

LITERACKI
SOPOT

SOPOT
BY THE BOOK

LITERACKI SOPOT

20—23 sierpnia 2020

SOPOT BY THE BOOK

20—23 August 2020

Goyki3
Art Inkubator

**Jestem bardziej
dumny z tego,
co przeczytałem,
niż z tego,
co napisałem.**

**I am more proud
of what I have
read than
of what
I have written.**

→ **Javier Cercas** w wywiadzie dla Literackiego Sopotu

Spis treści

Contents

- 7 * List prezydenta Sopotu Jacka Karnowskiego
Letter from Mayor of Sopot Jacek Karnowski

- 9 * List Joanny Cichockiej-Guli, dyrektorki festiwalu
Letter from festival director Joanna Cichocka-Gula

- 13 * **O, Kanada!**
Oh, Canada
[Patrick deWitt, David Szalay, Madeleine Thien, Esi Edugyan, Michael Crummey, Nicolas Dickner]

- 19 * **(Nie)pamięć**
(Un)consciousness
[Małgorzata Żerwe, Martin Pollack, Maria Stiepanowa]

- 25 * **Antropocen**
Anthropocene
[Jennifer Baichwal, Nicholas de Pencier, Jacek Karczewski, Stanisław Łubieński, Dorota Maśłowska, Ilona Wiśniewska, Colin N. Waters, Andrea Lundgren, Adam Wajrak]

- 35 * **Debaty**
Discussions

- 48 * **Nagroda Historyczna „Polityki”**
Historical Award from Polityka weekly
[Michał P. Garapich]

- 49 * **H/historia**
H/history
[Dorota Karaś, Marek Sterlingow, Paweł P. Reszka, Mirosław Tryczyk, Anne Applebaum]

- 54 * **Nogaś na plaży**
Nogaś on the beach
[Mikołaj Łoziński, Olga Gitkiewicz, Urszula Zajączkowska, Maciej Zaremba Bielawski]

- 59 ♦ **Debiuty**
Debuts
[Natalia Suszczyńska, Barbara Sadurska, Wojciech Szot,
Jędrzej Napieček]
- 61 ♦ **Wokół komiksu**
About comics
[Daniel Chmielewski, Rafał Mikołajczyk, Jacek Frąś, Łukasz Kowalczyk]
- 64 ♦ **Varia**
Miscellanea
- 68 ♦ **Literacki filmowy**
Film by the Book
- 72 ♦ **Literacki teatralny**
Theatre by the Book
[Daniel Danis]
- 73 ♦ **Literacki dla dzieci**
Sopot by the Book for Kids
- 81 ♦ **Literacki warsztatowy**
Workshops by the Book
- 86 ♦ **Literacki 2021 Włochy**
Sopot by the Book 2021 Italy
- 88 ♦ **Koalicja Letnich Festiwali Literackich**
The Coalition of Summer Literary Festivals
- 90 ♦ **Godzina wolnego czytania**
Hour of free reading
- 92 ♦ **Program w pigułce**
In a nutshell
- 104 ♦ **Na deser**
Have a bite

Szanowni Państwo,

przed nami dziewiąta edycja festiwalu Literacki Sopot. Sopotki festiwal w ciągu minionych lat urósł w siłę, zajmując należne mu wysokie miejsce wśród literackich festiwali w Europie. Potwierdzają to liczne wyróżnienia, rosnące zainteresowanie publiczności, coraz chętniej uczestniczącej w wydarzeniach festiwalowych, a także udział znakomitych gości – czołowych nazwisk europejskiej i światowej literatury.

Tegoroczna edycja Literackiego Sopotu, w związku z niezwykłą, pandemiczną sytuacją w Polsce i na świecie, będzie z pewnością wyjątkowa. Organizatorzy stanęli przed wyzwaniem przygotowania ciekawego i jednocześnie bezpiecznego dla uczestników wydarzenia. Przekonany, że wykonali to zadanie znakomicie, zachęcam do wzięcia udziału w kolejnym literackim święcie.

Życząc Państwu wielu wrażeń i ciekawych przeżyć podczas spotkań z literaturą i kulturą Kanady, serdecznie zapraszam na tegoroczny Literacki Sopot, zapraszam do Sopotu.

➔ **Jacek Karnowski**
Prezydent Miasta Sopotu

fot. Szymon Szczęśniak

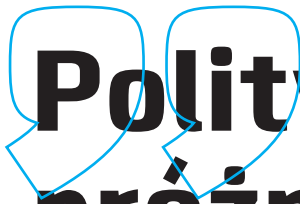
Ladies and gentlemen,

The ninth *Sopot by the Book* festival is upon us. For a couple of years now, it has been going strong as one of the main European literary festivals winning numerous awards, with increasing interest from various audiences and some of the world's most prominent writers.

With the COVID-19 pandemic in Poland and all around the world, this year's festival is bound to be a one of a kind event. The organisers were faced with the challenge of making it engaging and safe. Absolutely certain they have done the job, I would like to invite you to another literary celebration.

I hope you have a great time in Sopot, getting to know the literature and the culture of Canada. Come and visit *Sopot by the Book*. Come and visit Sopot.

➔ **Jacek Karnowski**
Mayor of Sopot

**Polityka nie cierpi
próżni. Jeśli nie
jest wypełniona
nadzieją, ktoś
napętni ją lękiem.
Politics hates
a vacuum. If it
isn't filled with
hope, someone
will fill it with
fear.**

Tegoroczna edycja festiwalu Literacki Sopot zastaje nas wszystkich w niezwykle trudnym momencie. Jesteśmy świadkami powolnej śmierci planety, wojen realnych i tych wywoływanych przez płatnych internetowych trolli. Krzywdzimy i jesteśmy krzywdzeni. Jak w tym kontekście mieści się nasz wybór Kanady jako gościa honorowego festiwalu?

Myśląc o Kanadzie, chcieliśmy przedrzeć się przez zbiór standardowych stereotypów na temat tego kraju, jakimi operujemy w Polsce. Poprzez literaturę pragnęliśmy dotknąć zarówno najbardziej bolesnych doświadczeń Kanadyjczyków, jak i opisać ich osiągnięcia w tak ważnych dziedzinach jak media czy ochrona klimatu.

Na początek chcemy oddać głos Pierwszym Narodom Kanady, które przez lata cierpiały z powodu złego traktowania. Debata z udziałem Joanny Gierak-Onoszko, Moniki Płatek, Tanyi Talagi i Stevena Coopera ma przedstawić polskiej publiczności skalę problemu wieloletnich nadużyć, jakich dopuszczano się wobec rdzennych mieszkańców kanadyjskie państwo. Jak teraz radzi sobie z poczuciem winy i w jaki sposób poszukuje rozwiązań, które miałyby sprawić, że sytuacje z przeszłości już się nie powtórzą?

Cykl o antropocenie będzie z kolei rozmową z naukowcami i artystami o niewyobrażalnej skali dewastacji, jakiej przez dziesięciolecia ulegała planeta Ziemia. Bezmyślne i zakrojone na gigantyczną skalę działania człowieka doprowadziły do sytuacji, w której zmagać się musimy ze zmianami klimatu, klęskami żywiołowymi i masowymi migracjami.

Czy jednak barbarzyńska działalność człowieka odnosi się tylko do sfery jego fizycznych działań wobec natury i innych ludzi? Czy wiek XXI, wiek swobodnego przepływu informacji, to tylko czas olbrzymiego skoku technologicznego i zbliżenia ludzi do siebie? Czy to też wiek, w którym za

This year's *Sopot by the Book* festival finds us going through a tough time. We're watching as our planet's slowly dying. We see wars and face online controversy stirred up by paid trolls. We get hurt and keep hurting. How does Canada fit in this context as the festival's special guest?

Thinking about Canada, we would like to cut through the stereotypes we cherish in Poland and use literature to both explore the most painful experiences of Canadians and describe their successes as regards media policy and environment protection.

First and foremost, we would like to give a platform to the cause of the First Nations. The debate with Joanna Gierak-Onoszko, Monika Płatek, Tanya Talaga, and Steven Cooper aims to show the Polish audience how serious the problem is and how the indigenous peoples are constantly harassed by the Canadian state. We also would like to talk about how Canadians deal with their guilt and look for solutions to make sure the days of suffering are over.

During the second debate (*Anthropocene*), we are going to talk to scientists and artists about the scope of unbelievable environment degradation we have witnessed for several decades. Our mindless and extensive projects as regards our environment resulted in the situation in which humanity has to deal with climate changes, natural disasters, and mass migrations.

But are we barbaric only towards the nature and other people? Is the 21st century the time of free circulation of information, significant technological advances, and bringing people together? Or is it the century of irresponsible individuals who use electronic media to manipulate our imagination, shape societies, and incite large-scale conflicts? We will be talking about it during the *McLuhan in the World of Algorithms* debate with Andrew McLuhan, the grandson of

pomocą mediów elektronicznych wielu nieodpowiedzialnych ludzi zarządza ludzką wyobraźnią, kształtując wybory całych społeczeństw, wywołując konflikty na niespotykaną skalę? O tym wszystkim w debacie *McLuhan w świecie algorytmów* będą mówili Andrew McLuhan, wnuk słynnego badacza, Derrick de Kerckhove, jego ostatni asystent, Anna Nacher z Uniwersytetu Jagiellońskiego i Mirosław Filiciak z Uniwersytetu SWPS.

Do stosunków panujących pomiędzy rdzennymi mieszkańcami Nowej Funlandii Beothukami i europejskimi osadnikami nawiązuje debiutancka powieść *Rzeka złodziei* naszego gościa Michaela Crummeya, którego każdy utwór osadzony jest na rodzinnej wyspie. Jego ostatnia książka *Bez winy*, której polskie tłumaczenie ukaże się premierowo na festiwalu, znalazła się w finale Nagrody Scotiabank Giller.

Będziemy gościć również Patricka deWitta, znanego m.in. z nagrodzonej Nagrodą Kanadyjskiego Stowarzyszenia Literackiego i nominowanej do Nagrody Bookera książki *Bracia Sisters*, która została zekranizowana przez Jacquesa Audiarda, oraz Davida Szalaya, autora nagradzanych powieści, którego zbiór opowiadań *Czym jest człowiek* znalazł się na krótkiej liście Nagrody Bookera. W lipcu miała polską premierę jego ostatnia książka *Turbulencje*.

Nie zabraknie na festiwalu piszących kobiet. Ich pozycja w świecie literatury kanadyjskiej jest niepodważalna. Madeleine Thien oczarowała książką *Nie mówcie, że nie mamy niczego* samą Alice Munro. Za tę powieść Thien otrzymała Nagrodę Scotiabank Giller i znalazła się na krótkiej liście Nagrody Bookera. Młoda autorka o chińsko-malezyjskich korzeniach uznawana jest w Kanadzie za najlepiej zapowiadającą się pisarkę młodego pokolenia. I wreszcie Esi Edugyan, autorka nagrodzona dwukrotnie Nagrodą Scotiabank Giller, jedna z jej powieści – *Half-Blood Blues* – zdobyła

fot. Renata Dąbrowska

the famous researcher, Derrick de Kerckhove, his last assistant, Anna Nacher of the Jagiellonian University, and Mirosław Filiciak of SWPS University.

One of our guest will be Michael Crummey, whose debut novel *River Thieves* deals with the relations between the native people of Newfoundland, the Beothuk, and European settlers. His last book, *The Innocents*, Polish translation of which is going to be presented during the festival for the first time, was shortlisted for the Scotiabank Giller Prize.

We have also invited Patrick deWitt, who has won the Canadian Authors Association Award for Fiction and was shortlisted for the Man Booker Prize for *The Sisters Brothers*. The book was adapted for the cinema by Jacques Audiard, who received the Silver Lion for Best Director in 2018.

David Szalay's works have won many awards. The collection of short stories titled *All That Man Is* was shortlisted for the Man Booker Prize. In July,

także nominację do Nagrody Bookera. W czasie festiwalu będzie miała polską premierę książka *Washington Black*, laureatka Nagrody Scotiabank Giller.

→ **Joanna Cichocka-Gula**
dyrektorka festiwalu

his latest book *Turbulence* has been presented in Poland.

Female writers are also going to be represented at the festival as their status in the Canadian literature is unquestionable.

With her *Do Not Say We Have Nothing*, Madeleine Thien managed to enchant even Alice Munro, no less. She was also awarded both the Scotiabank Giller Prize and shortlisted for the Man Booker Prize. A young, emerging writer of Malaysian-Chinese background, she is regarded as the hope of the new generation of writers.

Last but not least, Esi Edugyan, she has twice won the Giller Prize – for *Half-Blood Blues* and *Washington Black* (Polish translation to be presented for the first time at the festival). *Half-Blood Blues* received shortlist honours for the Man Booker Prize.

→ **Joanna Cichocka-Gula**
Festival Director

**Kanada jest
jedynym krajem
na świecie, który
wie, jak żyć bez
tożsamości.**

**Canada is the
only country in
the world that
knows how to
live without an
identity.**

O, Kanada!

Oh, Canada!

Co literatura kanadyjska wnosi do dyskusji o współczesności i historii? Przekonacie się podczas spotkań z pisarzami i pisarkami z różnych zakątków Kraju Klonowego Liścia.

What is Canadian literature bringing to the table where we are discussing the present and the past? You will see for yourselves during the meetings with writers from the Maple Leaf Country.

Państwowa Galeria
Sztuki, Plac Zdrojowy 2,
Sopot

20 sierpnia 2020 (czwartek), godz. 17.00
20 August 2020 (Thursday), 5.00 pm

Z PATRICKIEM DEWITTEM ROZMAWIA ALEKSANDER HUDZIK ALEKSANDER HUDZIK TALKS TO PATRICK DEWITT

fot. Danny Palmerlee

Patrick deWitt

Urodził się w 1975 roku na wyspie Vancouver w Kolumbii Brytyjskiej. Pracował jako robotnik, urzędnik i barman. Zadebiutował w 2009 roku powieścią *Ablutions*. Wydani dwa lata później *Bracia Sisters* (tłum. Paweł Schreiber) zostali entuzjastycznie przyjęci przez krytyków i czytelników. Książka znalazła się na listach bestsellerów, była nominowana m.in. do Nagrody Bookera i Nagrody im. Waltera Scotta dla najlepszej powieści historycznej, została także wyróżniona Nagrodą Kanadyjskiego Stowarzyszenia Pisarzy, Nagrodą Literacką Gubernatora Generalnego oraz Rogers Writers' Trust Fiction Prize. Jego kolejna książka *Podmajordomus Minor* (tłum. Krzysztof Majer) została nominowana do Nagrody Scotiabank Giller. DeWitt jest również autorem scenariusza do filmu *Terri* (2011).

Born in 1975 on Vancouver Island in British Columbia, Patrick deWitt was a worker, a civil servant, and a bartender. His first book, *Ablutions* was published in 2009. His sophomore book, *The Sisters Brothers* (translated into Polish by Paweł Schreiber), brought him popular and critical acclaim. The best-selling novel was shortlisted for the Man Booker Prize and the Walter Scott Prize for Historical Fiction. It received the Canadian Authors Association award, the 2011 Governor General's Award for English-language fiction, and the Rogers Writers' Trust Fiction Prize. His third novel, *Undermajordomo Minor* (translated by Krzysztof Majer) was longlisted for the Scotiabank Giller Prize. He has also written the screenplay for the film *Terri* (2011).

Państwowa Galeria
Sztuki, Plac Zdrojowy 2,
Sopot

21 sierpnia 2020 (piątek), godz. 17.00

21 August 2020 (Friday), 5.00 pm

Z DAVIDEM SZALAYEM
ROZMAWIA KATARZYNA JANOWSKA
KATARZYNA JANOWSKA
TALKS TO DAVID SZALAY

fot. [Julia Papp](#)

David Szalay

Jest autorem powieści *Turbulence*, *Spring*, *The Innocent*, *London and the South-East* i *Czym jest człowiek* (W.A.B, tłum. Jędrzej Polak). Autor został wyróżniony nagrodą Gordon Burn Prize i nagrodą Paris Review Plimpton Prize, znalazł się także na krótkiej liście Nagrody Bookera. Urodzony w Kanadzie, dorastał w Londynie, obecnie mieszka w Budapeszcie. W lipcu nakładem Wydawnictwa Pauza w tłumaczeniu Dobromiły Jankowskiej ukazało się polskie wydanie jego ostatniej książki *Turbulencje*.

David Szalay is the author of Turbulence, Spring, The Innocent, London and the South-East, and All That Man Is (Polish translation by Jędrzej Polak and published by W.A.B.). He was awarded the Gordon Burn Prize and The Paris Review Plimpton Prize for Fiction and shortlisted for the Man Booker Prize. Born in Canada, he grew up in London, and now lives in Budapest. The translation of Turbulence into Polish by Dobromiła Jankowska has been published in Poland by Pauza in July.

Państwowa Galeria
Sztuki, Plac Zdrojowy 2,
Sopot

21 sierpnia 2020 (piątek), godz. 19.00

21 August 2020 (Friday), 7.00 pm

Z MADELEINE THIEN
ROZMAWIA SYLWIA CHUTNIK
SYLWIA CHUTNIK
TALKS TO MADELEINE THIEN

fot. [Bartek Kwasek](#)

Madeleine Thien

Jest autorką czterech książek, w tym *Psy za płótnem* oraz zbioru opowiadań *Simple Recipes*. Jej powieść *Nie mówcie, że nie mamy niczego* (tłum. Łukasz Matecki, Wydawnictwo Literackie) znalazła się na krótkiej liście Nagrody Bookera 2016, zdobyła Nagrodę Scotiabank Giller w 2016 roku oraz Nagrodę Literacką Gubernatora Generalnego za fabułę. Powieść została uznana także za najlepszą książkę krytyków „New York Timesa” w 2016 roku i nominowana do Carnegie Medal. Książki Madeleine zostały przetłumaczone na dwadzieścia pięć języków, a jej eseje i opowiadania ukazały się w „New York Timesie”, „Guardianie”, „Brick”, „Frieze”, „Grancie” i innych miejscach. Mieszka w Montrealu i wykłada język angielski w Brooklyn College.

Madeleine Thien is the author of four books, including *Dogs at the Perimeter*, and the collection of short stories, *Simple Recipes*. Her most recent novel, *Do Not Say We Have Nothing* (Polish translation by Łukasz Małeckie, published by Wydawnictwo Literackie), was shortlisted for the 2016 Man Booker Prize, as well as winning the 2016 Scotiabank Giller Prize and the Governor-General's Literary Award for Fiction. The novel was named the *New York Times* Critics' Top Book of 2016 and longlisted for a Carnegie Medal. Madeleine's books have been translated into twenty-five languages and her essays and stories have appeared in *The New York Times*, *The Guardian*, *Brick*, *Frieze*, *Granta*, and elsewhere. She lives in Montreal and is a Professor of English at Brooklyn College.

Państwowa Galeria
Sztuki, Plac Zdrojowy 2,
Sopot

22 sierpnia 2020 (sobota), godz. 19.00
22 August 2020 (Saturday), 7.00 pm

Z ESI EDUGYAN
ROZMAWIA DAGNY KURDWANOWSKA
DAGNY KURDWANOWSKA
TALKS TO ESI EDUGYAN

fot. [Tamara Poppitt](#)

Esi Edugyan

Kanadyjska pisarka urodzona w 1978 roku. Jej rodzice pochodzą z Ghany. Jej debiutancka, wydana w 2004 roku powieść *The Second Life of Samuel Tyne* dotarła do finałowego etapu Hurston-Wright Legacy Award. Kolejna – *Half-Blood Blues* – zdobyła nominację m.in. do Nagrody Bookera oraz została laureatką Nagrody Scotiabank Giller. Trzecia książka, *Washington Black*, została opublikowana we wrześniu 2018 roku, ponownie zdobywając Nagrodę Scotiabank Giller. W Polsce ukaże się w sierpniu nakładem wydawnictwa Świat Książki w tłumaczeniu Bohdana Maliborskiego.

A Canadian writer born in 1978, with her parents coming from Ghana, Esi Edugyan is author of the novels *The Second Life of Samuel Tyne* (published in 2004 and shortlisted for Hurston-Wright Legacy Award) and *Half-Blood Blues*, which won the Scotiabank Giller Prize and was a finalist for the Man Booker Prize. Her third book *Washington Black* was published in September 2018 and won the Scotiabank Giller Prize. Its translation into Polish by Bohdan Maliborski will be published in Poland by Świat Książki in August.

Państwowa Galeria
Sztuki, Plac Zdrojowy 2,
Sopot

23 sierpnia 2020 (niedziela), godz. 17.00

23 August 2020 (Sunday), 5.00 pm

Z MICHAELEM CRUMMEYEM
ROZMAWIA ŁUKASZ WOJTUSIK
ŁUKASZ WOJTUSIK
TALKS TO MICHAEL CRUMMEY

fot. z archiwum autora

Michael Crummey

Kanadyjski poeta i prozaik urodzony w 1965 roku w Buchans w Nowej Fundlandii. Obecnie mieszka w St. John's, stolicy prowincji Nowa Fundlandia i Labrador. W swojej twórczości skupia się na historii i kulturze ojczystej wyspy, obficie czerpie z opracowań naukowych, podań ludowych i dziejów własnej rodziny. Jest autorem powieści *Dostatek*, *Rzeka złodziei*, *Pobożwisko* i *Sweetland*, a w drugiej połowie 2019 roku opublikował *Bez winy*, która spotkała się z entuzjastycznym przyjęciem czytelników i krytyki – została nominowana do prestiżowych kanadyjskich nagród literackich Nagrody Scotiabank Giller i Nagrody Literackiej Gubernatora Generalnego. Premiera polskiego wydania powieści będzie miała miejsce podczas Literackiego Sopotu.

A poet and a novelist, Michael Crummey was born in 1965 in Buchans in Newfoundland. He lives now in St. John's, the capital of the Canadian province of Newfoundland and Labrador. In his writing, he focuses on the history and culture of his home island, drawing inspiration from scientific research, folk tales, and his family history. He has written *Galore*, *River Thieves*, *The Wreckage*, *Sweetland*, and in the second half of 2019, he published *The Innocents*, which won the critical and popular acclaim and was nominated for the Scotiabank Giller Prize and Governor General's Award. The Polish translation of the book will be presented at the festival.

Państwowa Galeria
Sztuki, Plac Zdrojowy 2,
Sopot

23 sierpnia 2020 (niedziela), godz. 19.00

23 August 2020 (Sunday), 7.00 pm

Z NICOLASEM DICKNEREM
ROZMAWIA MARTA PERCHUĆ-BURZYŃSKA
MARTA PERCHUĆ-BURZYŃSKA
TALKS TO NICOLAS DICKNER

fot. François Couture

Nicolas Dickner

Urodzony w 1972 roku w Rivière-du-Loup w kanadyjskiej prowincji Quebec. Autor powieści i opowiadań. Po studiach z literatury i sztuk wizualnych podróżował po Ameryce Południowej, gdzie współpracował z organizacjami pozarządowymi (w Republice Dominikany) i jako projektant stron internetowych (w Peru). W 2000 roku opublikował swój pierwszy zbiór opowiadań, *L'encyclopédie du petit cercle*, który został bardzo dobrze przyjęty przez krytykę, zdobył nagrody Prix Adrienne-Choquette oraz Prix Jovette-Bernier w 2001 roku. W 2005 roku wydał powieść *Nikolski*, docenioną zarówno przez krytyków, jak i czytelników, która została przetłumaczona na 8 języków. Otrzymał za nią nagrody Prix Anne-Hébert, Prix littéraire des collégiens oraz Prix des libraires du Québec. Był także finalistą Nagrody Literackiej Gubernatora Generalnego i Grand prix littéraire Archambault. Napisał potem powieści *Traité de balistique* (2006), *Tarmac* (2009), *Révolutions* (2014) i *Six degrés de liberté* (2015), za którą otrzymał Nagrodę Literacką Gubernatora Generalnego. Podczas Literackiego Sopotu będzie miało premierę polskie tłumaczenie powieści *Nikolski* w przekładzie Magdaleny Kamińskiej-Maurugeon wydane nakładem Wydawnictwa Pauza.

Born in 1972 in Rivière-du-Loup, Quebec, Nicolas Dickner writes novels and short stories. Graduating from courses in literature and visual art, he travelled in South America, collaborating with NGOs in the Dominican Republic and working as a web designer in Peru. In 2000, he published his first collection of short stories *L'encyclopédie du petit cercle*, which was well received by the critics and awarded Prix Adrienne-Choquette and Prix Jovette-Bernier in 2001. In 2005, he published *Nikolski*, the novel which brought him popular and critical acclaim and has been translated into eight languages. The book received Prix Anne-Hébert, Prix littéraire des collégiens, and Prix des libraires du Québec. He was also shortlisted for the Governor General's Literary Award and the Grand prix littéraire Archambault. He also published *Traité de balistique* (2006), *Apocalypse for Beginners* (2009), *Révolutions* (2014), and *Six degrés de liberté* (2015), which won him the Governor General's Award. During the Sopot by the Book festival, the Polish translation of *Nikolski* will be presented (Magdalena Kamińska-Maurugeon, Pauza publishing house).

**Każde
społeczeństwo
czci swoich
żyjących
konformistów
i nieżyjących
buntowników.**

**Every society
honors its live
conformists
and its dead
troublemakers.**

(Nie)pamięć (Un)consciousness

Tym razem specjalne pasmo Literackiego Sopotu będzie poświęcone książkom zajmującym się tematem pamięci i zapominania w kontekście indywidualnym i społecznym.

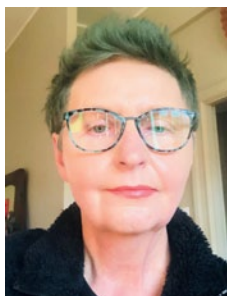
This time, the special series of the *Sopot by the Book* will be dedicated to books on how we remember and forget as individuals and as a society.

Państwowa Galeria
Sztuki, Plac Zdrojowy 2,
Sopot

20 sierpnia 2020 (czwartek), godz. 13.00
20 August 2020 (Thursday), 1.00 pm

Z MAŁGORZATĄ ŻERWE ROZMAWIA JOANNA CICHOCKA-GULA JOANNA CICHOCKA-GULA TALKS TO MAŁGORZATA ŻERWE

fot. z archiwum autorki

Małgorzata Żerwe

Artystka wizualna, publicystka i dziennikarka radiowa, autorka tekstów o sztuce, kuratorka wystaw. Autorka monumentalnych sztalowych reliefów oraz małych obiektów, takich jak cykl *Ryby, insekty i różne inne drobiazgi* (1997), a także instalacji dźwiękowych, m.in. prac *Ciemność* (2002) i *Stocznia – suita industrialna* (2005). Jako twórczyni słuchowisk i reportaży współpracuje z niemieckimi rozgłośniami RBB, Deutschlandfunk, WDR oraz stacjami CBC z Kanady i ABC z Australii. Zdobyła kilkadziesiąt nagród i wyróżnień w konkursach radiowych, w tym Grand Prix Marulić. Jest członkinią Rady Kultury przy Prezydencie Miasta Gdańska oraz laureatką Nagrody Prezydenta Miasta Gdańska w Dziedzinie Kultury (2000, 2008 i 2009), stypendystką Ministerstwa Kultury, Prezydenta Miasta Gdańska, Marszałka Województwa Pomorskiego. Wiosną ukazała się jej książka *Życie grobowe* (wyd. części proste), która jest próbą wypracowania nowej formuły łączącej obraz (fotografie), słowo (miniatury narracyjne) i dźwięk (nagrania terenowe).

A visual artist, a columnist and a radio journalist, she writes texts on art and curates exhibitions. She is the author of both monumental metal reliefs and small objects (*Ryby, insekty i różne inne drobiazgi* series from 1997), and sound installations (*Ciemność* from 2002 and *Stocznia – suita industrialna* from 2005). An author of radio plays and reportage, she is collaborating with radio stations from Germany (RBB, Deutschlandfunk, WDR), Canada (CBC), and Australia (ABC). She has won several dozen prizes and awards in radio contests, including the Grand Prix Marulić. She is a member of the

cultural council of the president of Gdansk and the laureate of the cultural awards of the president of Gdansk for 2000, 2008, and 2009. She has been awarded scholarships from the Ministry of Culture and National Heritage, the president of Gdansk, and the Marshal of Pomorskie Voivodeship. In spring, she published *Życie grobowe* (części proste), which is an attempt at creating a new form combining images (photographs), texts (small narratives), and sounds (field recordings).

Państwowa Galeria
Sztuki, Plac Zdrojowy 2,
Sopot

21 sierpnia 2020 (piątek), godz. 13.00

21 August 2020 (Friday), 1.00 pm

Z MARTINEM POLLACKIEM
ROZMAWIA GRZEGORZ GAUDEN
GRZEGORZ GAUDEN
TALKS TO MARTIN POLLACK

fot. Łukasz Saturchak

Martin Pollack

Urodzony w 1944 roku w Bad Hall w Górnej Austrii tłumacz, eseista, publicysta. Studiował literaturę słowiańską i historię Europy Wschodniej w Wiedniu i Warszawie. Do 1998 roku pracował jako redaktor i korespondent czasopisma „Der Spiegel”, obecnie pisze i tłumaczy (przełożył m.in. na niemiecki większość książek Ryszarda Kapuścińskiego). Polskim czytelnikom znane są m.in. jego *Po Galicji*, *Ojcobójca*, *Pogromca wilków* (napisana wspólnie z Christopphem Ransmayrem), *Skażone krajobrazy*, *Dlaczego rozstrzelali Stanisławów* oraz *Cesarz Ameryki*. Pollack jest laureatem wielu prestiżowych nagród. Za książkę *Śmierć w bunkrze* (tłum. Andrzej Kopacki) otrzymał Literacką Nagrodę Europy Środkowej Angelus, do której był ponownie nominowany za zbiór esejów *Topografie pamięci* (tłum. Karolina Niedenthal). W 2010 roku odebrał Nagrodę im. Georga Dehio, w 2011 roku Lipską Nagrodę Książkową na rzecz Porozumienia Europejskiego, a w 2012 tytuł Ambasadora Nowej Europy. Jest także laureatem Nagrody im. Karla Dedeciusa przyznawanej najlepszym tłumaczom literatury polskiej na niemiecki i niemieckiej na polski, Nagrody Kulturalnej Górnej Austrii w dziedzinie literatury, Nagrody Translatorskiej dla Tłumaczy Ryszarda Kapuścińskiego za całokształt twórczości tłumaczeniowej oraz Nagrody im. Johanna-Heinricha Mercka w dziedzinie eseistyki i krytyki literackiej. W 2017 roku otrzymał także Nagrodę Dialogu za zasługi w rozwoju stosunków polsko-niemieckich.

Born in 1944 (Bad Hall, Upper Austria), Martin Pollack is a translator, an essayist, and a columnist, he studied Slavic literature and the history of Eastern Europe in Vienna and Warsaw. Working as an editor and a correspondent for *Der Spiegel* until 1998, he is now writing and translating (he has translated most of Kapuściński's books into German). He is known in

Poland for his books *Po Galicji*, *Ojciec*, *Pogromca wilków* (with Christoph Ransmayr), *Skażone krajobrazy*, *Dłaczego rozstrzelali Stanisławów*, and *Cesarz Ameryki*. Pollack has also won numerous prestigious prizes. He received The ANGELUS Central European Literature Award for *Śmierć w bunkrze* (translated by Andrzej Kopacki). He was also nominated for the award for the collection of essays *Topografie pamięci* (translated by Karolina Niedenthal). In 2010, he was awarded the Georg Dehio Book Prize; in 2011 – The Leipzig Book Prize for European Understanding; in 2012, he was named The Ambassador of the New Europe. He is also a laureate of: The Karl Dedecius Prize for the best literary translators from German into Polish and from Polish into German; The Kulturpreis des Landes Oberösterreich award for literature; The Ryszard Kapuściński Award for translators (lifetime achievements); and The Johann-Heinrich-Merck-Preis for essays and literary criticism. In 2017, he received The DIALOG award from Deutsch-Polnische Gesellschaft Bundesverband for supporting Polish-German relations.

Państwowa Galeria
Sztuki, Plac Zdrojowy 2,
Sopot

22 sierpnia 2020 (sobota), godz. 15.00
22 August 2020 (Saturday), 3.00 pm

**Z MARIĄ STIEPANOWĄ
ROZMAWIA MARTA PERCHUĆ-BURZYŃSKA
MARTA PERCHUĆ-BURZYŃSKA
TALKS TO MARIA STIEPANOVA**

fot. Andrey Natocinskiy

Maria Stepanowa

Rosyjska pisarka, poetka i dziennikarka. Urodziła się w 1972 roku w Moskwie. Ukończyła studia w Instytucie Literackim imienia A.M. Gorkiego w Moskwie, od 2007 kieruje portalem Colta.ru. Jest autorką kilku nagradzanych tomów poetyckich. Krytyków i czytelników najczęściej zachwyca w jej twórczości ogromna erudycja, czerpanie z różnych tradycji oraz częsta zabawa gatunkami. Książki Stepanowej przetłumaczono dotąd na kilkanaście języków. Po polsku ukazał się jej tom poetycki *Wojna bestii i zwierząt* (tłum. Zbigniew Dmitroca, Wydawnictwo Wolno, 2019) i *Pamięci pamięci* (tłum. Agnieszka Sowińska, wyd. Prószyński i s-ka). W Wielkiej Brytanii *Pamięci pamięci* wyda wkrótce wydawnictwo Fitzcarraldo Editions, które dla anglosaskiego czytelnika odkryło m.in. Swietłanę Aleksijewicz i Olgę Tokarczuk. Książka ta zdobyła najbardziej prestiżową rosyjską nagrodę literacką Bolszoja Kniga (2017/18) oraz nagrodę literacką Nowaja Słowiesnost „NOS”. Znalazła się również w finale nagrody literackiej im. Lwa Tołstoja „Jasna Polana”.

Maria Stepanova is a Russian poet, essayist, and journalist. Born in 1972 in Moscow, she graduated from Moscow Literary Institute in 1995. Since 2007,

she has been running Colta.ru. She is the author of several collections of poetry. Her works receive critical and popular acclaim for the astonishing erudition, the diversity of traditions she draws from, and playing with genres. Her books have been translated into many languages. In Polish, her collection of poems was published *Wojna bestii i zwierząt* (translated by Zbigniew Dmitroca and published by Wydawnictwo Wolno in 2019). Her novel *In Memory of Memory* will shortly be published by Fitzcarraldo Editions, which has given Svetlana Alexievich and Olga Tokarczuk to English readers. The book received the 2017/2018 Big Book Prize in December 2018 and NOS prize. It was also shortlisted for the Yasnaya Polyana Literary Award.

Scena Kameralna
Teatru Wybrzeże,
Bohaterów
Monte Cassino 30,
Sopot

23 sierpnia 2020 (niedziela), godz. 17.00

23 August 2020 (Sunday), 5.00 pm

Z AARONEM LANSKY'M
ROZMAWIA MAGDALENA KICIŃSKA
MAGDALENA KICIŃSKA
TALKS TO AARON LANSKY

fot. z archiwum autora

Aaron Lansky

Założyciel i prezes Yidish Book Center, organizacji non profit zajmującej się odzyskiwaniem, celebrowaniem i wspieraniem literatury jidysz i współczesnej literatury i kultury żydowskiej. Urodził się w New Bedford, Massachusetts. Ukończył licencjat ze współczesnej historii żydowskiej na Hampshire College, studia magisterskie na McGill University poświęcone historii Żydów z Europy Wschodniej oraz studia doktoranckie na Amherst College, the State University of New York i Hebrew Union College. Na początku kariery został uwzględniony w pierwszym rocznym spisie „Najlepsi z nowego pokolenia: mężczyźni i kobiety poniżej 40-tki, którzy zmieniają Amerykę”, a w 1989 roku otrzymał Nagrodę MacArthurów, zwaną „granterem dla geniuszy”. Jego bestsellerowa książka *Przechytrzyć historię. Niezwykłe przygody człowieka, który ocalił milion książek w jidysz* (tłum. Agnieszka Nowak-Młynikowska, wyd. Smak Słowa) zdobyła Massachusetts Book Award w kategorii non-fiction w 2005 roku.

Aaron Lansky is the founder and the president of Yidish Book Center, a non-profit organisation working to recover, celebrate, and regenerate Yiddish and modern Jewish literature and culture. A native of New Bedford, Massachusetts, Aaron Lansky holds a BA in modern Jewish history from Hampshire College, an MA in East European Jewish studies from McGill University, and honorary doctorates from Amherst College, the State University of New York, and Hebrew Union College. Early in his career he was included by *Esquire* magazine in its first annual register of *The Best of the New Generation: Men and Women Under Forty Who Are Changing*

America, and he received one of the 'genius grants' from the MacArthur Foundation in 1989. His bestselling book, *Outwitting History: The Amazing Adventures of a Man Who Rescued a Million Yiddish Books*, won the Massachusetts Book Award in Non-fiction in 2005.

**W wieku bezmyślności
każda myśl nabiera
charakteru
śmiercionośnej broni.
Każdy człowiek dobrej
woli jest wrogiem
społeczeństwa.**

**In a mindless age
every insight takes
on the character of
a lethal weapon. Every
man of good will is the
enemy of society.**

➔ Marshall McLuhan

Antropocen

Anthropocene

Cykl spotkań poświęconych wpływowi człowieka na naszą planetę przez ostatnie dziesięciolecia.

A series of debates on the influence of humans on our planet in the recent decades

Państwowa Galeria
Sztuki, Plac Zdrojowy 2,
Sopot

20 sierpnia 2020 (czwartek), godz. 19.00
20 August 2020 (Thursday), 7.00 pm

ANTROPOCEN. EPOKA CZŁOWIEKA **ANTHROPOCENE: THE HUMAN EPOCH**

Pokaz filmu i spotkanie z twórcami:
Jennifer Baichwal i Nicholasem de Pencierem.
Rozmawia Adam Robiński
Film screening and meeting with
Jennifer Baichwal and Nicholas de Pencier.
Hosted by Adam Robiński

Tworzony przez cztery lata z wykorzystaniem najnowocześniejszych technik i wysokiej jakości sprzętu filmhisto: *epoka człowieka* opowiada o ludzkiej działalności, która przekształca naszą planetę bardziej niż jakakolwiek do tej pory naturalna siła. Film ukazuje wybetonowane brzegi Chin, które zajmują dziś aż 60% wybrzeża kontynentalnej Azji, największe naziemne maszyny, jakie kiedykolwiek zbudowano w Niemczech, psychodeliczne kopalnie potasu w rosyjskim Uralu oraz metalowe kontenery w mieście Norylsk. Antropocen od lat 50. ubiegłego wieku stał się faktem i wyparł epokę halocenu. Czy oznacza koniec gatunku ludzkiego? A może jest początkiem czegoś nowego, niekoniecznie ludzkiego?

Four years in the making with the most advanced technologies and cutting-edge equipment, *Anthropocene: The Human Epoch* presents the influence of humans on our planet that is incomparable with any force of nature so far. The film shows the concrete seawalls in China that now cover 60% of the mainland coast of Asia, the biggest terrestrial machines ever built in Germany, the psychedelic potash mines in Russia's Ural Mountains, and the metal containers in Norilsk. In the 50s, Holocene gave way to Anthropocene which has become our reality. Is it the end of the human race? Or the beginning of something new, not necessarily human.

fot. z archiwum autorki

Jennifer Baichwal

Od ponad 20 lat reżyseruje i produkuje filmy dokumentalne. Oprócz filmów, instalacji i innych projektów wizualnych stworzyła dziesięć pełnometrażowych dokumentów wyświetlanych na całym świecie i wielokrotnie nagradzanych w Kanadzie i innych krajach, m.in. *The Holier It Gets*, *Manufactured Landscapes*, *Watermark*, *Long Time Running*. Jest członkinią zarządu kanadyjskiego oddziału organizacji Swim Drink Fish i rady doradczej Ryerson University School of Image Arts. Jest też dyrektorem zarządu Toronto International Film Festival od 2016 roku i zaangażowaną ambasadorką kampanii Share Her Journey – pięcioletniej inicjatywy mającej na celu zwiększenie liczebności kobiet pracujących przed i za kamerą, ich edukację i tworzenie dla nich nowych możliwości.

Jennifer Baichwal has been directing and producing documentaries for over 20 years. Among other films, installations and lens-based projects, she has made ten feature documentaries which have played all over the world and won multiple awards nationally and internationally, among others *The Holier It Gets*, *Manufactured Landscapes*, *Watermark*, *Long Time Running*. Baichwal sits on the board of Swim Drink Fish Canada, and is a member of the Ryerson University School of Image Arts Advisory Council. She has been the Director of the Board of the Toronto International Film Festival since 2016, and is a passionate ambassador of the Share Her Journey campaign, a five-year commitment to increasing participation, skills, and opportunities for women behind and in front of the camera.

fot. z archiwum autora

Nicholas de Pencier

Reżyser dokumentów, producent i kierownik zdjęć. Jego portfolio obejmuje m.in. *The Holier It Gets* (nagroda dla najlepszego dokumentu kanadyjskiego, Hot Docs), *The True Meaning of Pictures* (nagroda w kategorii Best Arts, Gemini), *Hockey Nomad* (nagroda w kategorii Best Sports, Gemini), *Manufactured Landscapes* (najlepszy film kanadyjski, Toronto International Film Festival; najlepszy dokument, Genie). Był również producentem i kierownikiem przy *Watermark* (nagroda krytyki Toronto Film Critics Award za najlepszy film kanadyjski, Rogers Best Canadian Film Award; najlepszy dokument, Canadian Screen Awards) i *Black Code* (nagroda na Toronto International Film Festival), który również reżyserował. Jego instalacje wideo to m.in. *Watermark Cubed* na Nuit Blanche z 2014 roku – sześcian wideo na skrzyżowaniu Bay Street i Richmond Street w Toronto, *Ice Forms* – instalacja wideo stanowiąca część wystawy Lawren Harris Exhibition w Art Gallery of Ontario z 2016 roku. Razem z Jennifer Baichwal Nicholas De Pencier był reżyserem (a także kierownikiem zdjęć) *Long Time Running*, pełnometrażowego dokumentu poświęconego trasie zespołu The Tragically Hip zatytułowanej *Man Machine Poem* z lata 2016 roku. Film został premierowo zaprezentowany na Toronto International Film Festival w 2017

roku, a następnie wydany przez Elevation Pictures. Był również emitowany przez Bell i Netflix.

Nicholas de Pencier is a documentary director, producer, and director of photography. Selected credits include *The Holier It Gets* (Best Canadian documentary, Hot Docs), *The True Meaning of Pictures* (Gemini, Best Arts), *Hockey Nomad* (Gemini, Best Sports), *Manufactured Landscapes* (TIFF best Canadian feature; Genie, best documentary), and *Act of God* (Gala opening night, Hot Docs). He was also the producer and the director of photography of *Watermark*, (Special Presentation, TIFF and Berlin, Toronto Film Critics Award, Best Canadian Film, CSA Best Documentary), and *Black Code* (TIFF) which he also directed. De Pencier's video art installations include, among others *Watermark Cubed* at Nuit Blanche 2014 – a video cube at the intersection of Bay and Richmond streets in Toronto, and *Ice Forms*, a video installation room as part of the Lawren Harris Exhibition at the AGO in 2016. With Baichwal, he is the co-director (and also director of photography) of *Long Time Running*, a feature documentary on the Tragically Hip's iconic *Man Machine Poem* tour from the summer of 2016, which premiered at TIFF 2017, and was subsequently released by Elevation Pictures, and broadcast by Bell and Netflix.

Sopoteka
(Sopot Centrum,
II piętro/2nd floor),
Tadeusza Kościuszki 14,
Sopot

20 sierpnia 2020 (czwartek), godz. 19.00
20 August 2020 (Thursday), 7.00 pm

SPOTKANIE Z JACKIEM KARCZEWSKIM MEETING WITH JACEK KARCZEWSKI

Jacek Karczewski

Aktywista i promotor przyrody, autor dwóch wydanych niedawno książek: *Jej wysokość gęś. Opowieści o ptakach* i *Noc sów. Opowieści z lasu*. Współzałożyciel i wieloletni prezes stowarzyszenia Jestem na Ptaki. Pomysłodawca większości realizowanych tam projektów, publikacji oraz towarzyszących im kreacji artystycznych.

An activist and wildlife promoter, Jacek Karczewski is the author of two recently published books *Jej wysokość gęś. Opowieści o ptakach* and *Noc sów. Opowieści z lasu*. He's the co-founder and long-term Chairman of Jestem na Ptaki Association, as well as the initiator of the majority of its projects and publications.

fot. A. Glaas

Sopoteka
(Sopot Centrum,
II piętro/2nd floor),
Tadeusza Kościuszki 14,
Sopot

21 sierpnia 2020 (piątek), godz. 13.00

21 August 2020 (Friday), 1.00 pm

**ZE STANISŁAWEM ŁUBIEŃSKIM
ROZMAWIAJĄ NATALIA SZOSTAK
I JUSTYNA SUCHECKA
NATALIA SZOSTAK AND JUSTYNA SUCHECKA
TALK TO STANISŁAW ŁUBIEŃSKI**

fot. Albert Zawada, Agencja Gazeta

Stanisław Łubieński

Z wykształcenia ukrainista i kulturoznawca. Współpracownik „Tygodnika Powszechnego”. Autor reportażu historycznego *Pirat stepowy*. Za zbiór esejów *Dwanaście srok za ogon* otrzymał Nagrodę Nike Czytelników, a także nominację do Paszportu „Polityki” oraz Nagrody Literackiej Gdynia. Prowadzi spacerzy przyrodnicze i blog Dzika Ochota. Mieszka w Warszawie. W 2020 roku wydał *Książkę o śmieciach*, kolekcję esejów o resztkach i odpadach, w której zastanawia się, czym są współczesne śmieci i jak się zmieniły na przestrzeni wieków, a także jakie zagrożenie niosą ze sobą i co możemy w tej sprawie zrobić.

Stanisław Łubieński graduated from the University of Warsaw, receiving degrees in Ukrainian and cultural studies. He is collaborating with *Tygodnik Powszechny*. He is the author of the historical reportage *Pirat stepowy*. His collection of essays *Dwanaście srok za ogon* won the 2017 readers choice Nike Award, the nomination for the Paszport Polityki award in 2016, and the Nagroda Literacka Gdynia award in 2017. He is a nature trail guide and a blogger (dzikaochota.com). He lives in Warsaw. In 2020, he published the collection of essays on pickings and wastes *Książka o śmieciach* discussing the contemporary waste – how it has been changing throughout the years, what kinds of danger it brings, and what can be done about it.

Start:
Plac Mancowy, Sopot

22 sierpnia 2020 (sobota), godz. 9.00

22 August 2020 (Saturday), 9.00 am

**ZOBACZ PTAKA!
SPACER ORNITOLOGICZNY Z JACKIEM
KARCZEWSKIM
SEE A BIRD!
BIRD-WATCHING WALK WITH JACEK KARCZEWSKI**

Głowa do góry. Nie jesteśmy sami! Są jeszcze ptaki. Zawsze czymś zajęte, rozśpiewane, rozćwierkane lub tylko pyskate. Kolorowe nawet, gdy szare lub czarne, bo za każdym z nich leci jakaś historia. Jaka? Zapraszamy na pierwszy, literacki i ornitologiczny spacer z Jackiem Karczewskim po

Sopocie. Aktywista i promotor przyrody, autor dwóch wydanych niedawno książek: *Jej wysokość gęś. Opowieści o ptakach* i *Noc sów. Opowieści z lasu* oraz współzałożyciel stowarzyszenia Jestem na pTAK! oprowadzi po Sopocie, przybliżając gatunki mieszkających na terenie miasta ptaków oraz ich zwyczaje.

Keep your head up. We're not alone. We still have birds: always busy, singing, tweeting or just being cheeky. Even if only grey or black they're truly flamboyant and eager to tell you their story. If you want to discover it just join us on our first literary bird-watching walk in Sopot with Jack Karczewski. An activist, wildlife promoter, the author of two recently published books *Jej wysokość gęś. Opowieści o ptakach* and *Noc sów. Opowieści z lasu*, and the co-founder of Jestem na Ptak! Association, Jacek Karczewski will take us on a walk around Sopot while talking about the species of birds living in the city and their habits.

Państwowa Galeria
Sztuki, Plac Zdrojowy 2,
Sopot

22 sierpnia 2020 (sobota), godz. 13.00
22 August 2020 (Saturday), 1.00 pm

BYŁ SOBIE CZŁOWIEK **ONCE UPON A TIME... MAN**

**Rozmowa z udziałem Colina N. Watersa,
Doroty Maślowskiej i Ilony Wiśniewskiej**
Prowadzenie: Tomasz Ulanowski
**Colin N. Waters, Dorota Maślowska,
and Ilona Wiśniewska;**
hosted by Tomasz Ulanowski

Gdyby przyjąć, że 315 tysięcy lat historii gatunku *homo sapiens* – tyle liczą najstarsze, odkryte w Maroku szczątki człowieka współczesnego – da się zapisać na tarczy zegara, to ostatnie 70 lat zostałyby wytyczone przez niepełne przesunięcie wskazówki sekundowej. Była to sekunda, która w całej człowieczej godzinie przemknęła najszybciej.

Wielkie przyspieszenie, jak nazywają je naukowcy zajmujący się antropocenem, nie nastąpiło zniekąd. Nie ślimaczyliśmy się przez 3599 sekund tylko po to, żeby w tej ostatniej niespodziewanie ruszyć z kopyta, goniąc króliczka północy.

If we wanted to translate the 315 000 years of the history of *homo sapiens* – i.e. the age of its oldest remains found in Morocco – into the face of the clock, the last 70 years would be less than one tick of the second hand. That is the fastest second in the whole human hour.

The great acceleration – as it's called by Anthropocene researchers – did not come out of the blue. It is not like we have been going at a snail's pace for 3599 seconds to suddenly speed up and chase the midnight rabbit.

Historia ludzkości zna wiele przyspieszeń. Między innymi to sprzed blisko 60 tysięcy lat (11 minut temu), kiedy nasi przodkowie rozlali się wielką falą z Afryki, podbijając potem inne kontynenty. Sprzed około 11,5 tysiąca lat (trochę ponad dwie minuty temu), kiedy rozpoczęła się epoka holocenska, a na Bliskim Wschodzie ktoś po raz pierwszy wpadł na pomysł, żeby hodować i uprawiać, zamiast łowić i zbierać. A także sprzed ponad 400 lat, kiedy garstka ludzi przestała patrzeć na rzeczywistość magicznie, a zaczęła – naukowo. No i sprzed blisko 250 lat, kiedy europejscy wynalazcy wprawili węglem w ruch maszynę parową.

Jednak żadna sekunda w owych 11 minutach nie mignęła nam tak błyskawicznie jak ta ostatnia.

W tej ostatniej liczba ludzi żyjących na świecie wzrosła dwukrotnie.

Spaliliśmy też taką ilość węgla, ropy i gazu, że wypompowaliśmy w powietrze tyle dwutlenku węgla, co przez wcześniejsze dwa stulecia.

Do tego wyprodukowaliśmy tak dużo plastiku, że moglibyśmy zafoliować całą Ziemię.

Wylaliśmy również prawie każdy kilogram betonu, który przygniata dziś średnio każdy metr kwadratowy powierzchni naszej planety.

Zasypaliśmy świat sadzą, związkami fosforu i azotu, metalami ciężkimi, trującymi związkami organicznymi oraz pierwiastkami promieniotwórczymi pochodzącymi z eksplozji atomowych.

Zmieniliśmy Ziemię tak bardzo, że część naukowców postuluje, by do międzynarodowej tabeli stratygraficznej – w której geolodzy dzielą trwającą prawie 4,6 miliarda lat historię Ziemi na eony, ery, okresy, epoki i piętra – wpisać nową epokę. Antropocen.

The history of humankind has seen a lot of accelerations. Nearly 60,000 years ago (11 minutes), our ancestors spilled out of Africa, invading other continents. Around 11,500 years ago (little more than 2 minutes), the Holocene began and, in the Middle East, someone got the idea for the first time to breed and grow instead of hunting and gathering. Over 400 years ago, a handful of people stopped looking at reality in magical terms and started to apply the scientific approach. Finally, 250 years ago, European inventors used coal as fuel to propel the steam engine.

But no other second of the 11 minutes has passed so quickly as the last one.

The number of people has increased twice and a half times.

We are burning so much coal, oil, and natural gas that we have emitted two previous centuries' worth of carbon dioxide.

We have produced so much plastic that we could laminate the whole globe.

The amount of concrete we have produced would be enough to cover the planet with it.

We have strewn the world with soot, phosphorus and nitrogen compounds, heavy metals, poisonous organic compounds, and radioactive elements from nuclear explosions.

We have changed the Earth to such an extent some scientists claim we should include a new epoch into the international stratigraphic chart, which is used by geologists to divide the 4.6 billion year of Earth's history into eons, eras, periods, epochs, and stages.

The Anthropocene. The epoch of humankind is thought to have begun in the mid 1900s. It resulted in an environmental disaster – overpopulation,

Epoka człowieka miała się zacząć w połowie XX wieku. Jej konsekwencją jest katastrofa ekologiczna, charakteryzująca się przeludnieniem, globalnymi zmianami klimatu i szóstym wielkim wymieraniem gatunków.

Jak dalej potoczyć się ta opowieść?

Życie nie jest czymś, co po prostu się przytrafia
– twierdzą genetycy.

global climate change, and the sixth extinction event.

How does the story end?

Experience is not just something that happens to us, claim geneticists.

→ **Tomasz Ulanowski**

→ **Tomasz Ulanowski**

fot. z archiwum autora

fot. Karol Grygoruk

W debacie wezmą udział: **prof. Colin N. Waters**, honorowy profesor Wydziału Geologii Uniwersytetu w Leicester i sekretarz Grupy Roboczej Antropocen, interesuje się określaniem natury i skali wprowadzanych przez człowieka zmian w układzie terenu, zwłaszcza poprzez akumulację nowych materiałów (m.in. plastiku i betonu) i sztucznych złóż. W 2017 roku przeszedł na emeryturę po 30 latach pracy jako Principal Mapping Geologist w British Geological Survey, gdzie specjalizował się w geologicznym mapowaniu Wielkiej Brytanii i części Sahary; **Dorota Maśłowska**, pisarka, autorka sztuk teatralnych, felietonistka, za swoją debiutancką książkę *Wojna polsko-ruska pod flagą białą-czerwoną* (2002), która stała się bestsellerem, otrzymała Paszport „Polityki”, za kolejną – *Paw królowej* – Nagrodę Nike. Jej twórczość jest zróżnicowana – poza powieściami wydała poemat *Inni ludzie*, książkę dla dzieci *Jak zostałam wiedźmą*, zbiory felietonów *Jak przejąć kontrolę nad światem, nie wychodząc z domu* i *Więcej niż możesz zjeść*, sztuki teatralne wystawiane w najlepszych polskich teatrach, a także nagrała płytę jako Mister D *Spółeczeństwo jest niemile*; **Ilona Wiśniewska**, reporterka i fotografka, współpracuje z „Polityką” i „Dużym Formatem”. Autorka książek *Białe. Zimna wyspa Spitsbergen*, *Hen. Na północy Norwegii* oraz *Lud. Z grenlandzkiej wyspy*. Była nominowana do Nagrody „Newsweeka” im. Teresy Torańskiej, tytułu Kobiety Roku 2015 w plebiscycie portalu wp.pl oraz Nagrody im. Beaty Pawlak. Za książkę *Hen* otrzymała nagrodę w Konkursie Travelery, a za *Lud* Kryształową Kartę Polskiego Reportażu – Nagrodę Prezydenta Lublina oraz nominację do nagrody MediaTory w kategorii ObserwaTOR. Jest również laureatką Złotej Sowy – nagrody Klubu Inteligencji Polskiej w Wiedniu, przyznawanej twórcom propagującym polską kulturę zagranicą. Mieszka w północnej Norwegii. Debatę poprowadzi **Tomasz Ulanowski**, dziennikarz naukowy „Gazety Wyborczej”, nagradzany w latach 2013 i 2015 w konkursie „Dziennikarze dla Klimatu” organizowanym przez Klub Publicystów Ochrony Środowiska „ekos” i niemiecką fundację federalną Deutsche Bundesstiftung Umwelt, autor wydanego na początku

fot. Birger Amundsen

fot. Tomasz Jankowski

tego roku eseju popularnonaukowego *O powstawaniu Polaków*, w którym rekonstruuje nasz rodowód na podstawie najnowszych badań.

We will be talking to **Colin N. Waters** who is the Honorary Professor at the University of Leicester and the Secretary to the Anthropocene Working Group. He is interested in determining the nature and the scope of anthropogenic changes in the terrain, especially those resulting from the accumulation of new materials (e.g. plastic and concrete) and artificial deposits. In 2017, after 30 years of work, he retired as the Principal Mapping Geologist for the British Geological Survey, where he concentrated on geological mapping of the UK and parts of Sahara. We will also talk to **Dorota Maślowska** – a writer, a playwright, and a columnist. For the famous *White and Red* aka *Snow White and Russian Red* (2002), she received the Paszport Polityki award, and the Nike literary award for *Paw królowej*. A prolific author, apart from her novels, she has written a poem (*Inni ludzie*), a children's book (*Jak zostałam wiedźmą*), two collections of columns (*Jak przejść kontrolę nad światem, nie wychodząc z domu* and *Więcej niż możesz zjeść*), and plays staged in best Polish theatres. She also released an album under the Mister D moniker (*Spółeczeństwo jest niemile*). Joining us will also be **Ilona Wiśniewska** – a reporter and a photographer working for *Polityka* and *Duży Format*. She has written *Białe. Zimna wyspa Spitsbergen, Hen. Na północy Norwegii*, and *Lud. Z grenlandzkiej wyspy*. She was nominated for the *Newsweek's* Teresa Torańska award, the 2015 Woman of the Year title awarded by wp.pl, and the Beata Pawlak award. For *Hen*, she received an award in the *National Geographic's* Travelery competition; for *Lud* – nominaton for the MediaTory award in the ObserwaTOR category. She also received the Goldene Eule award from the Klub Inteligencji Polskiej in Vien for promoting Polish culture abroad. She lives in the north of Norway. The debate will be hosted by **Tomasz Ulanowski** who writes about science for *Gazeta Wyborcza*. In 2013 and 2015, he received awards in the *Dziennikarze dla klimatu* contest organised by the journalists' club Klub Publicystów Ochrony Środowiska ekos and the German federal foundation Deutsche Bundesstiftung Umwelt. In February 2020, his *O powstawaniu Polaków* was published, in which he analyses the origins of Poles, based on recent research.

Państwowa Galeria
Sztuki, Plac Zdrojowy 2,
Sopot

23 sierpnia 2020 (niedziela), godz. 13.00

23 August 2020 (Sunday), 1.00 pm

**Z ANDREA LUNDGREN
ROZMAWIA MACIEJ JAKUBOWIAK
MACIEJ JAKUBOWIAK
TALKS TO ANDREA LUNDGREN**

Andrea Lundgren

Zadebiutowała w 2010 roku, od tego czasu wydała dwie powieści i zbiór opowiadań *Fauna Północy*. Dorastała na północy Szwecji, gdzie osadzone są zawarte w zbiorze teksty. Autorami polskiego przekładu jest grupa młodych tłumaczy literatury szwedzkiej pracujących pod czujnym okiem Justyny Czechowskiej. Warsztaty przekładowe zorganizowało Stowarzyszenie Tłumaczy Literatury.

She debuted in 2010 and have so far published two novels and the collection of short stories *Fauna Północy*. She grew up in the north of Sweden where the stories take place. The Polish translation was made by a group of young translators of Swedish literature under the supervision of Justyna Czechowska. The translation workshops have been organised by the Polish Literary Translators Association.

Hipodrom Sopot, Polna 1,
Sopot

23 sierpnia 2020 (niedziela), godz. 16.00

23 August 2020 (Sunday), 4.00 pm

**Z ADAMEM WAJRAKIEM
ROZMAWIAJĄ NATALIA SZOSTAK
I JUSTYNA SUCHECKA
NATALIA SZOSTAK AND JUSTYNA SUCHECKA
TALK TO ADAM WAJRAK**

Adam Wajrak

Dziennikarz „Gazety Wyborczej” od chwili jej powstania. Zajmuje się tematyką przyrodniczą. Od paru lat mieszka w Teremiskach koło Białowieży. Miłośnik zwierząt, autor książek, m.in. *Zwierzaki Wajraka*, *Wilki*, *Umarty las*. A staff writer for *Gazeta Wyborcza* from its beginning. In his work, he concentrates on environment. He has been living in Teremiski in the Białowieża Forest for a couple of years. He has written several books on wildlife: *Zwierzaki Wajraka*, *Wilki*, *Umarty las*.

fot. z archiwum autora

Deбаты

Discussions

Porozmawiamy na tematy związane z najboleśniej-
szymi doświadczeniami, ale też osiągnięciami
Kraju Klonowego Liścia.

We will be talking about the most painful experi-
ences and the biggest achievements of the Maple
Leaf Country.

Państwowa Galeria
Sztuki, Plac Zdrojowy 2,
Sopot

20 sierpnia 2020 (czwartek), godz. 15.00
20 August 2020 (Thursday), 3.00 pm

KLASYKA: REAKTYWACJA. CZY ARCYDZIEŁA LITERATURY POTRZEBUJĄ ŚWIEŻYCH TŁUMACZEŃ? **CLASSICS: RELOAD. DO LITERARY MASTERPIECES NEED NEW TRANSLATIONS?**

Rozmowa z udziałem Wojciecha Charchalisa,
Jakuba Ekiera i Anny Wasilewskiej
Prowadzenie: Dagny Kurdwanowska
Wojciech Charchalis, Jakub Ekier,
and Anna Wasilewska;
hosted by Dagny Kurdwanowska

Książki klasyków – ich interpretacje sięgają
tysiący publikacji, a one same lądują na li-
stach arcydzieł wszech czasów. Cóż z tego,
gdy tak wiele z nich kurzy się na półce z książ-
kami skazanymi na nieczytanie. Przynajmniej
dopóki nie wpadnie nam w ręce świeży prze-
kład, który reanimuje i przywraca klasykę do
życia. Czy tylko dlatego warto tłumaczyć kla-
syków na nowo? O tym porozmawiam z trój-
ką wybitnych tłumaczy: Anną Wasilewską,
Wojciechem Charchalisem i Jakubem Ekierem.

Kim właściwie jest klasyk? Anna Wasilewska
przytacza słowa Italo Calvino: „Klasyk to jest
taki pisarz, który nigdy nie przestaje mówić
tego, co ma nam do powiedzenia”. Tylko tacy
pisarze wytrzymują próbę czasu i tylko takich

The classics. Their interpretations come in
thousands. They pop up on the lists of the
greatest books of all time. What of it, though,
if they are little more than the dust catchers
on our bookshelves? At least, until we have
come across a new translation revitalising
a classic. Is it a reason enough to re-translate
them? I am going to discuss it with three re-
nowned translators: Anna Wasilewska, Wo-
jciech Charchalis, and Jakub Ekier.

What is a classic? Anna Wasilewska quotes Italo
Calvino, 'A classic is a book that has never fin-
ished saying what it has to say'. It is only those
writers that can stand the test of time and it is
only them who are worth translating again, says
Wasilewska in the afterword to her translation

warto tłumaczyć na nowo – wyjaśnia Wasilewska w postłowie do swojego tłumaczenia *Rękopisu znalezione w Saragossie* Jana Potockiego (2016, Wydawnictwo Literackie). W przypadku *Rękopisu...* sytuacja jest o tyle ciekawa, że tłumaczenie jest nowe, ale i materiał wyjściowy został zmodyfikowany w stosunku do klasycznej (nomen omen) wersji w tłumaczeniu Chojckiego.

Bywa i tak, że rodzimych tłumaczeń klasyk doczekał się wielu. Pierwsze polskie tłumaczenie *Don Kichota* Miguela de Cervantesa ukazało się w 1786 roku. Jego autorem był Franciszek Hrabia Podoski Kasztelan Mazowiecki. Od ostatniego Anny Ludwiki i Zygmunta Czernych minęło 62 lata. Ale dopiero to najnowsze, *Przemysłny szlachcic Don Kichot z Manchy* Wojciecha Charchalisa (2014, Rebis), w pełni przywołuje wszystkie konteksty i pozwala czytelnikowi zrozumieć, dlaczego od ponad 400 lat uznaje się tę powieść za arcydzieło. Charchalis zresztą brawurowo pokazuje, jak wiele tłumacz może uczynić, rozszyfrowując same imiona i nazwiska bohaterów. I tak Sancho Pansa staje się Sancho Brzuchaczem, a Dulcinea – Cudenią.

Zupełnie nowe przestrzenie kryjące się za słowami oryginału otwiera przed czytelnikiem także Jakub Ekier, który kilka lat poświęcił, by dać nam przekład *Procesu* Franza Kafki (2016, Oficyna). „To nie jest powieść w zwykłym języku. Żeby przedstawić pełen tyłu semantycznych i semiotycznych nieporozumień świat, w którym nieprzypadkowo powraca motyw mętności, trzeba ogarniać wielość rozumień” – podkreśla Ekier. Jego przekład, podobnie jak teksty Anny Wasilewskiej i Wojciecha Charchalisa, podbudowany jest lekturą dzieł, opracowań, tekstów krytycznoliterackich i komentarzy badaczy. Wszystko po to, by tak, jak powieść jest dialogiem, również tłumaczenie stało się zaproszeniem do rozmowy.

Nasze przekłady nie unicestwiają, nie przekreślają ani też nie zamierzają podważać wcześniejszych przekładów – deklaruje Wasilewska. Jeśli zaś nowe

of *The Saragossa Manuscript* by Jan Potocki (Wydawnictwo Literackie, 2016). This case is especially interesting as both the translation and the source material are new – the latter has carefully been reconstructed by experts and differs from the classic (!) version by Chojcki.

Sometimes, a classic gets to be translated numerous times. The first rendition of *Don Quixote* into Polish was published in 1786. The translator was Franciszek Aleksander Podoski. The last one so far was by Anna Ludwika Czerna and Zygmunt Czerny from 62 years ago. But it is only the most recent one *Przemysłny szlachcic Don Kichot z Manchy* by Wojciech Charchalis (Rebis, 2014) that recalls all the contexts and makes it perfectly obvious for the reader why the novel has been considered a masterpiece for over four centuries. Charchalis himself fearlessly opens various possibilities for future translators by decoding the names of the characters. And so Sancho Panza becomes Sancho ‘Paunch’ while Dulcinea becomes ‘Beautinea’.

Completely new worlds are discovered by Jakub Ekier behind the words in *The Trial* by Franz Kafka. He spent a couple of years working on the new translation (Officyna, 2016). ‘This is not a novel written in a regular language. In order to present the world full of semantic and semiotic misunderstandings, with the recurring motif of opacity, one needs to be able to embrace the multitude of understandings,’ emphasised Ekier. His translation, just like the texts by Anna Wasilewska and Wojciech Charchalis, is built on reading dozens of studies, critiques, and comments from researchers. And all that to make sure the translation can be an invitation to an interaction – with the novel itself being a dialogue.

‘Our translations do not annihilate, cancel, or dismiss the earlier renditions,’ says Wasilewska. If new interpretations (every translation is an interpretation) test how classics fare in the face

interpretacje (wszakże każde tłumaczenie jest rodzajem interpretacji) mają być sprawdzianem stanu klasyki w starciu z nieubłagany upływem czasu, to te trzy próby uświadamiają, że na mapie możliwych znaczeń czytelnik ma jeszcze mnóstwo do odkrycia. Przestrzenie, w które zabiera nas słowo pisarza, pozostają otwarte. Tłumacze zaś stają się w tej przygodzie naszymi przewodnikami.

of time passing mercilessly, the three attempts make it obvious that there are many things to discover for readers on the maps of possible meanings. The worlds where the writers' words take us remain open, and the translators become our guides in the journey.

→ **Dagny Kurdwanowska**

→ **Dagny Kurdwanowska**

fot. z archiwum autora

fot. Lidia Sokal

fot. Renata Dąbrowska

W debacie wezmą udział: **Wojciech Charchalis**, wykładowca w Instytucie Filologii Romańskiej Uniwersytetu Adama Mickiewicza, tłumacz z języków hiszpańskiego, portugalskiego i angielskiego, przetłumaczył blisko 70 książek, w tym m.in. *Don Kichota* Cervantesa, poezje Fernanda Pessoa, powieści José Saramago, Maria Vargasa Llosy, Javiera Mariasa, Antonia Lobo Antunesa, Antonia Muñoz Moliny, redaguje Serię Literatury Brazylijskiej w poznańskim wydawnictwie Rebis; **Jakub Ekier**, autor wierszy (ostatnio tomu *Krajobraz ze wszystkimi*, 2012), esejów o literaturze oraz przekładów poezji i prozy języka niemieckiego, m.in. takich autorów jak Franz Kafka, Bertolt Brecht, Max Frisch, Paul Celan, Ilse Aichinger, Reiner Kunze, Durs Grünbein, laureat kilku nagród poetyckich i translatorskich, stale współpracuje z „Literaturą na Świecie” oraz **Anna Wasilewska**, romanistka, tłumaczka, od 1979 roku pracuje w redakcji „Literatury na Świecie”, a od 1993 prowadzi dział literatury francusko- i włoskojęzycznej, przekładała utwory m.in. Itala Calvina, Alberta Camusa, Tommasa Landolfiego, Alberta Moravii, Umberta Eco, Daria Fo, Ugo Bettiego, Eduarda de Filippo, Andrei Camilleriego, Carla Emilia Gaddy, Georges’a Pereca, Raymonda Queneau, Maurice’a Blanchota, Antoine’a Saint-Exupéry’ego, Jacques’a Derridy, Jeana Geneta, Jeana Echenoza, Michela Leirisa, Jana Potockiego. Rozmowę poprowadzi **Dagny Kurdwanowska**, dziennikarka, autorka książek, specjalistka od komunikacji i marketingu, opiekunka rodzinna, związana m.in. z „Twoim Stylem”, „Dziennikiem Polska The Times” oraz „Przekrojem”.

We will be talking to **Wojciech Charchalis**, a translator from Spanish, Portuguese, and English, he has so far translated over 70 books including Fernando Pessoa’s poetry, Cervantes’ *Don Quixote*, as well as novels by José Saramago, Maria Vargas Llosa, Javier Marías, António Lobo Antunes, Antonio Muñoz Molina, he is an editor for the Rebis publishing house (Poznan), in which he is responsible for their Brazilian literature series, and a lecturer at the Institute of Romance Studies of the Adam Mickiewicz University; **Jakub Ekier**, a poet, literary essayist, and translator from German, he has translated Franz Kafka’s *The Trial*, and works of Bertolt Brecht, Max Frisch, Paul Celan, Ilse Aichinger, Reiner Kunze, and Durs Grünbein, he has

fot. Monika Wiąckiewicz

won several awards for his poetry and translations, currently he lives in Warsaw and works for *Literatura na Świecie*; and **Anna Wasilewska**, a graduate from the Romance Studies at the University of Warsaw, in 1979, she started working for *Literatura na Świecie*, where since 1993, she has been responsible there for French and Spanish literature, she translated works of Italo Calvino, Albert Camus, Tommaso Landolfi, Alberto Moravia, Umberto Eco, Dario Fo, Ugo Betti, Eduardo de Filippo, Andrea Camilleri, Carlo Emilio Gadda, Georges Perec, Raymond Queneau, Maurice Blanchot, Antoine Saint-Exupéry, Jacques Derrida, Jean Genet, Jean Echenoz, Michel Leiris, Jan Potocki. The host will be **Dagny Kurdwanowska**, a journalist, writer, communication and marketing specialist, cooperating with *Twój Styl*, *Dziennik Polska The Times*, and *Przekrój*.

Państwowa Galeria
Sztuki, Plac Zdrojowy 2,
Sopot

21 sierpnia 2020 (piątek), godz. 15.00
21 August 2020 (Friday), 3.00 pm

PIERWSZE NARODY KANADY **CANADA'S FIRST NATIONS**

**Rozmowa z udziałem Stevena Coopera,
Joanny Gierak-Onoszko i Tanyi Talagi**
Prowadzenie: Monika Płatek
**Steven Cooper, Joanna Gierak-Onoszko,
Tanya Talaga;**
hosted by Monika Płatek

Kanada? Pachniała Fiedlerowską żywicą. Budziła tęsknotę za Zielonym Wzgórzem, Anią Shirley i książkami Lucy Maud Montgomery. Wciągała eleganckimi historiami kobiet Alice Munro. Przyciągała historią *Podręcznej* Margaret Atwood. Świadczyła o otwartości na innych *Angielskim pacjentem* Michaela Ondaatje, Kanadyjczyka rodem z Cejlonu. Była myślą koloru dalekiego świata poezji Émile'a Nelligana. Także wtedy, gdy jak w *Dear Current Occupant* Chelene Knight nie miała smaku lukru. Tak, łatwo zgodzić się z Katarzyną Wężyk: „Kanada to ulubiony kraj świata”.

Rdzenni mieszkańcy? Proces fizycznego i moralnego świadomego wyniszczania pierwszych narodów, ich kultury i języka w imię chrześcijańskiej

Canada? The smell of tree resin in Arkady Fiedler's books. The longing for the Green Gables, Anne Shirley, and Lucy Maud Montgomery's books. The allure of Alice Munro's exquisite narratives about women. The attraction of Margaret Atwood's *The Handmaid's Tale*. The openness to others in *The English Patient* by Ceylon-born Michael Ondaatje. She was the coloured thought unfolding in the distant light of Émile Nelligan's poetry – even when it was not all sugar and spice in Chelene Knight's *Dear Current Occupant*. Indeed, it is hard not to agree with Katarzyna Wężyk, 'Canada is the world's favourite country'.

The First Nations? The planned process of their physical and moral degradation? The eradication

cywilizacji? Dekady lekceważenia i deptania praw człowieka? Nękanie i seksualne molestowanie dzieci, odbieranych rodzicom i przymusowo umieszczanych z dala od rodziny w szkołach z internatem, prowadzonych przez księży i zakonnice. Bezprawne przetrzymywanie w zakładach psychiatrycznych, odbieranie nadziei w więzieniach... Nie, o tym i z tym, myśląc o Kanadzie, nie było po drodze.

To mogło się zdarzyć – zdarzyło się w Stanach Zjednoczonych, Ameryce Południowej, Australii, Nowej Zelandii, nawet w Norwegii, ale w Kanadzie?! Joanna Gierak-Onoszko w *27 śmierciach Toby'ego Obedy* uświadamia nam niewyobrażone: zdarzyło się w Kanadzie.

Sprawdzianem dojrzałości społeczeństwa i władzy jest zdolność do wzięcia odpowiedzialności za wyrządzone zło, przywrócenia pamięci i godności ofiarom. Nazwanie zbrodni po imieniu. Przyznanie do winy. Przywrócenie szacunku dla praw człowieka; dla praw, kultury, języka i miejsca rdzennych mieszkańców Kanady. To nie jest proces łatwy, ale trwa.

➔ Monika Płatek

of their culture and language in the name of Christian civilisation? The decades of denying and trampling upon human rights? Bullying and sexual abuse of children separated from their families and forced to live in Church-run boarding schools far away from their homes. Unlawful confinement in mental institutions, depriving of all hope in prisons... No, that was not the Canada we liked thinking about.

It could have happened – it actually did – in the US, in South America, in Australia, in New Zealand... even in Norway – but Canada?! Joanna Gierak-Onoszko in *27 śmierci Toby'ego Obedy* pictures the unimaginable – it did happen in Canada, too.

The coming-of-age for a society and its government is when they are capable of taking responsibility for any harm done, remembering their victims, and showing them respect. Calling crime what it is. Admission of guilt. Respecting human rights – the laws, culture, language, and position of the native Canadians. The process is not easy but the movement is here to stay.

➔ Monika Płatek

Debata będzie poświęcona pamięci oraz prawom człowieka z perspektywy losów rdzennych mieszkańców Kanady. Wezmą w niej udział: **Tanya Talaga** – kanadyjska dziennikarka, autorka m.in. książki *Seven Fallen Feathers* (Anansi, Toronto 2017) o problemach rasizmu, trudnej do przyjęcia prawdzie o losach rdzennych mieszkańców Kanady. Autorka ma polskie i rdzenne kanadyjskie korzenie; **Joanna Gierak-Onoszko** – polska reportażystka, autorka doskonałego reportażu *27 śmierci Toby'ego Obedy* (Dowody na Istnienie, Warszawa 2019). Spędziła w Kanadzie, pracując nad książką, ponad dwa lata, zyskując cenne doświadczenie i wiedzę o historii i współczesnych losach rdzennych mieszkańców Kanady; **Steven Cooper** – kanadyjski prawnik, adwokat, który reprezentuje interesy rdzennych mieszkańców Ocaleńców w sądach. Jest członkiem komitetu negocyjacyjnego konsorcjum Baxter National Class Action. Wynegocjował dla Ocaleńców za doznane szkody odszkodowanie 5 miliardów dolarów. Sam jest byłym mieszkańcem rdzennych Terytoriów Północno-Zachodnich i Nunavut. Debatę poprowadzi

fot. Lautens-Toronto-Star

Monika Płatek, prawniczka, kryminolożka. Jest Kierowniczką Zakładu Kryminologii na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego. Miłośniczką literatury, także kanadyjskiej. Problemy rdzennych narodów Kanady poznała dzięki International Conference on Penal Abolition w Kanadzie, w Ottawie – Algonquin Territory w 2014 roku.

Sopot by the Book festival is holding a talk on memory and human rights in the context of Canada's First Nations' history. The guests will include **Tanya Talaga** – a Canadian journalist, the author of *Seven Fallen Feathers* (Anansi, 2017) – who is going to talks on the challenges of racism and the inconvenient truth of the history of the First Nations in Canada. Talaga is of mixed Indigenous and Polish descent. We will also talk to **Joanna Gierak-Onoszko** – a Polish reportage writer, the author of *27 śmierci Toby'ego Obedy* (Dowody na Istnienie, 2019). She spent two years in Canada to work on the book, gaining experience and the knowledge of the past and the present of the native Canadians. Las but not least, joining us will be **Steven Cooper** – a Canadian lawyer representing residential school survivors in courts. He is a member of the Baxter National Class Action consortium negotiation committee that helped negotiate the \$5 billion national Residential School settlement. He formerly lived in The Northwest Territories and Nunavut. **Monika Płatek** will be the moderator. A lawyer and criminologist, she is a lecturer at the Faculty of Law and Administration of the University of Warsaw. Loves good literature including Canadian one. She first learned about the challenges facing native Canadians during the International Conference on Penal Abolition in Ottawa, Algonquin Territory, Canada, in 2014.

fot. Edyta Wojciechowska

fot. z archiwum autora

fot. z archiwum autorki

Państwowa Galeria
Sztuki, Plac Zdrojowy 2,
Sopot

22 sierpnia 2020 (sobota), godz. 17.00

22 August 2020 (Saturday), 5.00 pm

**CO MOŻNA WYCZYTAĆ Z GRY WIDEO?
CYFROWE MEDIA A LITERATURA
WHAT CAN BE READ FROM A VIDEO GAME:
DIGITAL MEDIA AND LITERATURE**

**Rozmowa z udziałem Karoliny Sulej, Marcina Blachy,
Seana Michaelsa i Miriam Verburg**

Prowadzenie: Bartek Chaciński

**Karolina Sulej, Marcin Blacha, Sean Michaels,
and Miriam Verburg;
hosted by Bartek Chaciński**

Prapoczątki gier to z jednej strony na przykład czysto zręcznościowy *Pong*, z drugiej choćby oparty na tekście *Zork*. Ich natura była tak odmienna, jak różnią się od siebie mecz tenisa stołowego i gra fabularna w świecie fantasy rodem z książek Tolkiena. Ślady obu tych nurtów można znaleźć w DNA współczesnych gier wideo, porozumiewających się z użytkownikiem oszałamiającą, często już bardzo realistyczną grafiką, fantastycznym dźwiękiem, ale także tekstami opisów i dialogami. Nie ma jednej drogi, w tej ciągłej młodej, multimedialnej dziedzinie spotykają się elementy różnych form. A im dłużej się rozwija, tym lepiej udaje się je łączyć.

Czytanie jest naturalnym zajęciem gracza. Zaplecze historii opowiadanych w dużych grach przygodowych to scenariusze obejmujące setki tysięcy słów. Popularne *Mass Effect 2* można pod tym względem stawiać obok trylogii *Władca Pierścieni* J.R.R. Tolkiena. A seria *Wiedźmin* studia CD Projekt RED zmieniła w Polsce nie tylko podejście do gier wideo jako masowego zjawiska kultury, ale także do ekranizacji sagi o wiedźminie Geralcie Andrzeja Sapkowskiego. Pojawiły się głosy, że ten rodzaj swobodnej adaptacji, a bardziej nawet zanurzenia (pojęcie „immersji” towarzyszy każdej dyskusji o istocie gier wideo) w świecie książek

The world of video games has its roots in, on the one hand, the dexterity-based *Pong*, and the text-based *Zork*, on the other. They were as different as table tennis and RPGs set in Tolkienesque fantasy worlds. The traces of both trends can be found in the DNA of the contemporary video games communicating with their users with stunningly realistic graphics, fantastic soundtracks, as well as descriptions and dialogues. There is no one way of doing things there. The coming multimedia domain combines the elements of different genres, and the more advanced it becomes, the better they are combined.

Reading is a natural activity for gamers. The backgrounds of the stories told in big adventure games are scenarios of hundreds of thousands of words. The popular *Mass Effect 2* can be placed side by side with Tolkien's *Lord of the Rings* trilogy in that respect. And the *The Witcher* series from the CD Projekt RED studio has not only changed the way the mass cultural phenomenon of video games is approached in Poland, but it also influenced the public opinion on the screen version of Sapkowski's saga about Geralt The Witcher. There are voices that free variations on the theme, or even the immersion (this notion emerges in every discussion on the essence of video games) in the

Sapkowskiego, okazał się znacznie lepszym pomysłem niż ekranizacje jego powieści i opowiadań. Potwierdził też, że adaptacje popularnych dzieł literatury są możliwe. Podobnie jak inna popularna seria gier – *Metro 2033* – oparta na postapokaliptycznej prozie Dmitrija Głuchowskiego.

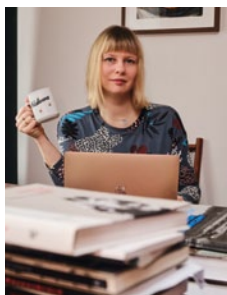
Zjawisko ma dwie strony. Z jednej – są coraz to nowe, ciekawe i zaskakujące próby adaptacji książek (choćby *Salammbô: Battle of Carthage* inspirowana powieścią Gustave’a Flauberta) lub wpisania się w ich świat (jak w popularnej serii *BioShock*, wykorzystującej elementy prozy Ayn Rand). I ciągle powstają nowe pomysły w tej dziedzinie. Studio Starward Industries pracuje nad przełożeniem na grę wideo prozy Stanisława Lema. Powstaje też polska adaptacja *Rękopisu znalezionego w Saragossie* na język gier wideo. Poszerza się w dużym tempie świat wiedźmina Geralta. Specyficznie rozumianej literackości szukamy w ambitniejszych tytułach gier niezależnych w rodzaju *Gone Home*, a teatr próbuje klasyczne teksty opowiadać z wykorzystaniem narracji charakterystycznej dla gry wideo (czego świeżym przykładem jest *Boska komedia* w reż. Krzysztofa Garbaczewskiego z Teatru Powszechnego w Warszawie). Z drugiej strony całe pokolenie młodych odbiorców gier wychowuje się na masowo sprzedawanej prozie rozgrywającej się w znanych im dobrze światach gier – jak *Minecraft* – przeżywając w innej formie doświadczenia znane z gry. Obie te dziedziny dawno już przestały być dla siebie opozycją – o ile kiedykolwiek były. Pytanie: czego mogą się w takim razie wzajemnie od siebie nauczyć?

→ Bartek Chaciński

*Witcher's world turn out to be a much better idea than the traditional adaptations of Sapkowski's novels and short stories. It is also clear now that translating popular literary works into the language of games is possible. Think another popular game series *Metro 2033* based on the postapocalyptic prose of Dmitry Glukhovsky.*

There are two sides to the phenomenon. On the one hand, there are new interesting and surprising attempts to adapt books (e.g. *Salammbô: Battle of Carthage*, inspired by Flaubert's novel) or to create spin-offs from their worlds (as in the popular *BioShock* series, which uses some elements of Ayn Rand's prose). New ideas are constantly emerging. The Starward Industries studio is working on translating Stanisław Lem's prose into a video game. A Polish adaptation of *The Saragossa Manuscript* can also be expected. The world of Geralt The Witcher is expanding at a rapid pace. We are looking for literariness in the more ambitious independent games, such as *Gone Home*, and the theatre tries to re-tell some classic texts using the narratives characteristic of video games (see *Divine Comedy* directed by Krzysztof Garbaczewski in Powszechny Theatre in Warsaw). On the other hand, the entire generation of young gamers has been raised on popular fiction taking place in the worlds they are familiar with (e.g. *Minecraft*) where they can experience a different form of what they can see in games. The two domains have long ago ceased to be in opposition to one another – if they ever were. There is a question though: what can they learn from each other?

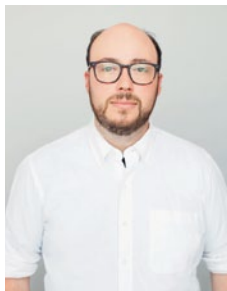
→ Bartek Chaciński

fot. Mat. Kubik

fot. z archiwum autora

fot. Julie Artacho

fot. z archiwum autorki

W debacie wezmą udział: **Karolina Sulej**, pisarka, dziennikarka, reporterka pisząca m.in. do „Wysokich Obcasów”, „Pisma”, „Vogue”, doktorantka w Instytucie Kultury Polskiej UW, gdzie działa w Zespole Badań na Modę i Zespole Badań nad Pamięcią o Zagładzie, jedna ze współautorów *Wanderlust* – książki-gry komputerowej o podróżowaniu, w języku angielskim, w międzynarodowej dystrybucji, wydanej przez indie start-up Different Tales; **Marcin Blacha**, Story Director w CD Projekt RED, od kilkunastu lat pracuje w branży gier wideo, był głównym scenarzystą *Wiedźmina 3*, obecnie opiekuje się fabułą *Cyberpunka 2077*; **Sean Michaels**, pochodzący ze Szkocji, ale mieszkający obecnie w Montrealu autor powieści i opowiadań, w tym *Us Conductors* nagrodzonej m.in. Nagrodą Scotiabank Giller i QWF Paragraphe Hugh MacLennan Prize for Fiction, prowadzi bloga muzycznego *Said the Gramophone*, oraz **Miriam Verburb**, dyrektor kanadyjskiej firmy Bloom Digital Media, która tworzy gry dla różnorodnych graczy, dbając o dostępność oraz różnorodność postaci i kultur, przetwarzających tradycyjne stereotypy i relacje władzy. Jest członkinią kolektywu kobiet-graczy DMG-TO, Interactive Ontario, wykłada w School of Media Studies and Information Technology w Humber College oraz w Centennial College w ramach programu Projektowanie i tworzenie gier. Debatę poprowadzi **Bartek Chaciński**, redaktor działu kultury tygodnika „Polityka”, dziennikarz muzyczny, członek Rady Języka Polskiego. Współpracuje z Polskim Radiem (Dwójka), prowadzi blog muzyczny Polifonia. Stale pisuje też o nowym języku. Opublikował m.in. serię *Słowników najmłodszej polszczyzny* (Znak) oraz książkę *Wyż nisz* o tym, gdzie się podziały subkultury młodzieżowe. O grach wideo pisuje rzadko, od czasów ośmiobitowego Atari trzymając się uparcie perspektywy użytkownika.

We will be talking to **Karolina Sulej**, a freelancing writer and journalist, a reporter for *Wysokie Obcasy*, *Pismo*, *Vogue* and others, and a PhD student at the Institute of Polish Culture of the University of Warsaw, where she is a member of the fashion research team and the Holocaust remembrance team. She was also one of the writers behind *Wanderlust* – an English book and a computer game on travelling, which have been published by an indie start-up Different Tales and distributed worldwide. The Different Tales team was also nominated for Paszporty *Polityki* 2019. We will also talk to **Marcin Blacha** – the Story Director in CD Projekt RED. For a dozen years or so, he has worked in the video games industry. He was the main writer of *The Witcher: Wild Hunt* and he is now working on *Cyberpunk 2077*. Our next guest will be **Sean Michaels**. Born in Scotland but living in Montreal, he writes novels and short stories including *Us Conductors* (Scotiabank Giller Prize and QWF Paragraphe Hugh MacLennan Prize for Fiction). He is the founder of the blog *Said the Gramophone*. Last but not least, we have **Miriam Verburb** – the CEO of Bloom Digital Media, a Canadian game company that has been releasing games for diverse players and representing diverse characters and cultures and demonstrating alternatives

fot. z archiwum autora

to stereotypes and traditional power dynamics. She is a member of the women's gaming collective DMG-TO, Interactive Ontario, and teaches at Humber in the School of Media Studies and Information Technology, and at Centennial College in the Game Design and Development program. The host will be **Bartek Chaciński** – a music journalist, a blogger (polifonia.blog.polityka.pl), and a member of the Council for the Polish Language. He writes for the *Polityka* weekly about culture and works for Polish Radio (2). He writes about the modern Polish language. He has published a series of *Słowniki najmłodszej polszczyzny* (Znak) and *Wyż nisz* on what's become of youth subcultures. Rarely does he write about video games as he has been happy to just observe them from the user perspective since the times of the 8-bit Atari.

Państwowa Galeria
Sztuki, Plac Zdrojowy 2,
Sopot

23 sierpnia 2020 (niedziela), godz. 15.00
22 August 2020 (Sunday), 3.00 pm

MCLUHAN W EPOCE ALGORYTMÓW **MCLUHAN IN THE WORLD OF ALGORITHMS**

**Debata z udziałem Derricka de Kerckhove'a,
Andrew McLuhana i Anny Nacher.**

Prowadzenie: Mirosław Filiciak

**Derrick de Kerckhove, Andrew McLuhan,
and Anna Nacher; hosted by Mirosław Filiciak**

Marshall McLuhan należy do najważniejszych teoretyków mediów w historii – jego książki z lat 60., takie jak *Galaktyka Gutenberga* czy *Zrozumieć media*, weszły do kanonu refleksji na temat środków przekazu. Kanadyjski badacz przedstawiał w nich m.in. refleksję nad związkami druku z procesami myślowymi jednostek i organizacją kultury, analizował wpływ telewizji na społeczeństwo, poruszał też problematykę globalizacji (słynne pojęcie „globalnej wioski”). W tekstach McLuhana przed przeszło półwieczem pojawiały się rozważania na temat relacji coraz bardziej inteligentnych maszyn z ludźmi. Warto też przypomnieć, że to kanadyjski badacz w roli publicznego intelektualisty dyskusję o mediach wprowadził do kulturowego mainstreamu.

Marshall McLuhan was one of the prominent media experts in history. His books written in the 60s, such as *The Gutenberg Galaxy* or *Understanding Media*, are the cornerstones of the study of media. They analysed the relation between print and individual thought processes and culture organisation, the impact of TV on societies, and the phenomenon of globalisation (the famous 'global village'). McLuhan's works from over half a century ago discussed the relation between people and more and more intelligent machines. It is worth noting that as a fixture in the public discourse in Canada he managed to introduce the media discourse into the cultural mainstream.

Today, the interest in the idea that 'the medium is the message' is renewed as the changes in

Dziś przekonanie o tym, że „medium jest przekazem” wraca na pierwsze strony serwisów informacyjnych, bo przemiany środków komunikowania w coraz bardziej widoczny sposób uderzają w funkcjonowanie społeczeństw. Z perspektywy jednostek nowe technologie stwarzają bezprecedensowe szanse na wygodny dostęp do gigantycznych zasobów spersonalizowanych treści. Rewersem tej sytuacji są jednak problemy, jakie kolejna generacja mediów stawia przed demokracją – to fake-newsy, problemy z ochroną prywatności czy ogólny brak transparentności działających na transnarodową skalę cyberkorporacji.

Podczas dyskusji zastanowimy się, na ile McLuhanowska Krytyka mediów, ale też myślenie o nich w kategoriach ekosystemu, przystaje do współczesności. Jakie lekcje możemy wyciągnąć z wielowątkowego dorobku kanadyjskiego medioznawcy? Które idee i pojęcia z dorobku McLuhana mogą być pomocne w „odczarowaniu” medialnej rzeczywistości, która wobec dynamicznych przemian ostatniej dekady ponownie stała się dla większości użytkowników i użytkowników niezrozumiała?

➔ Mirosław Filiciak

fot. z archiwum autora

W debacie wezmą udział **Andrew McLuhan**, założyciel The McLuhan Institute, powołanego w celu kontynuacji dzieła Marshalla i Erica McLuhanów oraz propagowania praktycznych narzędzi opracowanych przez McLuhanów, które pomagają zrozumieć media i pojawiające się innowacje; **Derrick de Kerckhove**, wieloletni dyrektor McLuhan Program in Culture and Technology, jego zainteresowania obejmują technopsychologię, psychotechnologię, badania nad neurokulturą, technologie stosowane w sztuce i komunikacji, teorię mediów, oprogramowanie do nauki w grupie i inteligencję otwartą/konektywną, oraz **Anna Nacher** z Instytutu Sztuk Audiowizualnych Uniwersytetu Jagiellońskiego, której zainteresowania naukowe koncentrują się na kulturze cyfrowej, teorii mediów w perspektywie kulturoznawczej, badaniach nad dźwiękiem, sztuce mediów, e-literaturze, posthumanizmie. Debatę poprowadzi **Mirosław Filiciak**, dziekan Wydziału Nauk Humanistycznych i Społecznych oraz dyrektor Instytutu

communication more and more directly impact the way societies function. The new technologies give individuals unheard of opportunities to easily access gargantuan volumes of personalised content. On the flip side, there are problems brought about by the next generation media, i.e. fake news, privacy protection challenges, and the lack of transparency of the international digital corporations.

We are going to talk about to what extent McLuhan's critique of the media and construing them as an ecosystem are relevant in the contemporary world. What can we learn now from the multifaceted McLuhan's heritage? What ideas and notions can be helpful in demystifying the media reality which has become unintelligible for most users due to the dynamic changes in the last decade?

➔ Mirosław Filiciak

fot. z archiwum autora

fot. z archiwum autora

Nauk Humanistycznych Uniwersytetu SWPS, kulturoznawca zajmujący się wpływem mediów cyfrowych na praktyki społeczne. Bada internet, gry komputerowe, przemiany telewizji oraz nieformalny obieg treści.

We will be talking to **Andrew McLuhan**, the founder of The McLuhan Institute established to preserve and carry forward the work of Marshall and Eric McLuhan. It is specifically focused on the practical tools developed by the McLuhans which can help us understand media and innovation going forward. Our guest will also be **Derrick de Kerckhove**, the long-time director of McLuhan Program in Culture and Technology. His fields of research include technopsychology, psychotechnology, neuro-cultural research, art and communication technologies, media theory, collaborative educative software, and connected intelligence. We will also be talking to **Anna Nacher**. She works at the Institute of Audiovisual Arts of the Jagiellonian University, concentrating on digital culture, media theory in cultural studies, sound studies, media art, e-literature, and posthumanism. The host will be **Mirośław Filiciak**. The dean of the Faculty of Social Sciences and Humanities and the director of the Institute of Humanities at the SWPS University, he concentrates on cultural studies and the influence of digital media on social practices, as well as studying the Internet, computer games, the changes in television culture, and informal content circulation.

**Przemocy możemy uniknąć, jeśli
pojmiemy proces decentralizacji
i powrotu do wartości plemiennych,
a także zaakceptujemy jego
rezultaty (...). W każdym razie czas
superpaństwa się skończył. Ponieważ
ludzie połączyli się w jedno plemię, to
ukształtują jednorodne – i sprawne
– zdecentralizowane instytucje
polityczne i społeczne. (...) To będzie
całkowicie zretrybalizowany świat
głębokiego zaangażowania.**

**Violence can be avoided if we
comprehend the process of
decentralism and retribalization, and
accept its outcome [...]. In any case, the
day of the super state is over; as men
[...] throughout the world are united
into a single tribe, they will forge
a diversity of viable decentralized
political and social institutions. [...] It
will be a totally retribalized world of
depth involvements.**

→ Marshall McLuhan

Nagroda Historyczna „Polityki”

Historical Award from

Polityka weekly

Co roku spotykamy się z autorami najciekawszych książek, wydanych w poprzednim roku, które ubiegały się o Nagrodę Historyczną tygodnika „Polityka”.

Each year, we talk to the authors of the most interesting books nominated for the Historical Award from the *Polityka* weekly.

Sopoteka
(Sopot Centrum,
II piętro/2nd floor),
Tadeusza Kościuszki 14,
Sopot

20 sierpnia 2020 (czwartek), godz. 13.00
20 August 2020 (Thursday), 1.00 pm

Z MICHAŁEM P. GARAPICHEM
ROZMAWIA MARTYNA BUNDA
MARTYNA BUNDA
TALKS TO MICHAŁ P. GARAPICH

fot. Katarzyna Depta-Garapich

Michał P. Garapich

Antropolog, pracownik naukowy Uniwersytetu Roehampton (Londyn), współpracuje z Ośrodkiem Badań nad Migracjami przy Uniwersytecie Warszawskim. Zajmuje się m.in. kwestiami związanymi z migracjami, wielokulturowością, bezdomnością i oporem społecznym, a badania terenowe prowadził wśród polskich migrantów w Wielkiej Brytanii, polskich Romów oraz mieszkańców slumsów w Cuzco. Urodzony w Krakowie, obronił doktorat na Uniwersytecie Jagiellońskim, od 20 lat mieszka w Londynie. Za swój literacki debiut *Dzieci Kazimierza* otrzymał Nagrodę Historyczną „Polityki”.

Michał P. Garapich is an anthropologist and a researcher at the University of Roehampton (London), he is collaborating with the Centre of Migration Research of the University of Warsaw. He is studying migration, multiculturalism, homelessness, and social resistance. He has done field work with Polish migrants in the UK, Polish Romanies, and the residents of the shanty town in Cuzco. Born in 1973 in Cracow, he holds a PhD from the Jagiellonian University. He's been living in London for 20 years. For his debut *Dzieci Kazimierza*, he received the historical award of the *Polityka* weekly.

H/historia

H/history

Rozmawiając z autorami znakomitych książek historycznych, zastanawiamy się nad tym, jak Historia przez duże „h” przegląda się w historiach pojedynczych ludzi i na odwrót.

We will be talking to the authors of some remarkable historic books about how History is reflected in the stories of individuals and vice versa.

Sopoteka
(Sopot Centrum,
II piętro/2nd floor),
Tadeusza Kościuszki 14,
Sopot

20 sierpnia 2020 (czwartek), godz. 17.00
20 August 2020 (Thursday), 5.00 pm

Z DOROTĄ KARAŚ I MARKIEM STERLINGOWEM ROZMAWIĄ PAWEŁ GOŹLIŃSKI PAWEŁ GOŹLIŃSKI TALKS TO DOROTA KARAŚ AND MAREK STERLINGOW

fot. Dominik Kulaszewicz

Dorota Karaś

Dziennikarka „Gazety Wyborczej” w Gdańsku. Współpracuje z „Wysokimi Obcasami” i „Dużym Formatem”. Autorka książek *Szafa, czajnik, obwodnica. Rozmowy z obcokrajowcami* (Oficyna Gdańska 2013) i biografii *Cybulski. Podwójne salto* (Wydawnictwo Znak 2016).

Dorota Karaś is a staff writer for Gdańsk's *Gazeta Wyborcza*, she is collaborating with *Wysokie Obcasy* and *Duży Format*. She has written *Szafa, czajnik, obwodnica. Rozmowy z obcokrajowcami* (Oficyna Gdańska, 2013) and the biography *Cybulski. Podwójne salto* (Wydawnictwo Znak, 2016).

Marek Sterlingow

Dziennikarz przez lata związany z redakcją „Gazety Wyborczej” w Gdańsku. Był korespondent wojenny w Afganistanie, a następnie szef wydawców portalu *Gazeta.pl*. Pracował w Radiu Gdańsk. Pisał m.in. do „Przekroju”, „Forbesa” i „Polityki”. Redaktor naczelny magazynu „Pomorskie”. Współautor *Narodzin Solidarności. Kroniki sierpniowych* (Agora, 2010).

For years, Marek Sterlingow has been a staff writer for Gdańsk's *Gazeta Wyborcza*. A former war correspondent in Afghanistan and the chief of editors of *gazeta.pl*, he also worked for Radio Gdańsk and wrote for *Przekrój*, *Forbes*, and *Polityka*. The editor-in-chief of the *Pomorskie* magazine. The co-author of *Narodziny Solidarności. Kroniki sierpniowe* (Agora, 2010).

Sopoteka
(Sopot Centrum,
II piętro/2nd floor),
Tadeusza Kościuszki 14,
Sopot

21 sierpnia 2020 (piątek), godz. 17.00

21 August 2020 (Friday), 5.00 pm

Z PAWŁEM P. RESZKĄ
ROZMAWIA ŁUKASZ WOJTUSIK
ŁUKASZ WOJTUSIK
TALKS TO PAWEŁ P. RESZKA

fot. Jakub Orzechowski

Paweł P. Reszka

Reporter „Dużego Formatu”, były wieloletni dziennikarz lubelskiej „Gazety Wyborczej”, laureat Nagrody im. Ryszarda Kapuścińskiego za Reportaż Literacki za książkę *Diabeł i tabliczka czekolady* (Wydawnictwo Agora, 2016), trzykrotnie nominowany do Nagrody Grand Press w kategorii reportaż prasowy. Absolwent historii na Uniwersytecie im. Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie oraz podyplomowych studiów dziennikarskich na Uniwersytecie Warszawskim. Jego najnowsza książka *Płuczki. Poszukiwacze żydowskiego złota* (Wydawnictwo Agora, 2019) otrzymała w tym roku nominację do Nagrody im. Ryszarda Kapuścińskiego, nominację do Nagród Historycznych „Polityki” oraz nominację do Nagrody Literackiej Gdynia.

Paweł P. Reszka is a reporter for *Duży Format*, a long-time staff writer for Lublin's *Gazeta Wyborcza*, a laureate of the Ryszard Kapuściński award for literary reportage (*Diabeł i tabliczka czekolady*, Agora, 2016), he has three times been nominated for the Grand Press award for press reportage. He graduated from Maria Curie-Skłodowska University in Lublin and the University of Warsaw, receiving degrees in history and journalism, respectively. His latest book *Płuczki. Poszukiwacze żydowskiego złota* (Agora, 2019) has been nominated for the Ryszard Kapuściński award, the historical awards granted by the *Polityka* weekly, and the Nagroda Literacka Gdynia award.

Scena Kameralna
Teatru Wybrzeże,
Bohaterów Monte
Cassino 30,
Sopot

22 sierpnia 2020 (sobota), godz. 17.00

22 August 2020 (Saturday), 5.00 pm

Z MIROSŁAWEM TRYCZYKIEM
ROZMAWIA AGATA PASSENT
AGATA PASSENT
TALKS TO MIROSŁAW TRYCZYK

fot. M. Starowieyska /
Muzeum Historii Żydów
Polskich POLIN

Mirosław Tryczyk

Doktor nauk humanistycznych, badacz Zagłady, filozof. Autor licznych publikacji historycznych, artykułów i tekstów filozoficznych. W swojej najnowszej książce *Drzazga. Kłamstwa silniejsze niż śmierć* (Znak literanova) rusza w Polskę śladem osób, które odkryły grzechy przodków i szukają języka, by o nich opowiedzieć.

Mirosław Tryczyk is a PhD in the humanities, a Shoah researcher, and a philosopher, he has published numerous books, articles, and philosophical essays on history. In his latest book *Drzazga. Kłamstwa silniejsze niż śmierć* (Znak Literanova, 2020), he travels across Poland to find people who learned about the crimes of their ancestors and are looking for a language to tell the stories.

Scena Kameralna
Teatru Wybrzeże,
Bohaterów Monte
Cassino 30,
Sopot

23 sierpnia 2020 (niedziela), godz. 15.00

23 August 2020 (Sunday), 3.00 pm

Z ANNE APPLEBAUM
ROZMAWIA AGATA PASSENT
AGATA PASSENT
TALKS TO ANNE APPLEBAUM

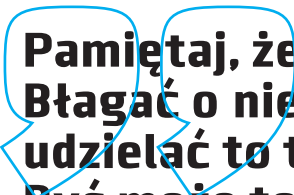

fot. Mateusz Skwarczek

Anne Applebaum

Amerykańsko-polska dziennikarka, felietonistka „The Washington Post”, pisarka specjalizująca się w historii komunistycznej i postkomunistycznej Europy. Absolwentka Uniwersytetu w Yale oraz London School of Economics, gdzie obecnie jest wykładowczynią. Autorka książek *Czerwony głód*, *Za żelazną kurtyną*, *Gułag*, za którą w 2004 roku zdobyła nagrodę Pulitzera. Zarówno *Gułag*, jak i *Za żelazną kurtyną* były nominowane do nagrody National Book Award. Nagrodzona Lionel Gelber Price za *Czerwony głód* (tłum. Barbara i Wanda Gądomskie, wyd. Agora 2018). Wkrótce ukaże się wywiad rzeka *Matka Polka*, który przeprowadził z autorką Paweł Potoroczyn (wyd. OsnoVa). Pracowała w „The Washington Post”, była zastępcą redaktora naczelnego magazynu „The Spectator” oraz korespondentką „The Economist” w Warszawie. Wykładała na wielu uniwersytetach, w tym Yale, Harvard, Columbia, Oxford, Cambridge, Zurych i Humboldt. Píše regularnie do „The Washington Post”, „New York Review of Books”, „Gazety Wyborczej”, „Foreign Affairs”. Mieszka w Londynie, Warszawie i Chobielinie pod Bydgoszczą. Jej mężem jest Radosław Sikorski – były polski minister spraw zagranicznych, ma dwóch synów. W 2013 roku uzyskała polskie obywatelstwo.

Anne Applebaum is an American/Polish journalist, a columnist for *The Washington Post*, an author writing on the history of Europe in the time of communism and the post-1989 period, a graduate of Yale University and London School of Economics, where she's a lecturer, she has written *Red Famine*, *Iron Curtain*, and *Gulag*, which won her the 2004 Pulitzer Prize for general non-fiction. Both *Gulag* and *Iron Curtain* were longlisted for the National Book Award. In 2018, *Red Famine* (Agora, 2018) was awarded the Lionel Gelber Prize. In the spring, *Matka Polka* was published by OsnoVa – an extended interview carried out by Paweł Potoroczyn. Anne Applebaum was the deputy editor-in-chief in *The Spectator* and a Warsaw correspondent for *The Economist*. She was a lecturer at numerous universities (Yale, Harvard, Columbia, Oxford, Cambridge, Zürich, and Humboldt). Her articles are regularly published in *The Washington Post*, *New York Review of Books*, *Gazeta Wyborcza*, and *Foreign Affairs*. She lives in London, Warsaw, and Chobielin near Bydgoszcz. Married to former Polish minister of foreign affairs Radosław Sikorski, with two sons, in 2013, she was granted Polish citizenship.

**Pamiętaj, że przebaczenie to też władza.
Błagać o nie to władza, odmawiać go czy
udzielać to też władza, może największa.
Być może to wszystko nie dotyczy władzy.
Może w gruncie rzeczy nie chodzi o to,
kto ma kogo na własność, kto może
komu co bezkarnie zrobić, włącznie
z odebraniem życia. Może nawet nie chodzi
o to, kto może siedzieć, a kto musi klęczeć,
stać czy leżeć z rozłożonymi nogami.
Może chodzi o to, kto może komu co zrobić
i uzyskać przebaczenie.**

**But remember that forgiveness too is
a power. To beg for it is a power,
and to withhold or bestow it is a power,
perhaps the greatest. Maybe none of this
is about control. Maybe it isn't really
about who can own whom, who can do
what to whom and get away with it, even
as far as death. Maybe it isn't about who
can sit and who has to kneel or stand or lie
down, legs spread open. Maybe it's about
who can do what to whom and be forgiven
for it. Never tell me it amounts to the
same thing.**

→ Margaret Atwood

Nogaś na plaży

Nogaś on the beach

Sopotcka plaża przy Teatrze na Plaży i Klubie Atelier stanowi wyjątkową scenografię rozmów, a Michał Nogaś jako prowadzący jeszcze tę wyjątkowość potęguje. W razie niepogody spotkania zostaną przeniesione do Klubu Atelier, a niedzielne spotkanie wyjątkowo odbędzie się na Scenie Kameralnej Teatru Wybrzeże.

The beach by the Teatr na Plaży and the Atelier club provides a unique setting for interviews, with Michał Nogaś as their unique host. Should the weather break, the meetings will be held in Atelier. Sunday meeting will be held at the Scena Kameralna of Wybrzeże Theatre.

20 sierpnia 2020 (czwartek), godz. 14.30
20 August 2020 (Thursday), 2.30 pm

**Z MIKOŁAJEM ŁOZIŃSKIM
ROZMAWIA MICHAŁ NOGAŚ
MICHAŁ NOGAŚ
TALKS TO MIKOŁAJ ŁOZIŃSKI**

fot. Weronika Ławniczak

Mikołaj Łoziński

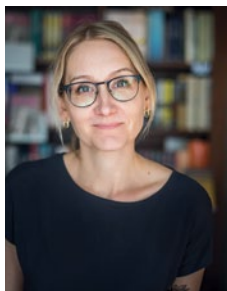
Autor tłumaczonych na wiele języków powieści wyróżnionych m.in. Nagrodą Fundacji im. Kościelskich (*Reisefieber*) oraz Paszportem „Polityki” (*Książka*). Dwukrotnie nominowany do Nagrody Literackiej Nike. Mieszka w Warszawie.

Mikołaj Łoziński's novels have been translated into numerous languages and have won The Kościelski Award (*Reisefieber*) and the Paszport Polityki award (*Książka*). His latest book *Stramer* is nominated for the Nike literary award. He lives in Warsaw.

21 sierpnia 2020 (piątek), godz. 14.30

21 August 2020 (Friday), 2.30 pm

Z OLGĄ GITKIEWICZ
ROZMAWIA MICHAŁ NOGAŚ
MICHAŁ NOGAŚ
TALKS TO OLGA GITKIEWICZ

fot. Anna Liminowicz

Olga Gitkiewicz

Dziennikarka i redaktorka, absolwentka socjologii na Uniwersytecie Wrocławskim i Polskiej Szkoły Reportażu, współpracuje z Instytutem Reportażu. Autorka reportażu *Nie hańbi* o polskim rynku pracy (nominacje do Nagrody Literackiej Nike 2018, do Nagrody im. Ryszarda Kapuścińskiego za Reportaż Literacki 2017 i do Nagrody „Newsweeka” im. Teresy Torańskiej) oraz *Nie zdążę* o kryzysie polskiego transportu publicznego.

Olga Gitkiewicz is a journalist and an editor, graduating from the University of Wrocław (with a degree in sociology) and Polska Szkoła Reportażu, she is collaborating with Instytut Reportażu. She has written *Nie hańbi* on Polish labour market (nominated for 2018 Nike literary award, the 2017 Ryszard Kapuściński award for literary reportage, and the Teresa Torańska Newsweek’s awards) and *Nie zdążę* on the dysfunctional public transport in Poland.

22 sierpnia 2020 (sobota), godz. 14.30

22 August 2020 (Saturday), 2.30 pm

Z URSZULĄ ZAJĄCZKOWSKĄ
ROZMAWIA MICHAŁ NOGAŚ
MICHAŁ NOGAŚ
TALKS TO URSZULA ZAJĄCZKOWSKA

fot. Tomasz Gogolewski

Urszula Zajączkowska

Poetka, botaniczka, artystka wizualna i muzyk, adiunktka w Samodzielnym Zakładzie Botaniki Leśnej SGGW w Warszawie. Studiuje wzrost, anatomię, ruchy roślin i ich śmierć. Bada ich aerodynamikę oraz biomechanikę. Jej debiutancki tom *Atomy* (2014) był nominowany do Wrocławskiej Nagrody Poetyckiej Silesius. W 2017 roku ukazał się tom *minimum*, również nominowany do Silesiusa oraz do nagrody im. K.I. Gałczyńskiego, nagrodzony Nagrodą Kościelskich. W tym samym roku wraz z grupą artystów stworzyła projekt artystyczny *Cambium Killers*, który jest wyrazem sprzeciwu wobec punktowego systemu oceny w nauce. Jej film *Metamorphosis of Plants*, zainspirowany dziełem J.W. Goethego, został nagrodzony podczas SCINEMA International Science Film Festival w kategorii Najlepszy film eksperymentalny/Animacja oraz na Festiwalu Światła w Miami. Felietonistka

magazynu „dwutygodnik.com”, stale współpracuje z kwartalnikiem „Przekrój”. Mieszka w Wołominie.

Urszula Zajączkowska is a poet, a botanist, a visual artist, and a musician, she is an assistant professor at the Department of Forest Botany of The Warsaw University of Life Sciences. She's studying the growth, anatomy, movements, and death of plants, as well as doing research on their aerodynamics and biomechanics. Her debut *Atomy* (2014) was nominated for the Silesius poetic prize. In 2017, she put out *minimum*, which was also nominated for the Silesius and the K. I. Gałczyński awards, and received the Kościelski Award. In the same year, she collaborated with other artists on the *Cambium Killers* project, which was to be a protest against the credit system in research. Inspired by Goethe's *Versuch die Metamorphose der Pflanzen zu erklären*, her film *Metamorphosis of Plants* received the prize for the best experimental film/animation during the Scinema International Science Film Festival and at the Miami Light Project. A columnist for *dwutygodnik.com*, she collaborates with the *Przekrój* quarterly. She lives in Wołomin.

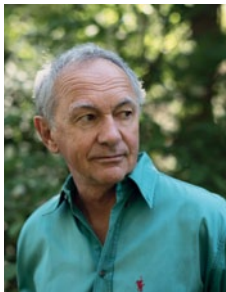
Scena Kameralna
Teatru Wybrzeże,
Bohaterów Monte
Cassino 30,
Sopot

23 sierpnia 2020 (niedziela), godz. 13.00
23 August 2020 (Sunday), 1.00 pm

Z MACIEJEM ZAREMBĄ BIELAWSKIM ROZMAWIA MICHAŁ NOGAŚ

MICHAŁ NOGAŚ

TALKS TO MACIEJ ZAREMBA BIELAWSKI

fot. [Sofia Runarsdotter](#)

Maciej Zaremba Bielawski

Publicysta, reporter (rocznik 1951). Emigrował do Szwecji w 1969 roku. Studiował historię idei. Jest wybitnym publicystą i reporterem największego szwedzkiego dziennika „Dagens Nyheter”. W 1997 roku nagłośnił sprawę przymusowych sterylizacji, które państwo szwedzkie przeprowadziło w latach 1935–1976 na tysiącach „niepożądanych” obywateli. Skutkiem tych tekstów było wypłacenie ofiarom przymusowych sterylizacji ponad 250 mln koron odszkodowania. Jego publikacje wywołały burzliwą debatę na temat podobnych procedur także w innych krajach skandynawskich, Szwajcarii, USA. Można o tym przeczytać w jego książce *Higieniści. Z dziejów eugeniki* (Czarne, 2011). Za swoje artykuły otrzymał wiele nagród, m.in. kilkakrotnie Nagrodę Akademii Szwedzkiej, Wielką Nagrodę Dziennikarską (za cykl reportaży *Polski hydraulik...* – po polsku: 2008, Czarne i edycja rozszerzona 2013, Agora), a po reportażach o szwedzkich lasach (po polsku *Leśna mafia*, Agora, 2014) gazeta „Land” w plebiscycie wybrała go „Królem Lasu”. Ostatnia jego książka – *Dom z dwiema wieżami* (tłum. Mariusz Kalinowski) – ukazała się w Polsce nakładem wydawnictwa

Karakter, a autor otrzymał za nią Nagrodę im. Ryszarda Kapuścińskiego za reportaż literacki.

Born in 1951, in 1969 Maciej Zaremba Bielawski emigrated to Sweden where he studied the history of ideas. He is a prominent columnist and reporter for the largest Swedish daily *Dagens Nyheter*. In 1997, he publicised the issue of the compulsory sterilisation of thousands of 'unwanted' citizens carried out by the Swedish state between 1935 and 1976. As a result, over 250 million kronas were paid to the victims. His articles sparked off an intense debate on similar practices in other Scandinavian countries, Switzerland, and the USA. The scandal is discussed in his book *The Pure Ones and the Others* (Polish translation *Higieniści. Z dziejów eugeniki* was published by Czarne in 2011). He received numerous awards for his articles: e.g. several ones from the Swedish Academy, The Swedish Grand Prize for Journalism for the series of articles *Polski hydraulik* published by Czarne in 2008, and Agora in 2013 (extended version). In the wake of his reportage series on the Swedish forests *Leśna mafia* (Agora, 2014), *Land* named him 'The King of the Forest'. His latest book *Dom z dwiema wieżami* was published in Poland by Karakter and won the Ryszard Kapuściński Award for Literary Reportage.

Nie można sprzedać idei wolności, demokracji i różnorodności, jakby to były atrybuty marki, a nie rzeczywistość – nie w tym samym czasie, Kiedy zrzucaś na ludzi bomby.

You actually cannot sell the idea of freedom, democracy, diversity, as if it were a brand attribute and not reality – not at the same time as you're bombing people, you can't.

Debiuty

Debuts

Smak Słowa,
Bohaterów Monte
Cassino 6A,
Sopot

fot. Łukasz Krajewski

20 sierpnia 2020 (czwartek), godz. 16.00
20 August 2020 (Thursday), 4.00 pm

Z NATALKĄ SUSZCZYŃSKĄ ROZMAWIA BERNADETTA DARSKA BERNADETTA DARSKA TALKS TO NATALKA SUSZCZYŃSKA

Natalia Suszczyńska

Urodzona w 1988 roku w Białymstoku, mieszka w Warszawie. Autorka opowiadań. W 2019 roku w Korporacji Ha!art ukazała się jej debiutancka książka *Dropie*.

Born in 1988 in Białystok, Natalia Suszczyńska lives in Warsaw. In 2019, her debut collection of short stories *Dropie* was published by Korporacja Ha!art.

Smak Słowa,
Bohaterów Monte
Cassino 6A,
Sopot

fot. Aleksandra Zegarowska

21 sierpnia 2020 (piątek), godz. 16.00
21 August 2020 (Friday), 4.00 pm

Z BARBARĄ SADURSKĄ ROZMAWIA PAULINA MAŁOCHLEB PAULINA MAŁOCHLEB TALKS TO BARBARA SADURSKA

Barbara Sadurska

Autorka nagradzanych scenariuszy filmowych, teatralnych i radiowych, pisarka, prawniczka. W 2019 wydała zbiór opowiadań *Mapa* (Nisza 2019). Mieszka w Krakowie.

Barbara Sadurska is a writer and a lawyer, she is a renowned screenwriter for film, theatre, and radio. She has published the collection of short stories *Mapa* (Nisza, 2019). She lives in Cracow.

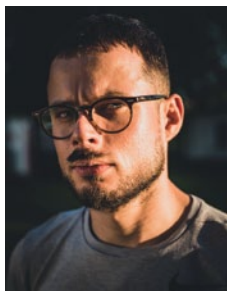

Smak Słowa,
Bohaterów Monte
Cassino 6A,
Sopot

22 sierpnia 2020 (sobota), godz. 16.00

22 August 2020 (Saturday), 4.00 pm

Z WOJCIECHEM SZOTEM
ROZMAWIA PAULINA MAŁOCHLEB
PAULINA MAŁOCHLEB
TALKS TO WOJCIECH SZOT

fot. Mikołaj Starzyński

Wojciech Szot

Dziennikarz, recenzent literacki, prowadzi blog *Zdaniem Szota*, na którym pisze głównie o polskiej prozie i reportażu. Jego rozmowy z pisarzami i pisarkami znaleźć można w podcaście pod tą samą nazwą. W sierpniu ukazała się jego debiutancka książka *Panna Doktor Sadowska* (wyd. Dowody na Istnienie).

A journalist and a literary critic, Wojciech Szot runs the *Zdaniem Szota* blog dealing with Polish prose and reportage, as well as doing interviews with writers (available as the *Zdaniem Szota* podcast series). In August, his debut *Panna Doktor Sadowska* will be published by Dowody na Istnienie.

Smak Słowa,
Bohaterów Monte
Cassino 6A,
Sopot

23 sierpnia 2020 (niedziela), godz. 16.00

23 August 2020 (Sunday), 4.00 pm

Z JĘDRZEJEM NAPIECKIEM
ROZMAWIA BERNADETTA DARSKA
BERNADETTA DARSKA
TALKS TO JĘDRZEJ NAPIECEK

fot. Maria Biełuszko

Jędrzej Napieček

Zawodowo – scenarzysta filmowy, teatralny i gier komputerowych. W czasie wolnym – prozaik. W literaturze zadebiutował w 2019 roku powieścią *Król, który uciekł* (wyd. Krytyka Polityczna). Finalista kilkunastu konkursów literackich i scenariuszowych. Autor dwóch dramatów wystawianych w teatrze: *Onanizm* oraz *Another day in the West*. Założyciel niezależnego studia ACT ZERO, które realizuje gry komputerowe z nurtu indie oraz „serious games”.

A screenwriter for film, theatre, and computer games, in his me time Jędrzej Napieček writes prose. Last year, he published his debut novel *Król, który uciekł* (Krytyka Polityczna, 2019). Shortlisted for a dozen literary and screenwriting contests, he has written two plays: *Onanizm* and *Another Day in the West*. The founder of the independent ACT ZERO studio producing computer games (in the indie, and serious games genres).

Wokół komiksu

About comics

Sopoteka
(Sopot Centrum,
II piętro/2nd floor),
Tadeusza Kościuszki 14,
Sopot

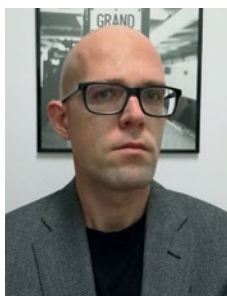
21 sierpnia 2020 (piątek), godz. 19.00

21 August 2020 (Friday), 7.00 pm

KOMIKSOWE ADAPTACJE LITERATURY COMIC BOOK ADAPTATIONS OF LITERATURE

Z **Danielem Chmielewskim** i **Rafałem Mikołajczykiem**
rozmawia **Karolina Sulej**

**Karolina Sulej talks to Daniel Chmielewski
and Rafał Mikołajczyk**

fot. z archiwum autora

Daniel Chmielewski

Autor książek dla dzieci i komiksów. Napisał i narysował album *Ja, Nina Szubur* – adaptację książki Olgi Tokarczuk *Anna In w grobowcach świata*. Komiks wyszedł w Polsce w 2018 roku, a jego amerykańska premiera w wydawnictwie Uncivilized Books planowana jest na 2021 rok. Jest autorem albumu *Podgląd*, zilustrowanego przez Marcina Podolca i wydanego w Polsce i we Francji, oraz rysownikiem krótkiej formy *Ostatnia powieść Jamesa Joyce’a* napisanej przez Petera Milligana. Razem z psychiatrą Katarzyną Szaulińską stworzył *Czarne fale*, komiks opowiadający o tym, jak radzić sobie z depresją, który rozdawany był podczas specjalnych warsztatów w polskich szkołach. Uczy narracji komiksowej w trzech domach kultury, rysuje storyboards dla telewizji i wykonuje ilustracje pomocnicze dla psychologów sportowych.

Daniel Chmielewski writes books for children and comic books. He is the author of *Ja, Nina Szubur* – an adaptation of Olga Tokarczuk’s *Anna In w grobowcach świata*. In Poland, the comic book was published in 2018. Its American translation is scheduled to be published in 2021 by Uncivilized Books. Daniel Chmielewski is also the author of the comic book *Podgląd*, with the illustrations by Marcin Podolec, published in Poland and France, as well as the drawer behind the short comic book *The Last Novel of James Joyce* written by Peter Milligan. With psychiatrist Katarzyna Szaulińska, he made the comic book *Czarne fale* dealing with the theme of depression, which was distributed at special workshops run in Polish schools. He teaches comic book storytelling in three community centres, draws storyboards for television, and makes visual aids for sport psychologists.

fot. z archiwum autora

Rafał Mikołajczyk

Grafik, malarz, sitodrukarz, ilustrator, rysownik i komiksiarz. Po studiach pracował w agencjach reklamowych na stanowisku grafik komputerowy, od kilku lat pracuje we własnym studio graficznym. *Niezwyciężony*, komiks na podstawie powieści Stanisława Lema, to jego debiut, a równocześnie pierwsza publikacja własnego wydawnictwa Booka (www.dobrestronybooki.pl), które autor prowadzi wraz ze swoją partnerką życiową.

Rafał Mikołajczyk is a graphic artist, a painter, a screen painting artist, an illustrator, a drawer, and a comic book writer. Graduating from his studies, he worked as a graphic designer for advertising agencies. Now, he has his own graphic design studio. *Niezwyciężony* (based on Stanisław Lem's *The Invincible*) is his debut and the first publication in his Booka publishing house he runs with his partner (www.dobrestronybooki.pl).

Miejsce,
Bohaterów Monte
Cassino 11A,
Sopot

20 sierpnia 2020 (czwartek), godz. 13.00
20 August 2020 (Thursday), 1.00 pm

TEKST NA OBRAZ WARSZTATY TEXT INTO IMAGE WORKSHOPS

Prowadzenie/**hosted by:** Jacek Frąś

Wykorzystując wybrany fragment tekstu, przyjrzymy się, jak można zinterpretować literaturę w formie komiksu. Najpierw stworzymy krótki scenariusz, a potem stronę komiksu.

With a short piece of writing, we will see how to translate literature into comic books. First, we are going to write a short screenplay, then – a page of a comic book.

Jacek Frąś

Rysownik i scenarzysta komiksowy, ilustrator, grafik. Perkusista. Absolwent Wydziału Grafiki i Malarstwa w Akademii Sztuk Pięknych w Łodzi, studiował także na ASP w Krakowie.

Jacek Frąś is a drawer and a comic book screenplay writer, an illustrator, a graphic artist, a drummer, a graduate from the faculty of graphic and painting at the Academy of Fine Arts in Lodz, he also studied at the Academy of Fine Arts in Cracow.

Miejsce,
Bohaterów Monte
Cassino 11A,
Sopot

21 sierpnia 2020 (piątek), godz. 13.00

21 August 2020 (Friday), 1.00 pm

KOMIKS W MEDIACH SPOŁECZNOŚCIOWYCH **WARSZTATY** **COMIC BOOKS IN SOCIAL MEDIA** **WORKSHOPS**

Prowadzenie/hosted by: Łukasz Kowalczyk

Czy jest miejsce dla komiksu w czasach postprasy i memów? Zastanowimy się nad tym i spróbujemy stworzyć pomysł na komiks towarzyszący, napisać scenariusz i go narysować.

Is there a place for comic books in the times of post-press and memes? We will be talking about it, and then we will try to come up with an idea for a comic book. We will write a screenplay and draw it.

Łukasz Kowalczyk

Z wykształcenia nauczyciel polskiego, z zawodu projektant graficzny, z zamiłowania twórca komiksów i ilustrator.

Łukasz Kowalczyk studied to become a Polish teacher, he works as a graphic designer. Loves writing comic books and illustrating.

Miejsce,
Bohaterów Monte
Cassino 11A,
Sopot

22 sierpnia 2020 (sobota), godz. 13.00

22 August 2020 (Saturday), 1.00 pm

ILUSTRATORSKIE SPOTKANIA RYSUNKOWE **DRAWING ILLUSTRATIONS**

Prowadzenie/hosted by: Agata Królak

Agata Królak

Ilustratorka, graficzka, artystka sztuk wizualnych. Ukończyła Wydział Grafiki Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku.

Agata Królak is a doer of things and picture-maker, dedicated to illustration and design for sustainable creativity, doctor of arts.

Varia

Miscellanea

Teatr BOTO,
Bohaterów Monte
Cassino 54B,
Sopot

21 sierpnia 2020 (piątek), godz. 15.00

21 August 2020 (Friday), 3.00 pm

PREMIERA KSIĄŻKI *10 SUR 10 SOLIDARNOŚĆ*. Z CAMILLEM REBETEZEM ROZMAWIA JAN NOWAK *10 SUR 10 SOLIDARNOŚĆ* BOOK LAUNCH. JAN NOWAK TALKS TO CAMILLE REBETEZ

fot. z archiwum autora

fot. z archiwum autora

10 sur 10 to program promujący nauczanie języka francuskiego poprzez współczesną dramaturgię francuskojęzyczną. Co roku dziesięciu dramaturgów spotyka się w Polsce i przez dziesięć dni pisze dziesięć sztuk na dziesięć stron dla dziesięciu aktorów. W tym roku to właśnie Sopot gościł dramaturgów zebranych wokół tematu: co znaczy być solidarnym w dzisiejszych czasach. Na to pytanie odpowie jeden z autorów obecnych na rezydencji, Szwajcar Camille Rebetez. Rozmowa toczyć się będzie wokół tematu: co oznacza bycie solidarnym w świecie przed, podczas i po pandemii. W rozmowie wezmą udział: **Jan Nowak**, animator kultury, tłumacz, wydawca, nauczyciel języka francuskiego, założyciel i dyrektor domu wydawniczego Dramedition oraz programu *10 sur 10 – sztuki francuskojęzyczne do grania i czytania*, oraz **Camille Rebetez**, szwajcarski dramaturg i animator kultury, nauczyciel teatru, scenarzysta, autor komiksów. Specjalizuje się w pisaniu dla młodego widza. Jego sztuki poruszają ważne problemy społeczne dzisiejszego świata. Przetłumaczony na j. polski i wydany przez wydawnictwo Dramedition. Jego sztuka *Strajk buziaków* wystawiona została przez Sopotcki Teatr Muzyczny Baabus Musicalis.

The *10 sur 10* programme aims at teaching the French language through contemporary French drama. Every year, ten playwrights meet in Poland to write ten ten-page long plays for ten actors. This year, they came to Sopot to explore the question of what 'solidarity' means today. The issue will be addressed by Camille Rebetez from Switzerland. We are going to concentrate on the meaning of solidarity before, during, and after the COVID-19 pandemic. We will be talking to **Jan Nowak** – a culture promoter, a translator, a publisher, and a French teacher, who is the founder and the director of the Dramedition publishing house and the *10 sur 10 – sztuki francuskojęzyczne do grania i czytania* programme. Also joining us will be **Camille Rebetez**. A playwright from Switzerland and a culture promoter, a drama teacher, a screenwriter, and a comic book writer, he specialises in

the literature for kids. His plays present the social challenges of our times. Translated into Polish and published by Dramedition, his play *The Kisses Strike* was staged by the Baabus Musicalis musical theatre from Sopot.

22 sierpnia 2020 (sobota), godz. 10.00–18.00
22 August 2020 (Saturday), 10.00 am–6.00 pm

SPACER Z ANIĄ SHIRLEY
LITERACKA GRA MIEJSKA
WALK WITH ANNE SHIRLEY
LITERARY URBAN GAME

Na jeden dzień Sopot zamieni się w Avonlea, będące miejscem akcji słynnej serii powieści o Ani z Zielonego Wzgórza. Któż z nas nie pamięta przygód rudowłosej Ani, która swoją błyskotliwością i gadulstwem zdobyła serca czytelników na całym świecie? Specjalnie dla uczestników festiwalu Literacki Sopot ożywimy marzycielską Anię i odkryjemy przed Wami nieoczywiste miejsca Sopotu. Obiecujemy, że pamięć o Ani skradnie Wasze serca, a proponowane przez nas zadania rozbawią Was do łez. Od Ani nauczycie się tego, że można wybrnąć z każdej, nawet najtrudniejszej sytuacji! Tę wyjątkową grę miejską dedykujemy nie tylko fanom powieści Lucy Maud Montgomery, ale też wszystkim osobom, które pragną poznać zaskakujące, zielone miejsca w Sopocie, niedostępne turystom.

For one day, Sopot will turn into Avonlea, where the 1908 novel *Anne of Green Gables* by Lucy Maud Montgomery takes place. How could we forget the adventures of the witty and talkative, red-headed Anne, who has been winning the hearts of the readers worldwide ever since? Especially for the participants of the festival, we are going to bring back to life the fire-haired dreamer and reveal some mysterious nooks and crannies of Sopot. We promise – the memories of Anne will steal your hearts and the tasks we have prepared for you will make you cry with laughter. Anne is going to show you there is always a way out of a difficult situation! The game is dedicated to both the fans of Lucy Maud Montgomery's novel and those who like to learn about the unexpected, hidden, green places in Sopot.

Ogród Muzeum Sopotu,
Księcia Józefa
Poniatowskiego 8,
Sopot

22 sierpnia 2020 (sobota), godz. 20.30
22 August 2020 (Saturday), 8.30 pm

ROK LEOPOLDA TYRMANDA **YEAR OF LEOPOLD TYRMAND**

Czytanie fragmentów

Życia towarzyskiego i uczuciowego Leopolda Tyrmand'a

w reżyserii Małgorzaty Brajner

w wykonaniu Małgorzaty Brajner i Michała Kowalskiego

oraz pianistki Izabeli Paszkiewicz

Performative reading of Leopold Tyrmand's

Życie towarzyskie i uczuciowe

directed by Małgorzata Brajner

performed by Małgorzata Brajner, Michał Kowalski

and a pianist Izabela Paszkiewicz

Leopold Tyrmand (1920–1985)

Pisarz, publicysta, znawca jazzu, ikona polskiego świata artystycznego lat pięćdziesiątych XX wieku. Publikował w „Ekspresie Wieczornym”, „Tygodniku Powszechnym”, „Rzeczpospolitej”, „Dziś i Jutro”, „Ruchu Muzycznym”, „Przekroju”. W 1965 roku emigrował do Stanów Zjednoczonych, przez jakiś czas pisał dla „New Yorkera” i paryskiej „Kultury”. Wydał kilka powieści, m.in. bestsellerowego *Złego* (1955), *Życie towarzyskie i uczuciowe* (1967), zbiory esejów, m.in. *U brzegu jazzu* (1957), *Zapiski dyletanta* (polskie wydanie 1991) oraz uważany za jego najwybitniejsze dzieło *Dziennik 1954* (1989).

Leopold Tyrmand (1920–1985) was a writer, a columnist, a jazz expert, an icon of the Polish art world of the 50s, he wrote for *Ekspres Wieczorny*, *Tygodnik Powszechny*, *Rzeczpospolita*, *Dziś i Jutro*, *Ruch Muzyczny*, and *Przekrój*. In 1965, he emigrated to the USA. For a while, he wrote for *The New Yorker* and *Kultura* (Paris edition). He wrote novels (the bestselling *Zły* from 1955, *Życie towarzyskie i uczuciowe* from 1967), collections of essays (*U brzegu jazzu* from 1957, *Zapiski dyletanta* from 1991 – Polish edition), and his masterpiece *Dziennik 1954* from 1989.

**Wszystkie media
istnieją po to, aby
skłaniać nas do
sztucznego sposobu
postrzegania świata
i narzucać nam
arbitralne wartości.**

**All media exist to
invest our lives
with artificial
perceptions and
arbitrary values.**

→ Marshall McLuhan

Literacki filmowy

Film by the Book

„Kino kanadyjskie jest niewidzialne, bo chociaż istnieje, nikt go nie dostrzega” – miał niegdyś powiedzieć Peter Harcourt, jeden z historyków kinematografii z Kraju Klonowego Liścia. Dziś, w czasach, gdy Xavier Dolan raz za razem podbija europejskie festiwale, a Denis Villeneuve niemal na własnych zasadach kręci w Hollywood oryginalne blockbustery, trudno uznać powyższą opinię za aktualną. Niemniej coś jest na rzeczy – pomijając kilku filmowców, na czele z Davidem Cronenbergiem, Denysem Arcandem (twórcą nagrodzonej Oscarem *Inwazji barbarzyńców* [2003]) czy Atomem Egoyanem (reżyserem poruszającego *Słodkiego jutra* [1997]), wielu autorów jest kojarzonych ledwie przez garstkę kinomanów i stałych bywalców festiwali filmowych. Dzięki nim mogliśmy w Polsce obejrzeć choćby dzieła Guya Maddina, twórcy utworów odnoszących się do niemej epoki kina. Fakt, że reżysera mitobiograficznego *Mojego Winnipeg* (2007) można traktować jako artystę osobnego, wiele mówi o samym kinie Kanady, którego historia nie ma spójnej narracji – w dużym stopniu mamy do czynienia z kilkoma kinematografiami narodowymi tego państwa: jedna zogniskowana jest wokół francuskojęzycznego Quebecu (vide twórczość Arcanda, Jeana-Claude’a Lauzona i Jeana-Marc Vallée), charakter drugiej determinują zaś anglojęzyczne filmy realizowane przez autorów związanych przede wszystkim z Toronto (Egoyan, Patricia Rozema czy Sarah Polley, która w 2012 roku zachwycała *Historiami rodzinnymi*). Jednocześnie od początku XXI wieku do głosu dochodzą autochtoni (choćby Zacharias Kunuk, twórca *Atanarjuata, biegacza* [2001], czy Elle-Máijá Tailfeathers, jedna z reżysek feministycznego *The Body Remembers When the World Broke Open* [2019]), którzy przyglądają się

‘Canadian cinema is an invisible cinema, because it is a cinema that exists but which no one sees,’ said film scholar Peter Harcourt. Today, with Xavier Dolan conquering European film festivals and Denis Villeneuve going my-way-or-the-highway on Hollywood and making his unique, blockbuster films there, the sentiment may seem irrelevant. However, maybe there is still some truth to it. Apart from a couple of film-makers – think David Cronenberg, Denys Arcand (2004 Academy Award for Best International Feature Film for *The Barbarian Invasions*), or Atom Egoyan (the director of *The Sweet Hereafter* from 1997) – most authors are household names only among some cinema-lovers and frequent festival-goers. And it was thanks to them that we had the opportunity to watch Guy Maddin’s works evoking the silent film era. The fact that the director behind the mythical/biographical *My Winnipeg* (2007) is regarded as a standalone artist is a testimony to the character of the cinema of Canada, which lacks a coherent narrative and is made up of several separate, national cinematographies. One centres around the French-speaking Quebec (vide works by Denys Arcand, Jean-Claude Lauzon, and Jean-Marc Vallée) while the character of the other is determined by the English-speaking films made by authors associated with Toronto (Atom Egoyan, Patricia Rozema, or Sarah Polley, with her 2012 ravishing *Stories We Tell*). At the same time, the voices of the First Nations (e.g. Zacharias Kunuk with his *Atanarjuat: The Fast Runner* from 2001, or Elle-Máijá Tailfeathers, one of the directors behind the feminist *The Body Remembers When the World Broke Open* from 2019) have been heard more and more often since the beginning of the 21st century. They analyse

przeszłości i współczesnej sytuacji rdzennych Kanadyjczyków, jednocześnie kreśląc wielowarstwowy i skomplikowany portret ojczyzny.

Dzięki tej swoistej filmowej polifonii mamy do czynienia z kulturową, estetyczną i narracyjną mozaiką – fascynującą i niepodobną do żadnej innej. Warto jednak zaznaczyć, że kino Kanady, pomimo bogatej historii (i wielu wspaniałych filmów czekających na ponowne odkrycie – w Polsce nieznanymi pozostaje choćby *Mój wujek Antoine*, manifest kina artystycznego nakręcony przez Claude’a Jutra w 1971 roku), wciąż zdaje się być w trakcie poszukiwania własnej tożsamości. Nie bez powodu więc jednym z dominujących tematów współczesnych kanadyjskich filmów jest dorastanie, czego znakomitą egzemplifikację stanowią intrygujące *Fragmenty Tracey* (2007) McDonalda ze znakomitą kreacją Ellen Page – jednej z ciekawszych aktorek swojego pokolenia.

the present and the past of the native Canadians, painting a multilayered and complex picture of their homeland.

The cinematic polyphony results in a cultural, aesthetic, and narrative mosaic – fascinating and like no other. It is worth noting, though, that the cinema of Canada is still in the process of looking for its true self – regardless of its rich history and numerous films waiting to be re-discovered (e.g. Claude Jutra’s *Mon oncle Antoine* from 1971 is basically unknown in Poland). It is no surprise then that one of the main themes in the contemporary cinema of Canada is growing up – see for instance Bruce McDonald’s intriguing *The Tracey Fragments* from 2007 with the great performance by Ellen Page – one of the most interesting female actors of her generation.

➔ **Paweł Biliński**

➔ **Paweł Biliński**

Smak Słowa,
Bohaterów Monte
Cassino 6A,
Sopot

20 sierpnia 2020 (czwartek), godz. 20.00
20 August 2020 (Thursday), 8.00 pm

PROJEKCJA FILMU

BODY REMEMBERS WHEN THE WORLD BROKE OPEN BODY REMEMBERS WHEN THE WORLD BROKE OPEN (SCREENING)

Reżyseria/directed by: Elle-Máijá Tailfeathers, Kathleen Hepburn
Kanada/Canada 2019, 105 min.

Prelekcja/Introduction: Paweł Biliński

Film nominowany do sześciu Canadian Screen Award, m.in. za najlepszy film, otrzymał nagrody w trzech kategoriach, w tym najlepsza reżyseria. Światy dwóch kobiet, obu pochodzących z Pierwszych Narodów, ale z różną przeszłością, zderzają się na chodniku w East Vancouver. Obie muszą teraz stawić czoła swoim wyzwaniom życiowym, jednocześnie zmagając się z macierzyństwem, rasą, pochodzeniem klasowym i ciągle aktualnym dziedzictwem kolonializmu.

The film was nominated for six Canadian Screen Awards, including Best Motion Picture, and won three, including Best Director. Two Indigenous women from vastly different backgrounds find their worlds colliding on an East Vancouver, B.C. sidewalk. Both women now must face their own unique struggle as they navigate the complexities of motherhood, class, race, and the ongoing legacy of colonialism.

Smak Słowa,
Bohaterów Monte
Cassino 6A,
Sopot

21 sierpnia 2020 (piątek), godz. 20.00
21 August 2020 (Friday), 8.00 pm

PROJEKCJA FILMU *FRAGMENTY TRACEY* *THE TRACEY FRAGMENTS* (SCREENING)

Reżyseria/directed by: Bruce McDonald
Kanada/Canada 2007, 80 min.

Prelekcja/Introduction: Paweł Biliński

Nastoletnia Tracey (Ellen Page) przemierza miasto, usiłując odnaleźć młodszego brata. Historia jest ukazana nielinearnie z wykorzystaniem niecodziennego montażu inspirowanego twórczością Pieta Mondriana. Film miał premierę na 57. Międzynarodowym Festiwalu Filmowym w Berlinie, gdzie otrzymał nagrodę Manfred Salzgeber za innowacyjną twórczość filmową. *Teenage Tracey* (Ellen Page) explores the city, searching for her missing brother. The story is presented as a non-linear narrative and in a split screen format inspired by Piet Mondrian's paintings. The film premiered at the 57th Berlin International Film Festival, where it was awarded the Manfred Salzgeber Prize for innovative filmmaking.

Smak Słowa,
Bohaterów Monte
Cassino 6A,
Sopot

22 sierpnia 2020 (sobota), godz. 20.00
22 August 2020 (Saturday), 8.00 pm

PROJEKCJA FILMU *MOJE WINNIPEG* *MY WINNIPEG* (SCREENING)

Reżyseria/directed by: Guy Maddin
Kanada/Canada 2007, 80 min.

Prelekcja/Introduction: Paweł Biliński

Pragnąc zrekonstruować istotne wydarzenia z dzieciństwa, reżyser wraca do rodzinnego Winnipeg i zatrudnia aktorów, którzy odgrywają role

członków jego rodziny. Film jest rodzajem surrealistycznego mockumentu, sam Maddin nazwał go „fantazją dokumentalną”. Otrzymał nagrodę dla najlepszego filmu Międzynarodowego Festiwalu Filmowego w Toronto w 2007 roku, a w 2009 roku na Międzynarodowym Festiwalu Filmów Miejskich w Teheranie nagrodę na najlepszy dokument eksperymentalny. *Guy Maddin comes back to his home town Winnipeg and hires actors to play the members of his family, so he can reconstruct important childhood events. A surrealistic mockumentary, described by Maddin as a 'docu-fantasia', the film was awarded the prize for Best Canadian Feature Film at the Toronto International Film Festival in 2007 and Best Experimental Documentary at the International Urban Film Festival in Tehran in 2009.*

Smak Słowa,
Bohaterów Monte
Cassino 6A,
Sopot

23 sierpnia 2020 (niedziela), godz. 20.00
23 August 2020 (Sunday), 8.00 pm

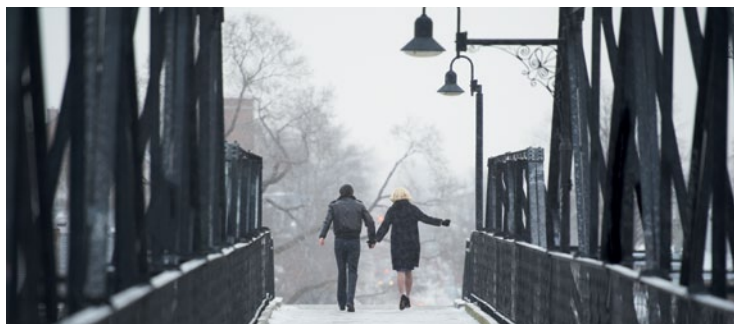
PROJEKCJA FILMU HISTORIE RODZINNE **STORIES WE TELL (SCREENING)**

Reżyseria/directed by: Sarah Polley
Kanada/Canada 2012, 108 min.

Prelekcja/Introduction: Paweł Biliński

Dokument napisany i zrealizowany przez Sarah Polley, w którym prowadzi śledztwo badające relację swoich rodziców, przy okazji odkrywając prawdę o swoim pochodzeniu. Film otrzymał wiele nagród i znalazł się na liście 10 najlepszych filmów kanadyjskich opracowanej przez Międzynarodowy Festiwal Filmowy w Toronto.

A documentary written and directed by Sarah Polley, who discovers the truth about her birth, looking at the relationship between her parents. The film has received numerous awards and, in 2015, it was added to the Toronto International Film Festival's list of the top 10 Canadian films of all time.

Literacki teatralny

Theatre by the Book

Skansen Archeologiczny

– Grodzisko,

Jana Jerzego Haffnera 63,

Sopot

21 sierpnia 2020 (piątek), godz. 17.00

21 August 2020 (Friday), 5.00 pm

CZYTANIE DRAMATU
KAMIEŃ I POPIOŁY DANIELA DANISA
W REŻYSERII JUSTYNY BARTOSZEWICZ
PERFORMATIVE READING
OF DANIEL DANIS' STONE AND ASHES
DIRECTED BY JUSTYNA BARTOSZEWICZ

Clermont: Marek Tynda

Shirley: Dorota Androsz

Jajco: Michał Jaros

Pascale: Agata Woźnicka

udział specjalny/with a special participation of: Irek Wojtczak

Daniel Danis

Pochodzący z Ontario francuskojęzyczny dramaturg kanadyjski. Studiował teatr w Conservatoire d'art dramatique w Québecu. Debiutował w 1993 roku sztuką *Celle-là*. Laureat licznych wyróżnień, w tym trzykrotnie nagrody Gubernatora Generalnego Kanady – za swój debiut, w 2002 roku za *Le Langue-à-Langue des chiens de Roche* oraz w 2007 roku za *Le chant du Dire-Dire*.

Daniel Danis is an Ontario-born and French-speaking Canadian playwright, he studied theatre in Conservatoire d'art dramatique in Quebec. He is a three-time winner of the Governor General's Award: for his debut *Celle-là* from 1993, for *Le Langue-à-Langue des chiens de roche* in 2002, and in 2007 for *Le chant du Dire-Dire*.

Literacki dla dzieci

Sopot by the Book for Kids

Muzeum Sopotu,
Księcia Józefa
Poniatowskiego 8,
Sopot

20 sierpnia 2020 (czwartek), godz. 11.00

20 August 2020 (Thursday), 11.00 am

GDZIE JEST MOJA CZAPECZKA? WARSZTATY INSPIROWANE KSIĄŻKAMI JONA KLASSENA WHERE IS MY HAT? WORKSHOPS INSPIRED BY JON KLASSEN'S BOOKS

Prowadzenie/hosted by: Anna Michno (Hura Tektura)

Współpraca/cooperation: Wydawnictwo Dwie Siostry

Wiek/age: 4+

Jon Klassen

Kanadyjski ilustrator, twórca książek obrazkowych i animator, wschodząca gwiazda amerykańskiej ilustracji książkowej. Mieszka i pracuje w Los Angeles. Laureat prestiżowych nagród: Nagrody Gubernatora Generalnego (Kanada), Caldecott Medal (USA) i Kate Greenaway Medal (Wielka Brytania). Jako animator pracował m.in. przy filmie *Koralina i tajemnicze drzwi*.

Jon Klassen, a Canadian illustrator, author of picture books, and animator, is becoming more and more popular in the USA. He lives and works in Los Angeles. He won the Governor General's Award (Canada), the Caldecott Medal (USA), and the Kate Greenaway Medal (UK). He was an animator for *Coraline and the Secret Door*.

Muzeum Sopotu,
Księcia Józefa
Poniatowskiego 8,
Sopot

21 sierpnia 2020 (piątek), godz. 11.00

21 August 2020 (Friday), 11.00 am

**CZY SOPOT JEST SMACZNY?
SPACER DLA DZIECI I RODZICÓW
IS SOPOT TASTY?
WALK FOR CHILDREN AND THEIR PARENTS**

**Prowadzenie/hosted by: Joanna Guszta (Ładne Halo)
i Adrianna Halman**

Współpraca/cooperation: Wydawnictwo Kropka

Wiek/age: 6+

Miasto Potwór – urbanista, smakosz, podróżnik kulinarny, bohater książki Joanny Guszty i Przemka Liputa. Na widok pięknych miast burczy mu w brzuchu... Czy Sopot zadowoliłby jego podniebienie?

W czasie spaceru po zaułkach Sopotu przyjrzymy się otaczającej nas przestrzeni. Będziemy tropić to, co w niej najpiękniejsze i najbardziej przyjazne mieszkańcom. Zwrócimy uwagę na to, co miasto szpeci i wymaga naprawy. Opowiemy o tym, jak powinna wyglądać przestrzeń miejska, żeby wszystkim dobrze się w niej żyło.

City Monster – a town planner, a gourmet, a culinary traveller – is a character from Joanna Guszta's and Przemek Liputa's book. When he sees a beautiful town, his belly rumbles... Would Sopot appeal to his palate?

We are going to take a walk around Sopot and watch the space that surrounds us. We will be looking for the things which are beautiful and friendly to the inhabitants. We will find the things which deface the city and need being fixed. We are going to talk about what the city should look like to make living here comfortable for everyone.

Muzeum Sopotu,
Księcia Józefa
Poniatowskiego 8,
Sopot

22–23 sierpnia 2020 (sobota–niedziela), godz. 11.00–13.00

22–23 August 2020 (Saturday–Sunday), 11.00 am–1.00 pm

KSIĄŻĘ W OPAŁACH
LITERACKA GRA INTERAKTYWNA
DLA DZIECI OD 8 DO 11 LAT
A PRINCE IN DISTRESS
LITERARY INTERACTIVE GAME FOR KIDS 8–11

Koordinacja i koncepcja/coordination and concept: Agnieszka Kochanowska | **współpraca przy scenariuszu/co-scriptwriter:** Adrianna Halman | **prowadzenie/hosted by:** Edyta Janusz-Ehrlich, Piotr Kłudka | **elementy scenografii /stage design:** Maja Kanabaj

Z kanadyjskiej literatury dla dzieci znamy przede wszystkim *Anię z Zielonego Wzgórza*. Jest jednak bardzo słynny kanadyjski autor książek dla dzieci, który w Polsce jeszcze się nie pojawił – to Robert Munsch. Jednym z jego największych bestsellerów jest opowieść o księżniczce, której smok porwya księcia, i to właśnie ona zainspirowała nas do wymyślenia gry poświęconej tworzeniu opowieści.

Jak się zmieniają historie, które sobie opowiadamy, i postaci, które się w nich pojawiają? Podczas gry w przestrzeniach ogrodu pięknego Muzeum Sopotu uczestnicy stworzą własne historie z dobrze znanymi z bajek postaciami: księciem, księżniczką i smokiem. Ale kto wie, może pojawi się też ktoś niezapowiedziany... Przy okazji na każdej stacji dowiemy się czegoś o Kanadzie, jej kulturze i mieszkańcach, a zaczniemy od obejrzenia czytania *Księżniczki w papierowej torbie* Roberta Munscha w wykonaniu aktorów Teatru Miniatura Edyty Janusz-Ehrlich i Piotra Kłudki.

For us, the children's literature of Canada is mostly *Anne of Green Gables*. However, there is a prominent Canadian author of books for kids we have never seen in Poland – Robert Munsch. In one of his bestselling stories about a paper bag princess, a dragon kidnaps a prince – and that is the starting point of the game we have created which is focused on developing stories.

How do the stories we tell and the characters which appear in them change? In the garden of Sopot Museum, the participants of the game will be developing their own stories starring the prince, the princess, and the dragon. And maybe somebody else, too? At each stop, we will have the chance to learn something about Canada, its culture and inhabitants. We begin with *The Paper Bag Princess* performed by Edyta Janusz-Ehrlich and Piotr Kłudka from the Miniatura City Theatre.

Warsztaty dla dzieci

Księgarni Ambelucja

Ambelucja Bookshop's workshops for children

Muzeum Sopotu,
Księcia Józefa
Poniatowskiego 8,
Sopot

20 sierpnia 2020 (czwartek), godz. 14.00
20 August 2020 (Thursday), 2.00 pm

LEGENDA KWAKIUTŁÓW **THE LEGEND OF KWAKIUTL**

Prowadzenie/hosted by: Agata Półtorak

Czy słyszeliście o Kwakiutlach, zwanych też Kwak'wala? To grupa rdzennych mieszkańców północnego wybrzeża Ameryki. Słynęli oni z niezwyklej sztuki rzeźbienia w drewnie cedrowym oraz z wystawnych uczt zwanych potlachami, w czasie których rozdawano mnóstwo prezentów dla uczestników, jedzono i tańczono. Czy chcecie się dowiedzieć, w jaki sposób Kwakiutlowie nauczyli się tworzyć wspaniałe totemy? Zapraszamy na legendę Kwakiutłów *Wakiash i pierwszy słup totemiczny* w konwencji opowieści *Kamishibai*. W plastycznej części warsztatu uczestnicy wykonają tekturowe totemy malowane farbami inspirowane sztuką Kwakiutłów. (Legenda pochodzi z książki R. Erdoesa i A. Ortiza *Mity i legendy Indian Ameryki Północnej*, część 1, wyd. Alter).

Have you ever heard about Kwakiutl also known as Kwak'wala? They are the indigenous peoples living on the northern coast of America. They were famous for carving in cedar wood and potlatches, i.e. gift-giving feasts with food and dances. Would you like to know how they learned to make the beautiful totem poles? Let's watch the legend *Wakiash and the First Totem Pole* presented in the form of *Kamishibai*. During the art workshops, the participants will have the opportunity to make totem poles of paper and decorate them with Kwakwaka'wakw designs. (The legend was taken from *American Indian Myths and Legends* by Richard Erdoes and Alfonso Ortiz – Polish translation *Mity i legendy Indian Ameryki Północnej* was published by Alter)

Muzeum Sopotu,
Księcia Józefa
Poniatowskiego 8,
Sopot

21 sierpnia 2020 (piątek), godz. 14.00

21 August 2020 (Friday), 2.00 pm

MORSKI PALINDROMOPOTWÓR **SEA PALINDROMONSTER**

Prowadzenie/hosted by: Grażyna Rigall

Ogopogo to – według wierzeń rdzennych mieszkańców z rezerwatu Okanagan Valley – wodny stwór zamieszkujący jezioro Okanagan w Kolumbii Brytyjskiej w Kanadzie. Z obawy przed atakiem tego potencjalnie nieumiętego potwora mieszkańcy zabierali ze sobą do łodzi zwierzęta, które wrzucali do wody, aby ocalić własną skórę. Ciekawe jest jego imię, gdyż przeczytane normalnie i wstecz brzmi tak samo. To palindrom.

Czy możemy wyobrazić sobie, jak mógłby wyglądać potwór zamieszkujący wody Zatoki Gdańskiej? A może wcale nie byłby groźny i niebezpieczny? Może lubi się przytulać, fikać koziołki w wodzie i kręcić wodne piruety? Spróbujemy wyobrazić sobie takie morskie stwory, namalować je, narysować i nadać im imiona będące palindromem.

According to First Nations folklore, Ogopogo is a lake monster and it is said to inhabit Okanagan Lake in British Columbia, Canada. As the monster was hostile and able to attack people, First Nations would take small animals with them on their boats and sacrifice them before entering the water. The monster's name is a palindrome, which means that it reads the same backwards as forwards.

Can we imagine what a monster from the Gulf of Gdansk would look like? Maybe it would not be dangerous? Maybe it would love hugging, jumping in the water, and performing pirouettes among the waves? Let us imagine such sea monsters, paint or draw them, and give them palindromic names.

Muzeum Sopotu,
Księcia Józefa
Poniatowskiego 8,
Sopot

22 sierpnia 2020 (sobota), godz. 14.00

22 August 2020 (Saturday), 2.00 pm

MOJE IMIĘ **MY NAME**

Prowadzenie/hosted by: Grażyna Rigall

Kanada jest obszarem wielokulturowym, w którym obowiązującymi i powszechnie używanymi językami są angielski i francuski. Jednak zagłębiając się w historię kraju, zorientujemy się, że mówi się w nim w wielu innych językach i dialektach, których wciąż używają rdzenni mieszkańcy tej części świata. Spróbujemy sobie wyobrazić, jak mogłoby brzmieć i wyglądać nasze imię napisane w języku, który znamy tylko my.

Podczas warsztatów stworzymy swój własny alfabet, czyli litery, które będą inne od tych nam już znanych, a następnie użyjemy ich do przedstawienia naszych imion.

Będą one brzmieć i wyglądać zupełnie inaczej.

Canada is a multicultural country, with two official and widely spoken languages: French and English. However, if we delve into the history of Canada, we will see that there are many other languages and dialects spoken by the First Nations. Let us think about what our names would look and sound like in a language only we knew.

During the workshops, we are going to create our own alphabet, i.e. letters unlike the ones we have known, and use it to transcribe our names. They will surely sound and look like nothing else.

Muzeum Sopotu,
Księcia Józefa
Poniatowskiego 8,
Sopot

23 sierpnia 2020 (niedziela), godz. 14.00

23 August 2020 (Sunday), 2.00 pm

JAKI ZNAK TWÓJ **WHAT'S YOUR EMBLEM?**

Prowadzenie/hosted by: Grażyna Rigall

Kanada to państwo zamieszkałe przez rdzennych mieszkańców i narody napływowe. Dzieli się na wiele prowincji, a każda z nich ma swoją flagę, czyli graficzny znak, który charakteryzuje tożsamość danego regionu i zamieszkujących go ludzi.

Jak wyglądałaby nasza flaga, herb lub godło, gdybyśmy mieli je stworzyć po przybyciu do tego Państwa? Gdybyśmy mieli w nim zostać i mieszkać? Czy chcielibyśmy połączyć nasz znak z obecnymi już tam flagami, czy raczej zależałoby nam na naszej odrębności? Odpowiedzi na te pytania są związane z kwestią szacunku do miejsca, do którego się przybywa.

Podczas warsztatów stworzymy swój znak graficzny, używając kształtów i kolorów wyrażających naszą osobowość i charakter, z uwzględnieniem specyfiki miejsca, w którym moglibyśmy się znaleźć i do którego miałyby się one odnosić.

Canada is inhabited by the First Nations and immigrants. It has many provinces with their flags, i.e. emblems which define the identity of the regions and their inhabitants.

What would our flag, coat-of-arms, or crest look like if we were to create it after coming to the country? If we were to stay and live there? Would we like to combine our emblems with the existing flags, or would we insist on our autonomy? The answers have a lot to do with the respect we feel for our place of origin.

During the workshops, we are going to create our own emblems, using the shapes and colours reflecting our personalities and characters and the identity of the place we could go to.

Czytanie na Dywanie

Reading on the Carpet

20–23 sierpnia 2020 (czwartek–niedziela), godz. 16.00

20–23 August 2020 (Thursday–Sunday), 4.00 pm

Zapraszamy na edycję specjalną Czytania na Dywanie! Z okazji festiwalu Literacki Sopot spotkamy się aż cztery razy! Będziemy czytać Wam klasyki literatury dla najmłodszych. W miłej atmosferze końca lata rozsiądziemy się bezpiecznie na fotelach, dywanach, poduchach i zapadniemy się w słuchaniu opowieści.

Come and listen to Carpet Readings! During the festival, we are going to meet as many as four times! We will be reading some classic books for children. The end of the summer will see us chilling safely in armchairs, on carpets and pillows, and listening to stories.

Literacki warsztatowy

Workshops by the Book

Sopoteka
(Sopot Centrum,
II piętro/2nd floor),
Tadeusza Kościuszki 14,
Sopot

20 sierpnia 2020 (czwartek), godz. 10.00

20 August 2020 (Thursday), 10.00 pm

JĘZYK WOBEC RÓWNOŚCI. DĄŻENIE DO SPÓJNOŚCI SPOŁECZNEJ W XXI WIEKU, A EMPATIA I WRAŻLIWOŚĆ W JĘZYKU CODZIENNOŚCI LANGUAGE AND EQUALITY. DRIVE TOWARDS SOCIAL COHESION IN 21ST CENTURY AND EMPATHY AND SENSITIVITY IN EVERYDAY LANGUAGE

Prowadzenie/*hosted by*: Elżbieta Rutkowska

LEKTURA

OBOWIĄZKOWA:

27 *śmierci Toby'ego Obeda*,

Joanny Gierak-Onoszek!

OBLIGATORY READING:

27 *śmierci Toby'ego Obeda*

by Joanna Gierak-Onoszeko

Język i stojące za nim symbole tworzą, a dzięki temu zmieniają, rzeczywistość. Kiedy i od kogo możemy oczekiwać, że będzie to działanie świadome? Czy możemy liczyć na kreowanie dyskursu prowadzącego do zmiany? To samotna walka czy możemy liczyć na budowanie partnerstw?

Gdy jesteśmy osobami używającymi języka z wrażliwością, to bolące sploty werbalne wyłapujemy z łatwością. Jednak jak wykorzystać swoją wiedzę? Jak skłonić do zmiany w kraju, w którym dorobiliśmy się *ideologii gender*, *murzyna*, *homopropagandy* i innych bolących konstrukcji językowych. Pomocne w poszukiwaniu nadziei na polskie dążenie ku zmianie będzie doświadczenie kanadyjskie przedstawione przez Joannę Gierak-Onoszeko w książce 27 *śmierci Toby'ego Obeda*. Autorka opisuje starania Kanady o świadome używanie języka oraz rany spowodowane mówieniem Eskimosi, Indianie itd. To słowa, których używają osoby mniej wyedukowane albo ignoranci. W Kanadzie prowadzono dyskusję o kostiumach traumy, gdy nauczycielka użyła podczas zabawy pióropusza. Natomiast w Polsce odbywają się przedstawienia szkolne z komorami gazowymi, obozami koncentracyjnymi, dziećmi w pasiakach, mundurach SS i rekonstrukcje egzekucji katyńskich na rynkach miast... Na warsztatach przyjrzymy się polskiej rzeczywistości werbalnej i sprawdzimy, jak czerpać z kanadyjskiego doświadczenia.

Languages and the symbols behind them create and change reality. When and from whom can we expect awareness in this respect? Can we expect a discourse aimed at change? Is it a lonely struggle or can we find partners?

If we use our language consciously, we can easily detect the painful tangles of words. How can we use our knowledge? How to promote change in the country where we hear about 'gender ideology', 'negros', 'gay propaganda' and other painful language structures? Looking for hope in Poland, it will be helpful to learn about the Canadian experience presented by Joanna Gierak-Onoszko in *27 śmierci Tobyego Obeda*. She shows us how Canada struggled to start to consciously use the language and how hurtful it was to talk about 'Eskimos' or 'Indians'. Such words are used by the uneducated or the ignorant. The debate on the trauma costumes began in Canada when a teacher used a headdress for fun. In Poland, we have school plays with gas chambers, concentration camps, and kids in blue stripe or SS uniforms, as well as the enactments of Katyń executions on town squares... During the workshops, we will look at the Polish verbal landscape and analyse how we could apply the Canadian experience in Poland.

Elżbieta Rutkowska

Animatorka i dziennikarka. Ukończyła specjalizację prasową i reportażową na Pomagisterskich Dziennych Studiach Dziennikarstwa na Uniwersytecie Warszawskim. Przez sześć lat współpracowała z Telewizją Polską S.A., przygotowując cykle tematyczne, magazyny, reportaże oraz filmy dokumentalne. Prowadziła warsztaty dziennikarskie dla Fundacji Nowe Media. Od 2012 roku związana z Krytyką Polityczną. Od maja 2014 szefowa Świetlicy Krytyki Politycznej w Trójmieście.

Graduating from the University of Warsaw (postgraduate journalism studies with press/reportage specialisation), Elżbieta Rutkowska worked for Polish Television for six years, making thematic series, programmes, reportage, and documentaries. She ran workshops in journalism for Fundacja Nowe Media. In 2012, she started collaborating with *Krytyka Polityczna* to become the head of its Tricity branch two years later.

Sopoteka
(Sopot Centrum,
II piętro/2nd floor),
Tadeusza Kościuszki 14,
Sopot

21 sierpnia 2020 (piątek), godz. 10.00

21 August 2020 (Friday), 10.00 am

FAKE NEWSY – JAK Z NIMI WALCZYĆ? **FAKE NEWS – HOW TO FIGHT THEM?**

Prowadzenie/hosted by: Mirosław Filiciak

Internet ułatwił dostęp do wiadomości, ale wykreował też nowe formy dezinformacji. Fake newsy stały się integralnym, toksycznym elementem debat publicznych. Spotkanie rozpocznie omówienie kontekstów ich tworzenia i rozpowszechniania – od politycznych i komercyjnych, przez technologiczne, po psychologiczne. Podczas części warsztatowej będziemy trenować rozpoznawanie fałszywych informacji oraz analizować metody przeciwdziałania ich rozpowszechnianiu. Spotkanie zamknie praca w grupach, podczas której uczestniczki i uczestnicy warsztatów będą wzajemnie weryfikować przygotowane przez siebie wiadomości.

The internet has made it easier for us to access information but also created new forms of disinformation. The 'fake news' has become an integral, toxic element of the public debate. We begin with an overview of the contexts in which it is created and distributed – political, commercial, technological, and psychological. During the workshops, we are going to practice recognising fake news and explore the ways of preventing their dissemination. The meeting ends with group work – the participants will have to verify each other's news.

Mirosław Filiciak

Kulturoznawca, zajmuje się wpływem mediów cyfrowych na praktyki społeczne. Bada internet, gry komputerowe, przemiany telewizji oraz nieformalny obieg treści. Jest dziekanem Wydziału Nauk Humanistycznych i Społecznych oraz dyrektorem Instytutu Nauk Humanistycznych Uniwersytetu SWPS.

The dean of the Faculty of Social Sciences and Humanities and the director of the Institute of Humanities at the SWPS University, he concentrates on cultural studies and the influence of digital media on social practices, as well as studying the Internet, computer games, the changes in television culture, and informal content circulation.

online

22 i 23 sierpnia 2020 (sobota i niedziela), godz. 15.00
22 and 23 August 2020 (Saturday and Sunday), 3.00 pm

**KTO TO JEST I CO SIĘ MU/JEJ PRZYDARZA?
PRZECIĘCIE SIĘ POSTACI
I FABUŁY W BELETRYSTYCE**
**WHO IS THIS AND WHAT IS HAPPENING TO THEM?
THE INTERSECTION OF CHARACTERS
AND PLOTS IN FICTION**

Prowadzenie/hosted by: Alexander MacLeod

W ramach warsztatów przyjrzymy się związkom między postacią a fabułą w beletrystyce. Chcemy dokładnie i metodycznie zastanowić się nad tym, jak te dwa elementy łączą się w udanych scenach. Jak rozpoznać kluczowy moment dobrej historii? Co właściwie dzieje się w najlepszych scenach? Czy wewnętrzne atrybuty postaci „ujawniają się” przez działanie, czy też zewnętrzne wymagania fabuły dramatycznie „przekształcają” ludzi w scenie? Jakiego funkcje spełnia opis lub dialog? Jak szybka lub wolna powinna być narracja w najważniejszych momentach?

Podczas sesji omówimy oba elementy jednocześnie i postaramy się skonstruować sceny, w których pojawiają się złożone postacie przejawiające się w przekonujących fabułach.

In this workshop, we will examine the relationship between characters and plots in fiction. We want to try to think carefully and strategically about the way these two elements come together in effective scenes. How do we recognise the key moment in a good story? What actually happens in the best scenes? Are the internal attributes of characters 'revealed' through action or do the external demands of plot dramatically 're-shape' the people inside the scene? What roles do description or dialogue play? How fast or slow should a narrative move during its most important moments? During this session, we will talk about both of these elements and try to construct scenes that feature complex characters working through compelling plots.

Alexander MacLeod

Pisarz, profesor literatury angielskiej i kreatywnego pisania na Saint Mary's University w Halifax w Kanadzie. Jego debiutancki zbiór opowiadań *Light Lifting* zdobył nagrodę Atlantic Book Award i znalazł się w finałach Konkursów Nagrody Scotiabank Giller, The Frank O'Connor International Short Story Award i The Commonwealth Book Prize. Zbiór zdobył również tytuł książki roku w rankingach American Library Association, The Globe and Mail

fot. z archiwum autora

i Amazon.ca. W 2019 roku zdobył nagrodę O. Henry Award za opowiadanie *Lagomorph* po raz pierwszy opublikowane w czasopiśmie „Granta”.

Alexander MacLeod is a fiction writer and a professor of English Literature at Saint Mary's University in Halifax, Canada. His debut fiction collection, *Light Lifting* won an Atlantic Book Award and was named a finalist for the Soctiabank Giller Prize, The Frank O'Connor International Short Story Award, and The Commonwealth Book Prize. The collection was also named the 'Book of the Year' by the American Library Association, The Globe and Mail, and Amazon.ca. This year, he won a 2019 International O. Henry Prize for his short story *Lagomorph* originally published in *Granta*.

Literacki 2021

Włochy

Sopot by the Book 2021

Italy

Łysa Góra

(w razie brzydkiej

pogody/*in case of bad*

weather Scena

Kameralna Teatru

Wybrzeże)

23 sierpnia 2020 (niedziela), godz. 19.00

23 August 2020 (Sunday), 7.00 pm

**CZYTANIE FRAGMENTÓW
KAPELUSZ CAŁY W CZEREŚNIACH
ORIANY FALLACI
W WYKONANIU KRYSZYNY JANDY
READING FRAGMENTS OF ORIANA FALLACI'S
UN CAPPELLO PIENO DI CILIEGE
BY KRYSZYNA JANDA**

W przyszłym roku świat będzie obchodził siedemsetną rocznicę śmierci Dantego Alighieri. Nie tylko z tej okazji, lecz również w solidarności do włoskich dramatów ostatnich lat – tragedii uchodźców, ofiar pandemii i trzęsień ziemi – a także w hołdzie włoskim pisarzom i artystom, Literacki Sopot poświęci kolejną odsłonę festiwalu Włochom i inspiracjom, jakie mogą dać światu.

Przyszłoroczną edycję zapowie Krystyna Janda lekturą fragmentu książki Oriany Fallaci *Kapelusz cały w czereśniach*. Są w tym fragmencie wątki, które rozwinie za rok – wolność, walka z przypisywanym losem, postać czarownicy jako kobiety, która szuka niezależności i własnej drogi wbrew dominującej kulturze.

Ważnym tematem Literackiego Sopotu 2021 będzie społeczna rola artystów i intelektualistów w czasach kryzysu – Kim są, czy powinni stawiać sobie zadania społeczne, czego możemy

Next year, the world will be celebrating the 700th anniversary of Dante Alighieri's passing. However, that is not the main reason we are thinking about Italy – with the refugee crisis, the COVID-19 pandemic, and the earthquakes. We would like to express solidarity with the country and its people and pay homage to Italian writers and artists. That is why next year the festival will be dedicated to Italy as a source of inspiration to the world.

The tenth festival will be announced by Krystyna Janda who will be reading to us fragments of Oriana Fallaci's *Un cappello pieno di ciliege*. In 2021, we are going to concentrate on some of the issues she wrote about: freedom, fighting the fate assigned to a person, the figure of the witch as a woman in search of independence and her own path contradicting the dominant culture.

One of the keynotes of the 2021 *Sopot by the Book* will be the role of artists and intellectuals

się po nich spodziewać... Włosi mają na tym polu swoje sukcesy, porażki, doświadczenia, refleksje. Spróbujemy z nimi się zmierzyć.

➔ **Jarosław Mikołajewski**

in the time of crisis. Who are they? Do they need to have social responsibilities? What can be expected of them? Italians have had their share of ups and downs in this respect; their experiences and their reflections. Let us face them.

➔ **Jarosław Mikołajewski**

Oriana Fallaci (1929–2006)

Włoska dziennikarka, znana z wywiadów z największymi światowymi liderami i politykami, takimi jak Indira Ghandi, Yasser Arafat, Muammar al-Kadafi, Willy Brandt i Lech Wałęsa, oraz ze swoich reportaży z konfliktów zbrojnych w Wietnamie, na Bliskim Wschodzie i wojny w Zatoce Perskiej. Autorka książek, m.in. *Korzenie nienawiści. Moja prawda o islamie, Wściekłość i duma* oraz *Kapelusz cały w czereśniach*. Została uhonorowana doktoratem honoris causa w dziedzinie literatury przez Columbia College w Chicago, nauczwała również na uniwersytecie Yale, na Harvard University oraz na Uniwersytecie Columbia. Otrzymała wiele nagród, m.in. włoską nagrodę dziennikarską Premio Saint-Vincent i Nagrodę Bancarella, została również odznaczona Złotym Ambrogino, najwyższym wyróżnieniem miasta Mediolan, oraz Złotym Medalem za zasługi w dziedzinie kultury przez ówczesnego prezydenta Włoch Carla Azeglio Ciampi.

An Italian journalist known for her political interviews with numerous world leaders and politicians, e.g. Indira Gandhi, Yasser Arafat, Muammar Gaddafi, Willy Brandt, and Lech Wałęsa, she became famous worldwide for her coverage of wars in Vietnam, the Middle East, and the Persian Gulf. She wrote *Le radici dell'odio: La mia verità sull'Islam*, *The Rage and the Pride*, *Un cappello pieno di ciliege*, and many others. She received a honorary PhD in literature from Columbia College in Chicago. She was a lecturer at Yale, Harvard University, and Columbia University. She received numerous awards (Premio Saint-Vincent, Premio Bancarella, Golden Ambrogino from the city of Milan, and a golden medal for merit in culture from the president of Italy Carlo Azeglio Ciampi).

Koalicja Letnich Festiwali Literackich

The Coalition of Summer Literary Festivals

Koalicja Letnich Festiwali Literackich to inicjatywa organizatorów ośmiu kameralnych festiwali z całej Polski, zawiązana wiosną 2019 roku celem wymiany doświadczeń i bieżącej współpracy przy organizacji wydarzeń.

Regularność spotkań – 2 razy do roku weekend pogłębionych warsztatów, rotacyjnie organizowany w miastach poszczególnych festiwali, a także praca organiczna na co dzień – ma doprowadzić do wypracowania modeli współpracy na poziomie lokalnym i ogólnopolskim. Podstawą jest najlepsze wykorzystanie potencjału wspólnoty, z poszanowaniem odrębności i specyfiki każdego z festiwali. Koalicja docelowo ma stać się liczącym partnerem w rozmowach z innymi graczami na rynku książki w Polsce, takimi jak pisarze, wydawnictwa, media, agenci literaccy i inni, a także poprzez swoją siłę wpływać na zmiany legislacyjne czy uwarunkowania rozwoju branży wydawniczej w Polsce.

W skład koalicji wchodzi: Izabelińskie Spotkania z Książką, Non-Fiction Festiwal Kraków, Góry Literatury Nowa Ruda, Stolica Języka Polskiego w Szczecinie, Zakopiański Festiwal Literacki, Patrząc na Wschód w Budzie Ruskiej, Miedzianka Fest oraz Literacki Sopot, który jest liderem tej inicjatywy.

The Coalition of Summer Literary Festivals is an initiative undertaken in the spring of 2019 by eight small Polish festivals and aimed at sharing experiences and organising events together.

The regular meetings – biannual weekend workshops in each of the cities organising the festivals – and the grassroots work are aimed to help work out cooperation models at the local and national levels. The basis here is making best possible use of our community's resources and respecting the specific character of each of the festivals. The coalition's long-time goal is to become an important partner for other stakeholders in the publishing market – writers, publishing houses, media, literary agents, etc. – and be involved in the legislative processes in Poland, as well as influencing the conditions in which the publishing sector is developing.

The coalition includes the following literary festivals: Izabelińskie Spotkania z Książką, Non-Fiction Festiwal Kraków, Góry Literatury Nowa Ruda, Stolica Języka Polskiego w Szczecinie, Zakopiański Festiwal Literacki, Patrząc na Wschód w Budzie Ruskiej, Miedzianka Fest, and the leader of the initiative, *Sopot by the Book*.

**koalicja
letnich
festiwali
literackich**

**Literacki
Sopot**

20-23.08.2020
Sopot

Patrząc na Wschód

13-16.08.2020
Buda Ruska
nad Czarną Hańczę

**Izabelińskie
Spotkania
z Książką**

5-7.06.2020
Izabelin

Miedzianka Fest

do zobaczenia w 2021

Miedzianka

Góry Literatury

10-19.07.2020
Nowa Ruda

Non-Fiction

28-30.08.2020
Kraków

**Stolica Języka
Polskiego**

2-8.08.2020
Szczepieszyn

**Zakopiański
Festiwal Literacki**

14-16.08.2020
Zakopane

#KoalicjaLetnichFestiwaluLiterackich

Godzina wolnego czytania

Hour of free reading

Czy zwróciłeś/aś uwagę, że na festiwalach literackich nie ma czasu na czytanie? Specjalnie dla Ciebie #KoalicjaLetnichFestiwaliiLiterackich daje uczestnikom poszczególnych festiwali czas wolny. Pomiedzy spotkaniami autorskimi weź własną książkę lub kup nową na targach festiwalowych, usiądź i zanurz się w lekturze.

Have you ever noticed that during literary festivals you have no time to actually read? With that in mind, the #KoalicjaLetnichFestiwaliiLiterackich gives the participants some free time. When not in a meeting, grab a book or buy one here, sit back, and read.

**Szukamy w markach
poezji i duchowości,
bo nie dostajemy
ich w naszych
społecznościach, ani
od siebie nawzajem.**

**We are looking to
brands for poetry
and for spirituality,
because we're not
getting those things
from our communities
or from each other.**

→ Naomi Klein

Program w pigułce

na wszystkie wydarzenia obowiązują zapisy

20 SIERPANIA CZWARTEK	11.00 – 20.00	Targi Książki Plac Przyjaciół Sopotu	
	12.00 – 13.00	Godzina wolnego czytania	KOALICJA LETNICH FESTIWALI LITERACKICH
	13.00	Michał P. Garapich <i>Dzieci Kazimierza</i> prowadzenie: Martyna Bunda Sopoteka	NAGRODA HISTORYCZNA „POLITYKI” 📺 📺
	13.00	Małgorzata Żerwe <i>Życie grobowe</i> prowadzenie: Joanna Cichocka-Gula Państwowa Galeria Sztuki	(NIE)PAMIĘĆ 📺 📺 📺
	14.30	Mikołaj Łoziński prowadzenie: Michał Nogaś Plaża przy Klubie Atelier i Teatrze na Plaży	NOGAŚ NA PLAŻY 📺 📺
	15.00	Klasyka: <i>Reaktywacja</i> Czy arcydzieła literatury potrzebują świeżych tłumaczeń? Wojciech Charchalis, Jakub Ekier, Anna Wasilewska prowadzenie: Dagny Kurdwanowska Państwowa Galeria Sztuki	DEBATA f
	16.00	Natalka Suszczyńska <i>Dropie</i> prowadzenie: Bernadetta Darska Księgarnia Smak Słowa	DEBIUTY 📺
	17.00	Dorota Karaś, Marek Sterlingow <i>Walentynowicz. Anna szuka raję</i> prowadzenie: Paweł Goźliński Sopoteka	H/historia 📺 📺
	17.00	Patrick deWitt prowadzenie: Aleksander Hudzik Państwowa Galeria Sztuki	O, KANADA! online 📺 📺 f
	19.00	<i>Antropocen. Epoka człowieka</i> Pokaz filmu i spotkanie z twórcami: Jennifer Baichwal i Nicholasem de Pencierem prowadzenie: Adam Robiński Państwowa Galeria Sztuki	ANTROPOCEN online 📺 f 📺
	19.00	Spotkanie z Jackiem Karczewskim <i>Noc słów. Opowieści z lasu</i> prowadzenie: Łukasz Wojtusik Sopoteka	ANTROPOCEN 📺
	20.00	<i>Body Remembers When the World Broke Open</i> prelekcja: Paweł Biliński Księgarnia Smak Słowa	LITERACKI FILMOWY
	LITERACKI WARSZTATOWY		
	10.00	<i>Język wobec równości</i> prowadzenie: Elżbieta Rutkowska Sopoteka	
	13.00	<i>Tekst na obraz – warsztaty</i> prowadzenie: Jacek Frąś Miejsce	

📺 tłumaczenie na język migowy

📺 tłumaczenie symultaniczne

📺 bilety

📺 podcast TOK FM

f streaming fb

📺 youtube

📺 streaming youtube

online łączenie z autorem na żywo

11.00 – 20.00	Targi Książki Plac Przyjaciół Sopotu	
12.00 – 13.00	Godzina wolnego czytania	KOALICJA LETNICH FESTIWALI LITERACKICH
13.00	Stanisław Łubieński <i>Książka o śmieciach</i> prowadzenie: Natalia Szostak i Justyna Suchecka Sopoteka	ANTROPOCEN
13.00	Martin Pollack <i>Topografia pamięci</i> prowadzenie: Grzegorz Gauden Państwowa Galeria Sztuki	(NIE)PAMIĘĆ online
14.30	Olga Gitekiewicz prowadzenie: Michał Nogaś Plaża przy Klubie Atelier i Teatrze na Plaży	NOGAŚ NA PLAŻY
15.00	<i>Pierwsze Narody Kanady</i> Steven Cooper, Joanna Gierak-Onoszko, Tanya Talaga prowadzenie: Monika Płatek Państwowa Galeria Sztuki	DEBATA
15.00	Premiera książki <i>10 sur 10 – Solidarność</i> Camille Rebetez prowadzenie: Jan Nowak Teatr Boto	VARIA
16.00	Barbara Sadurska <i>Mapa</i> prowadzenie: Paulina Małochleb Księgarnia Smak Słowa	DEBIUTY
17.00	Paweł P. Reszka <i>Płuczki. Poszukiwacze żydowskiego złota</i> prowadzenie: Łukasz Wojtusik Sopoteka	H/historia
17.00	Czytanie performatywne dramatu <i>Kamień i popioły</i> Daniela Danisa w reżyserii Justyny Bartoszewicz Grodzisko	LITERACKI TEATRALNY
17.00	David Szalay <i>Turbulencje</i> prowadzenie: Katarzyna Janowska Państwowa Galeria Sztuki	O, KANADA!
19.00	Madeleine Thien <i>Nie mówcie, że nie mamy niczego</i> prowadzenie: Sylvia Chutnik Państwowa Galeria Sztuki	O, KANADA! online
19.00	Daniel Chmielewski, Rafał Mikołajczyk prowadzenie: Karolina Sulej Sopoteka	WOKÓŁ KOMIKSU
20.00	<i>Fragmenty Tracey</i> prelekcja: Paweł Biliński Księgarnia Smak Słowa	LITERACKI FILMOWY
LITERACKI WARSZTATOWY		
10.00	<i>Fake news</i> prowadzenie: Miroslaw Filiciak Sopoteka	
13.00	<i>Komiks w mediach społecznościowych</i> – warsztaty prowadzenie: Łukasz Kowalczuk Miejsce	

9.00	Zobacz ptaka! Spacer ornitologiczny z Jackiem Karczewskim Punkt startowy: Plac Mancowy	ANTROPOCEN
11.00 – 20.00	Targi Książki Plac Przyjaciół Sopotu	
12.00 – 13.00	Godzina wolnego czytania	KOALICJA LETNICH FESTIWALI LITERACKICH
13.00	<i>Był sobie człowiek</i> Dorota Mastowska, Ilona Wiśniewska, Colin Waters prowadzenie: Tomasz Ulanowski Państwowa Galeria Sztuki	ANTROPOCEN DEBATA
14.30	Urszula Zajączkowska prowadzenie: Michał Nogaś Plaża przy Klubie Atelier i Teatrze na Plaży	NOGAŚ NA PLAŻY
15.00	Maria Stiepanowa <i>Pamięci pamięci</i> prowadzenie: Marta Perchuć-Burzyńska Państwowa Galeria Sztuki	(NIE)PAMIĘĆ
16.00	Wojciech Szot <i>Panna Doktor Sadowska</i> prowadzenie: Paulina Małochleb Księgarnia Smak Słowa	DEBIUTY
17.00	Mirosław Tryczyk <i>Drzazga. Kłamstwa silniejsze niż śmierć</i> prowadzenie: Agata Passent Scena Kameralna Teatru Wybrzeże	H/historia
17.00	<i>Co można wyczytać z gry wideo?</i> Cyfrowe media a literatura Marcin Blacha, Sean Michaels, Karolina Sulej, Miriam Verburg prowadzenie: Bartek Chaciński Państwowa Galeria Sztuki	O, KANADA! DEBATA
18.00	Aukcja Zbieramy na słowa prowadzenie: Sylvia Chutnik Park Północny	
19.00	Esi Edugyan <i>Washington Black</i> prowadzenie: Dagny Kurdwanowska Państwowa Galeria Sztuki	O, KANADA! online
20.00	<i>Moje Winnipeg</i> prelekcja: Paweł Biliński Księgarnia Smak Słowa	LITERACKI FILMOWY
20.30	Czytanie fragmentów powieści <i>Życie towarzyskie i uczuciowe</i> Leopolda Tyrmandy w reżyserii Małgorzaty Brajner Ogród Muzeum Sopotu	ROK LEOPOLDA TYRMANDA
LITERACKA GRA		
10.00 – 18.00	<i>Spacer z Anią Shirley</i> Punkt startowy: Plac Mancowy	
LITERACKI WARSZTATOWY		
13.00	<i>Ilustratorskie Spotkania Rysunkowe</i> prowadzenie: Agata Królak Miejsce	
15.00	<i>Kto to jest i co się mu/jej przydarza?</i> prowadzenie: Alexander MacLeod	online

11.00 – 20.00	Targi Książki Plac Przyjaciół Sopotu	
12.00 – 13.00	Godzina wolnego czytania	KOALICJA LETNICH FESTIWALI LITERACKICH
13.00	Andrea Lundgren <i>Fauna Północy</i> prowadzenie: Maciej Jakubowiak Państwowa Galeria Sztuki	ANTROPOCEN online
13.00	Maciej Zaremba Bielawski prowadzenie: Michał Nogaś Scena Kameralna Teatru Wybrzeże	NOGAŚ NA PLAŻY online
15.00	<i>McLuhan w epoce algorytmów</i> Derrick de Kerckhove, Andrew McLuhan, Anna Nacher prowadzenie: Mirostaw Filiciak Państwowa Galeria Sztuki	DEBATA
15.00	Anne Applebaum <i>Czerwony głód</i> prowadzenie: Agata Passent Scena Kameralna Teatru Wybrzeże	H/historia
16.00	Jędrzej Napieček <i>Król, który uciekł</i> prowadzenie: Bernadetta Darska Księgarnia Smak Słowa	DEBIUTY
16.00	Adam Wajrak prowadzenie: Natalia Szostak i Justyna Suchecka Hipodrom Sopot	ANTROPOCEN
17.00	Aaron Lansky <i>Przechytrzyć historię</i> prowadzenie: Magdalena Kicińska Scena Kameralna Teatru Wybrzeże	(NIE)PAMIĘĆ online
17.00	Michael Crummey <i>Bez winy</i> prowadzenie: Łukasz Wojtusik Państwowa Galeria Sztuki	O, KANADA! online
19.00	Czytanie fragmentów <i>Kapelusz cały w czereśniach</i> Oriany Fallaci w wykonaniu Krystyny Jandy Łysa Góra	LITERACKI SÓPOT 2021 LITERACKI TEATRALNY
19.00	Nicolas Dickner <i>Nikolski</i> prowadzenie: Marta Perchuć-Burzyńska Państwowa Galeria Sztuki	O, KANADA! online
20.00	<i>Historie rodzinne</i> prelekcja: Paweł Biliński Księgarnia Smak Słowa	LITERACKI FILMOWY
LITERACKI WARSZTATOWY		
15.00	<i>Kto to jest i co się mu/jej przydarza?</i> Alexander MacLeod	online
WYDARZENIE TOWARZYSZĄCE		
21.00	<i>Literacki Non-Fiction</i> Czytanie aktorskie scenariusza spektaklu <i>Granica</i> Scena Kameralna Teatru Wybrzeże	LITERACKI TEATRALNY FESTIWAL NON-FICTION

LITERACKI DLA DZIECI

20 SIERPNIA CZWARTEK	11.00	Gdzie jest moja czapeczka? warsztaty na podstawie książek Jona Klassena (Dwie Siostry) dla dzieci 4+ prowadzenie: Anna Michno (Hura Tektura) Muzeum Sopotu
	14.00	Warsztaty z Księgarnią Ambelucja: <i>Legenda Kwakiutłów</i> dla dzieci 4+ prowadzenie: Agata Półtorak Muzeum Sopotu
	16.00	Czytanie na Dywanie Miejsce
21 SIERPNIA PIĄTEK	11.00	Czy Sopot jest smaczny? spacer dla dzieci 6+ i rodziców (Kropka) prowadzenie: Joanna Guszta (Ładne Halo) i Adrianna Halman Muzeum Sopotu
	14.00	Warsztaty z Księgarnią Ambelucja: <i>Morski palindromopotwór</i> dla dzieci 4+ prowadzenie: Grażyna Rigall Muzeum Sopotu
	16.00	Czytanie na Dywanie Miejsce
22 SIERPNIA SOBOTA	11.00	<i>Księżę w opałach</i> gra interaktywna dla dzieci od 8 do 11 lat Muzeum Sopotu
	14.00	Warsztaty z Księgarnią Ambelucja: <i>Moje imię</i> dla dzieci 4+ prowadzenie: Grażyna Rigall Muzeum Sopotu
	16.00	Czytanie na Dywanie Miejsce
23 SIERPNIA NIEDZIELA	11.00	<i>Księżę w opałach</i> gra interaktywna dla dzieci od 8 do 11 lat Muzeum Sopotu
	14.00	Warsztaty z Księgarnią Ambelucja: <i>Jaki znak twój</i> dla dzieci 4+ prowadzenie: Grażyna Rigall Muzeum Sopotu
	16.00	Czytanie na Dywanie Miejsce

In a nutshell

📌 prior sign-ups required for all events

20 AUGUST THURSDAY	11 am 8 pm	Book fair Sopot Friends Square	
	12 am 1 pm	Hour of free reading	COALITION OF SUMMER LITERARY FESTIVALS
	1 pm	Michał P. Garapich hosted by: Martyna Bunda Sopoteka library	HISTORICAL AWARD FROM POLITYKA WEEKLY 📺 📺
	1 pm	Małgorzata Żerwe hosted by: Joanna Cichocka-Gula National Gallery of Art in Sopot	(UN) CONSCIOUSNESS 📺 📺
	2.30 pm	Mikołaj Łoziński hosted by: Michał Nogaś Beach at Atelier club and Teatr na Plaży theatre	NOGAŚ ON THE BEACH 📺 📺
	3 pm	<i>Classics: Reload. Do Literary Masterpieces Need New Translations?</i> Wojciech Charchalis, Jakub Ekier, Anna Wasilewska hosted by: Dagny Kurdwanowska National Gallery of Art in Sopot	DISCUSSION 📺
	4 pm	Natalka Suszczyńska hosted by: Bernadetta Darska Smak Słowa bookshop	DEBUTS 📺
	5 pm	Dorota Karaś, Marek Sterlingow hosted by: Paweł Goźliński Sopoteka library	H/history 📺 📺
	5 pm	Patrick deWitt hosted by: Aleksander Hudzik National Gallery of Art in Sopot	OH, CANADA! online 📺 📺 📺
	7 pm	<i>Anthropocene: The Human Epoch</i> Film screening and meeting with Jennifer Baichwal and Nicholas de Pencier hosted by: Adam Robiński National Gallery of Art in Sopot	ANTHROPOCENE online 📺 📺
	8 pm	<i>The Body Remembers When the World Broke Open</i> introduction by: Paweł Biliński Smak Słowa bookshop	FILM BY THE BOOK
	WORKSHOPS BY THE BOOK		
	10 am	<i>Language and Equality</i> hosted by: Elżbieta Rutkowska Sopoteka library library	
	1 pm	<i>Text into Image</i> – workshops hosted by: Jacek Frąś Miejsce restaurant	

📺 sign language interpreting 🎧 simultaneous interpreting 🎫 tickets

📺 streaming on fb 📺 youtube 🌟 streaming on Youtube online live stream with author

21 AUGUST FRIDAY

11 am – 8 pm	Book fair Sopot Friends Square	
12 am – 1 pm	Hour of free reading	COALITION OF SUMMER LITERARY FESTIVALS
1 pm	Stanisław Łubieński hosted by: Natalia Szostak and Justyna Suchecka Sopoteka library	ANTHROPOCENE
1 pm	Martin Pollack hosted by: Grzegorz Gauden National Gallery of Art in Sopot	(UN) CONSCIOUSNESS online
2.30 pm	Olga Gitkiewicz hosted by: Michał Nogaś Beach at Atelier club and Teatr na Plaży theatre	NOGAŚ ON THE BEACH
3 pm	<i>Canada's First Nations</i> Steven Cooper, Joanna Gierak-Onoszko, Tanya Talaga hosted by: Monika Płatek National Gallery of Art in Sopot	DISCUSSION
3 pm	<i>10 sur 10 – Solidarność</i> Book launch Camille Rebetez hosted by: Jan Nowak Boto theatre	MISCELLANEA
4 pm	Barbara Sadurska hosted by: Paulina Małochleb Smak Słowa bookshop	DEBUTS
5 pm	Paweł P. Reszka hosted by: Łukasz Wojtusik Sopoteka library	H/history
5 pm	Performative reading of <i>Stone and Ashes</i> by Daniel Danis directed by Justyna Bartoszewicz Grodzisko museum	THEATRE BY THE BOOK
5 pm	David Szalay hosted by: Katarzyna Janowska National Gallery of Art in Sopot	OH, CANADA!
7 pm	Madeleine Thien hosted by: Sylvia Chutnik National Gallery of Art in Sopot	OH, CANADA! online
7 pm	Daniel Chmielewski, Rafał Mikołajczyk hosted by: Karolina Sulej Sopoteka library	ABOUT COMICS
8 pm	<i>The Tracey Fragments</i> introduction by: Paweł Biliński Smak Słowa bookshop	FILM BY THE BOOK
WORKSHOPS BY THE BOOK		
10 am	<i>Fake news</i> hosted by: Mirostaw Filiciak Sopoteka library	
1 pm	<i>Comics in Social Media</i> – workshops hosted by: Łukasz Kowalczuk Miejsce restaurant	

22 AUGUST SATURDAY

11 am – 8 pm	Book fair Sopot Friends Square	
12 am – 1 pm	Hour of free reading	COALITION OF SUMMER LITERARY FESTIVALS
1 pm	<i>Once Upon a Time... Man</i> Dorota Maśłowska, Ilona Wiśniewska, Colin Waters hosted by: Tomasz Ulanowski National Gallery of Art in Sopot	ANTHROPOCENE DISCUSSION
2.30 pm	Urszula Zajączkowska hosted by: Michał Nogaś Beach at Atelier club and Teatr na Plaży theatre	NOGAŚ ON THE BEACH
3 pm	Maria Stiepanova hosted by: Marta Perchuć-Burzyńska National Gallery of Art in Sopot	(UN) CONSCIOUSNESS online
4 pm	Wojciech Szot hosted by: Paulina Małochleb Smak Słowa bookshop	DEBUTS
5 pm	Mirostaw Tryczyk hosted by: Agata Passent Scena Kameralna at Wybrzeże theatre	H/history
5 pm	<i>What Can Be Read from a Video Game: Digital Media and Literature</i> Marcin Blacha, Sean Michaels, Karolina Sulej, Miriam Verburg hosted by: Bartek Chaciński National Gallery of Art in Sopot	OH, CANADA! DISCUSSION
7 pm	Esi Edugyan hosted by: Dagny Kurdwanowska National Gallery of Art in Sopot	OH, CANADA! online
8 pm	<i>My Winnipeg</i> prelekcja: Paweł Biliński Smak Słowa bookshop	FILM BY THE BOOK
8.30 pm	Performative reading of Leopold Tyrmand's <i>Życie towarzyskie i uczuciowe</i> directed by Małgorzata Brajner Garden at Sopot Museum	YEAR OF LEOPOLD TYRMAND
LITERARY GAME		
10 am – 6 pm	<i>Walk with Anne Shirley</i> Meeting point: Mancowy square	
WORKSHOPS BY THE BOOK		
1 pm	<i>Drawing Illustrations</i> hosted by: Agata Królak Miejsce restaurant	
3 pm	<i>Who Is This and What Is Happening to Them?</i> hosted by: Alexander MacLeod	online

23 AUGUST SUNDAY

11 am – 8 pm	Book fair Sopot Friends Square	
12 am – 1 pm	Hour of free reading	COALITION OF SUMMER LITERARY FESTIVALS
1 pm	Andrea Lundgren hosted by: Maciej Jakubowiak National Gallery of Art in Sopot	ANTHROPOCENE online
1 pm	Maciej Zaremba Bielawski hosted by: Michał Nogaś Scena Kameralna at Wybrzeże theatre	NOGAŚ ON THE BEACH online
3 pm	<i>McLuhan in the World of Algorithms</i> Derrick de Kerckhove, Andrew McLuhan, Anna Nacher hosted by: Mirośław Filiciak Beach at Atelier club and Teatr na Plaży theatre	DISCUSSION
3 pm	Anne Applebaum hosted by: Agata Passent Scena Kameralna at Wybrzeże theatre	H/history
4 pm	Jędrzej Napiecek hosted by: Bernadetta Darska Smak Słowa bookshop	DEBUTS
4 pm	Adam Wajrak hosted by: Natalia Szostak and Justyna Suchecka Hipodrom Sopot	ANTHROPOCENE
5 pm	Aaron Lansky hosted by: Magdalena Kicińska Scena Kameralna at Wybrzeże theatre	(UN) CONSCIOUSNESS online
5 pm	Michael Crummey hosted by: Łukasz Wojtusik National Gallery of Art in Sopot	OH, CANADA! online
7 pm	Reading fragments of Oriana Fallaci's <i>Un cappello pieno di ciliege</i> by Krystyny Jandy Łysa Góra hill	SOPOT BY THE BOOK 2021 THEATRE BY THE BOOK
7 pm	Nicolas Dickner hosted by: Marta Perchuć-Burzyńska National Gallery of Art in Sopot	OH, CANADA! online
8 pm	<i>Stories We Tell</i> introduction by: Paweł Biliński Smak Słowa bookshop	FILM BY THE BOOK
WORKSHOPS BY THE BOOK		
3 pm	<i>Who Is This and What Is Happening to Them?</i> hosted by: Alexander MacLeod	online
ADDITIONAL EVENTS		
9 pm	<i>Non-Fiction by the Book</i> Scena Kameralna at Wybrzeże theatre	THEATRE BY THE BOOK NON-FICTION FESTIVAL

SOPOT BY THE BOOK FOR KIDS

20 AUGUST THURSDAY	11 am	Workshops inspired by Jon Klassen's books from Dwie Siostry publishing house <i>Where Is My Hat?</i> kids aged 4+ hosted by: Anna Michno (Hura Tektura) Sopot Museum
	2 pm	Workshops for children from Ambelucja bookshop <i>The Legend of Kwakiutl</i> kids aged 4+ hosted by: Agata Póttorak Sopot Museum
	4 pm	<i>Carpet Readings</i> Miejsce restaurant
21 AUGUST FRIDAY	11 am	Walk for children and their parents from Kropka publishing house <i>Is Sopot Tasty?</i> hosted by: Joanna Guszta (Ładne Halo) i Adrianna Halman Sopot Museum
	2 pm	Workshops for children from Ambelucja bookshop <i>Sea Palindromonster</i> kids aged 4+ hosted by: Grażyna Rigall Sopot Museum
	4 pm	<i>Carpet Readings</i> Miejsce restaurant
22 AUGUST SATURDAY	11 am	<i>A Prince in Distress</i> interactive literary game kids aged 8-11 Sopot Museum
	2 pm	Workshops for children from Ambelucja bookshop <i>My Name</i> kids aged 4+ hosted by: Grażyna Rigall Sopot Museum
	4 pm	<i>Carpet Readings</i> Miejsce restaurant
23 AUGUST SUNDAY	11 am	<i>A Prince in Distress</i> interactive literary game kids aged 8-11 Sopot Museum
	2 pm	Workshops for children from Ambelucja bookshop <i>What's Your Emblem?</i> kids aged 4+ hosted by: Grażyna Rigall Sopot Museum
	4 pm	<i>Carpet Readings</i> Miejsce restaurant

11

10

PARK
PÓŁNOCNY

4

SKWER
KURACYJNY

2

PLAC
PRZYJACIÓŁ
SOPOTU
TARGI KSIĄŻKI

3

6

Bohaterów Monte Cassino

7

9

8

← 12

Niepodległości

Obronców Westerplatte

Haffnera

Grunwaldzka

Chopina

1

SOPOT
CENTRUM

Kościuszki

↓ 13

1

Sopoteka

(Sopot Centrum, II piętro)

Tadeusza Kościuszki 14

2

Państwowa Galeria Sztuki

Plac Zdrojowy 2

3

Teatr BOTO

Bohaterów Monte Cassino 54B

4

Plaża przy Klubie Atelier i Teatrze na Plaży

Mamuszki 2

5

Muzeum Sopotu

Księcia Józefa Poniatowskiego 8

6

Scena Kameralna Teatru Wybrzeże

Bohaterów Monte Cassino 30

7

Spółdzielnia Socjalna Dwie Zmiany

Bohaterów Monte Cassino 31

8

Księgarnia Smak Słowa

Bohaterów Monte Cassino 6A

9

Miejsce

Bohaterów Monte Cassino 11A

10

Plac

Mancowy

11

Skansen Archeologiczny – Grodzisko

Jana Jerzego Haffnera 63

12

Łysa

Góra

13

Hipodrom

ul. Polna 1

5

Na
deser
Have
a bite

PATRICK DEWITT

Bracia Sisters

The Sisters Brothers

tłum./transl. Paweł Schreiber

Wydawnictwo Czarne

– Wygląda na to, że tutaj się panu dobrze powodzi, doktorze – powiedziałem.

– Niezbyt – odparł. – Jest pan moim trzecim klientem w ciągu trzech tygodni. Najwyraźniej w tej części świata higiena jamy ustnej znajduje się dość nisko na liście priorytetów. Nie, spodziewam się, że w stomatologii też mi się nie powiedzie. Jeszcze dwa miesiące pod kreską i bank mnie zamknie. – Przystawił mi do twarzy długą igłę, z której coś kapało. – Teraz troszkę zaboli, synu.

– Au! – krzyknąłem. (...) Spojrzałem w stronę Charliego, który wzruszył ramionami i wrócił do lektury. Uniosłem rękę, żeby dotknąć opuchlizny na policzku, i ze zdumieniem odkryłem, że nie mam czucia w całej twarzy.

– To jest coś, prawda? – powiedział Watts.
– Mógłbym panu wyrwać wszystkie zęby, a nie poczułby pan najmniejszego bólu.

Charlie wyjrzał znad swojej gazety.

– Naprawdę nic nie czujesz? Pokiwałem głową, a on zapytał Watts:

– Jak można coś takiego zdobyć?

– Nie można, jeśli się nie pracuje w zawodzie.

I said, 'Looks like you're making a go of it here, Doc.'

'Hardly,' he said. 'You're my third customer in three weeks. It would appear that oral hygiene is low on the list of priorities in this part of the world. No, I expect I'll fail in dentistry, also. Give it another two months on the outside and the bank'll shut me down.' He held a long, dripping needle next to my face. 'This is going to pinch, son.'

'Ouch! I said. (...) I looked over to Charlie, who shrugged and returned to his reading. I reached up to check the swelling of my cheek and was startled to find I had no feeling in my face.

Watts said, 'Isn't that something? I could pull every tooth you've got and you wouldn't feel the slightest pain.'

Charlie's eyes peered over the paper. 'You really can't feel anything?' I shook my head and he asked Watts, 'How do you get ahold of that?'

'Can't, unless you're in the profession.'

'Might prove handy, in our line of work. What would you say to selling us some?'

'They don't hand it over by the barrel,' Watts said.

- W naszej profesji mogłoby się to bardzo przydać. Może by nam pan trochę sprzedał?
- Beczkami tego nie rozdają – zaprotestował Watts.
- Damy dobrą cenę.
- Przykro mi, ale odpowiedź brzmi „nie”. Charlie rzucił mi spojrzenie bez wyrazu; jego głowa zniknęła za gazetą.

Watts przebił mi twarz w trzech miejscach i zaczął się z niej sączyć ciurkiem kolorowy płyn. Trochę zostało jeszcze w głowie, ale Watts powiedział, że reszta spłynie już sama, a najgorsze mam za sobą. Usunął dwa dokuczające mi zęby, a ja pośmiałem się trochę z tego, jakie to było bezbolesne i brutalne zarazem. Charlie zrobił się niespokojny i udał się do saloonu po drugiej stronie ulicy.

- Tchórz! – zawołał za nim Watts. Zaszył wycięcie w skórze i wypełnił mi usta watą, a potem zaprowadził mnie do marmurowej misy, gdzie pokazał mi małą szczotkę z drewnianym uchwytem i prostokątną główką pokrytą szarobiałym włosiem.
- Szczoteczka do zębów – powiedział. – Dzięki niej utrzyma pan czyste zęby i świeży oddech. Proszę, niech pan spojrzy, jak ja to robię. Pouczył mnie, jak prawidłowo używać tego narzędzia, a następnie chuchnął mi w twarz zapachem mięty. W końcu wręczył mi nową szczoteczkę, taką samą jak jego, oraz paczuszkę proszku, z którego powstawała owa miętowa pianka. Powiedział, że mogę je zatrzymać. Zaprotestowałem, ale dodał, że otrzymał ten zestaw od producenta w ramach promocji. Zapłaciłem mu dwa dolary za wyrwanie zębów, a on przyniósł butelkę whisky, żeby uczcić naszą, jak to określił, obustronnie korzystną transakcję. Doszedłem do wniosku, że to naprawdę uroczy

‘We’d give you a fair price.’

‘I’m afraid the answer is no.’ Charlie looked at me blankly; his face disappeared behind the paper.

Watts lanced my face in three different places and the colorful fluids came trickling out. There was some remaining in the head but he said it would go down of its own accord, and that the worst of it was passed. He extracted the two offending teeth and I laughed at the painless violence of it. Charlie became uneasy and retired to the saloon across the road.

‘Coward,’ called Watts. He stitched the hole closed and filled my mouth with cotton, afterward leading me to a marble basin where he showed me a dainty, wooden-handled brush with a rectangular head of gray-white bristles.

‘A toothbrush,’ he said. ‘This will keep your teeth clean and your breath pleasant. Here, watch how I do it.’ The doctor demonstrated the proper use of the tool, then blew mint-smelling air on my face. Now he handed me a new brush, identical to his own, and also a packet of the tooth powder that produced the minty foam, telling me they were mine to keep. I protested this but he admitted he had been sent a complimentary box from the manufacturer. [I paid him two dollars for the removal of the teeth and he brought out a bottle of whiskey to toast what he called our mutually beneficial transaction. Altogether I found the man quite charming, and I was remorseful when Charlie reentered the office with his pistol drawn, leveling it at the good doctor. ‘I tried to bargain with you,’ he said, his face flushed with brandy.

‘I wonder what I will fail at next,’ Watts said forlornly.

‘I don’t know, and I don’t care. Eli, gather the numbing medicine and needles. Watts, find me

człowiek, więc poczułem pewne wyrzuty sumienia, kiedy Charlie ponownie wszedł do gabinetu, tym razem mierząc w dobrego pana doktora z pistoletu.

- Próbowałem się z tobą dogadać – rzucił z twarzą zarumienioną od brandy.
- Ciekawe, jaka będzie moja następna porażka – westchnął zrezygnowany Watts.
- Nie wiem i nic mnie to nie obchodzi. Eli, weź leki znieczulające i igły. Watts, znajdź mi jakiś sznur, ale szybko. Jak będziesz krętaczył, dostaniesz kulkę w łeb.
- Czasem mi się wydaje, że już mam tam jakąś kulkę – odparł. A do mnie zwrócił się następująco: – Zmęczyła mnie pogoń za pieniędzmi i wygodą. Dbaj o swoje zęby, synu. I o zdrową jamę ustną. Wtedy twoje słowa będą o wiele słodsze, nieprawda?

Charlie trzepnął Wattsa w ucho i zakończył w ten sposób jego przemowę.

a piece of rope, and quickly. If you get shifty on me I will put a hole in your brain.'

"At times I feel one is already there.' To me he said, 'The pursuit of money and comfort has made me weary. Take care of your teeth, son. Keep a healthy mouth. Your words will only sound that much sweeter, isn't that right?"

Charlie cuffed Watts on the ear, thus bringing his speech to a close.

DAVID SZALAY

Turbulencje

Turbulence

tłum./transl. Dobromiła Jankowska

Wydawnictwo Pauza

W dniu, w którym wróciła z Hajnanu, w niedzielę wieczorem, jej mąż zażądał znowu:

– Musisz zdecydować, czego chcesz.

Dopiero zdążyła wejść do mieszkania, prosto z lotniska, etykiетка Hainan Airlines wciąż wisiała na walizce. On siedział w piżamie. Nie wyglądał dobrze. Stracił na wadze i przestał się regularnie golić. I źle sypiał – wciąż sypiali obok siebie, pozornie wszystko było jak dotąd.

– W porządku – odparła.

Wzięła prysznic i powiedziała mężowi, że wyjeżdża na dwa tygodnie do Seattle, w odwiedziny do ich córki. Dodała, że po powrocie podejmie decyzję.

Mapa na monitorze pokazywała, że samolot leci teraz na południe, nad najbardziej wysuniętymi na wschód półwyspami Rosji, w stronę Japonii. Za niecałe pięć godzin wyląduje w Hongkongu.

Nie chodziło tak naprawdę o to, by wybrać między mężem a lekarzem. Musiała zdecydować, czy to, że tak głęboko zakochała się w lekarzu, w jakiś sposób unieważnia jej małżeństwo. Kiedyś, gdy byli dużo młodszy, kochała przecież swojego męża podobnie, jak teraz kochała lekarza. Nie myślała wówczas, że może pokochać tak kogoś innego. A teraz pojawił się ten drugi.

The day she got back from Hainan, that Sunday evening, her husband said, again, 'You have to decide what you want.'

She had just stepped into the flat, straight from the airport, the Hainan Airlines luggage tag still on her suitcase. He was sitting there in his pyjamas. He didn't look well. He had lost weight, and had stopped shaving every day. And he hadn't been sleeping well – they still slept next to each other, everything was still outwardly the same.

'Okay,' she said.

She had a shower and then told him that she was planning to visit their daughter in Seattle for two weeks. When she came back, she said, she would have made a decision.

The map on her screen showed that the plane was flying south now, over the far eastern peninsulas of Russia, towards Japan. In less than five hours it would land in Hong Kong.

It wasn't so much a matter of deciding between her husband and the doctor. It was a matter of deciding whether the fact that she had fallen overwhelmingly in love with the doctor somehow in itself annulled her marriage. Once, when they were much younger, she had loved her husband in something like the way she loved the doctor now. She hadn't thought she would ever

I wydawało się oczywiste, że tak jak przestała kochać męża w tamten sposób, z czasem przestanie również kochać lekarza. I to była różnica – że teraz już wiedziała. Nie będzie w ten sposób kochać lekarza wiecznie, nie powinna więc niczego zmieniać, zakładając, że tak właśnie się stanie. I nie zamierzała. Czy to się nazywa dojrzałością? Mądrością? Bez względu na nazwę pytanie wymagało odpowiedzi – czy to, że zakochała się w lekarzu, unieważniało jej małżeństwo? Czy sprawiało, że stało się nieprawdziwe? Nie chciała żyć z czymś nieprawdziwym.

Samolot z Seattle wylądował niedługo po ósmej rano. Pojechała taksówką do mieszkania znajdującego się w dzielnicy Mid-Levels, niedaleko uniwersytetu, na którym wykładała. Mąż czekał na nią w domu. Wiedziała na pewno, że tam będzie. Kiedy weszła, siedział przy stole kuchennym w białym stroju do squasha. Właśnie wrócił z cotygodniowych zajęć w klubie i wciąż był lekko spocony. Jadł sałatkę owocową. Zdjęła kurtkę i usiadła z nim przy stole. Wymienili uprzejmości, później jeszcze *small talk* o tym, jak sprawy w Stanach, o Wendy i dzieciach – nie rozmawiali przez telefon ani razu w trakcie jej wyjazdu. Kiedy załatwili już to wszystko, on wstał, żeby dorobić kawy, a ona rzekła:

– Nie chcę tkwić w czymś, co jest nieprawdziwe.

– Co masz na myśli? – zapytał, siadając ponownie.

– Nie chcę żyć nieprawdziwym życiem. W którym po prostu odtwarzamy automatycznie znane od lat ruchy.

– Ja też nie chcę – odparł.

Ładnie wyglądał w tym białym stroju. Zdała sobie sprawę, że patrzy na niego jak na obcego człowieka, kogoś, kogo dotąd nie знаła, kogo widzi po raz pierwszy w życiu. Bo też w pewnym sensie w ciągu tych minionych dziesięciu tygodni

love anyone else like that. And now there was the doctor. And it seemed obvious that just as she had stopped loving her husband like that, she would in time stop loving the doctor in that way too. That was the difference – she knew that now. She wouldn't love the doctor in this way forever, so she shouldn't do anything predicated on the idea that she would. And she didn't intend to. Was that maturity? Was it wisdom? Whatever it was, the question insisted on an answer – did the fact that she had fallen in love with the doctor somehow in itself annul her marriage? Did it make it somehow untrue? She did not want to live with something untrue.

Her flight from Seattle landed just after eight in the morning. She took a taxi to the flat, which was in the Mid-Levels, not far from the University where she worked. Her husband was at home. She had not doubted that he would be. When she arrived, he was sitting at the kitchen table in his white squash kit – he had just returned from his weekly session at the club and still smelled faintly of the sweat he had expended. He was eating fruit salad. She took off her jacket and sat down at the table with him. There were pleasantries, and then some small-talk about how things had been in the States, about Wendy and the kids – they hadn't spoken on the phone even once while she was there. When they had dealt with all that, he stood up to make some more coffee and she said,

'I don't want to live with something which isn't true.'

'What do you mean?' he asked, sitting down again.

'I mean that I don't want to live a life which isn't true. Where we're just going through the motions.'

'I don't either,' he said.

stał się dla niej obcym człowiekiem. Ta zmiana perspektywy lekko ją zaskoczyła: wydawał się jej teraz atrakcyjnym obcym mężczyzną w przepoconej koszulce, szczupłym i umięśnionym, z inteligentnymi oczami, wpatrzonymi w nią, jakby próbowały dostrzec to, co zamierza albo na co ma nadzieję po tej rozmowie. Co akurat wcale nie było oczywiste, choć ta nagła atrakcyjność seksualna – mająca pewnie coś wspólnego z tym, że stał się teraz jakby obcym mężczyzną, z którym sprawy mogły się potoczyć rozmaicie – zmieniła sytuację, sprawy między nimi zaczęły zmierzać w pewnym konkretnym kierunku. On to wyczuł i wziął ją za rękę. Pozwoliła mu na to, tak jak pozwoliła lekarzowi tamtego popołudnia, mówiąc, że go kocha. I tak jak tamtego popołudnia jej dłoń była gorąca i wilgotna. I tak jak lekarz tamtego popołudnia mąż nachylił się i pocałował ją w usta, a ona mu na to pozwoliła. Położyła ręce na jego skórze, włożyła pod koszulkę, a później on zsunął jej majtki do kolan i na stole kuchennym tamtego ranka ponownie spróbowali zrobić coś prawdziwego.

He looked nice, in his whites. She found herself looking at him as if he was a stranger, someone she didn't know, and was seeing for the first time. And in a sense he had become a stranger to her over the past ten weeks. This shift in perspective took her slightly by surprise, the way he seemed positively attractive now, as a sort of stranger in his sweaty shirt, with his lean muscles, and his intelligent eyes, which were trained on her, trying to perceive what it was that she intended or hoped for from this talk. Which in fact was still not entirely obvious to her, though his sudden sexiness – which seemed to have something to do with the fact that he was now this semi-stranger with whom things might develop in any number of ways, which after all was what the situation truly was, and always had been – was starting to move things in a particular direction. He felt this and took her hand. She let him do that, as she had let the doctor do it that afternoon when she told him she loved him. As it had that afternoon, her hand felt hot and damp. And as the doctor had that afternoon, he leaned towards her and kissed her mouth, and she let him do that as well. She put her hands on his skin, inside his shirt, and then he was pulling her underwear down to her knees, and there on the kitchen table that morning they tried again to make something true.

MADELEINE THIEN

Nie mówcie, że nie mamy niczego

tłum. Łukasz Małecki

Wydawnictwo Literackie

Ojciec opuścił nas dwukrotnie w ciągu jednego roku. Po raz pierwszy, aby zakończyć swoje małżeństwo, i po raz drugi, gdy odebrał sobie życie. Tamtego roku, 1989, mama poleciała do Hongkongu i pochowała go na cmentarzu niedaleko chińskiej granicy. Zdruzgotana, tuż po pogrzebie w pośpiechu wróciła do domu w Vancouver, gdzie czekałam na nią całkiem sama. Miałam wówczas dziesięć lat.

Oto, co udało mi się zapamiętać: Mój ojciec ma przystojną, wiecznie młodą twarz; jest dobrym, ale melancholijnym człowiekiem. Nosi okulary bez oprawek – szkła wydają się lewitować przed nim niczym dwie cienkie zasłony. Jego ciemnobrązowe oczy są ostrożne i niepewne; ma dopiero trzydzieści dziewięć lat. Nazywa się Jiang Kai i urodził się w wiosce nieopodal Changsha. Później, kiedy się dowiedziałam, że był w Chinach jednym z najśłynniejszych pianistów, często wspominałam, jak jego palce postukiwały w stół kuchenny albo jak wędrowały po blatach i delikatnych rękach mamy, do samych koniuszków jej palców, doprowadzając ją do wściekłości, a mnie do niekontrolowanych wybuchów śmiechu. To on wybrał dla mnie moje chińskie imię, Li-ling, i angielskie, Marie. Byłam jeszcze dzieckiem, kiedy umarł, więc zostały mi po nim wyłącznie wspomnienia – nieliczne, rozczłonkowane i niedokładne. Nigdy ich jednak nie utraciłam.

Po dwudziestce, w trudnych czasach, gdy zostałam bez obojga rodziców, poświęciłam się całkowicie liczbom – obserwacji, hipotezom, logice i dowodzeniu, narzędziom, które służą matematykom nie tylko do interpretacji, ale także do opisu świata. Przez ostatnią dekadę pracowałam jako wykładowca na Uniwersytecie Simona Frasera w Kanadzie. Liczby pozwalały mi poruszać się między tym, co niewyobrażalnie duże i co cudownie małe; wieść egzystencję z dala od rodziców – od ich spraw i niespełnionych marzeń, oraz, jak mi się zdawało, od moich własnych.

Kilka lat temu, w 2010 roku, idąc pieszo przez chińską dzielnicę Vancouver, natknęłam się na sklep z płytami DVD. Pamiętam, że tamtego dnia lato

i chodniki były puste. Z dwóch olbrzymich głośników wystawionych przed wejściem płynęła muzyka koncertowa. Natychmiast ją rozpoznałam – IV Sonata Bacha na skrzypce i fortepian – a jej dźwięki przyciągały mnie tak silnie, jakby ktoś szarpał mnie za rękę. Kontrapunkt, zespolenie kompozytora, muzyków, a nawet ciszy, wznoszący się i opadający na falach muzyki zachwyty i żal były wszystkim, co pamiętałam.

Oszołomiona, oparłam się o szybę.

Aż raptem znalazłam się w samochodzie z ojcem. Słyszałam deszcz rozchlapany przez opony i ciche nucenie. Ojciec był tak żywy, tak ukochany, że niezrozumiałość jego samobójstwa ponownie doprowadziła mnie na skraj rozpacz. Zginął dwie dekady wcześniej, a mimo to nigdy dotąd nie zdarzyło się, żeby powróciło do mnie tak wyraźne wspomnienie tego człowieka. Miałam wtedy trzydzieści jeden lat.

Weszłam do sklepu. Na płaskim ekranie telewizora pojawił się pianista, Glenn Gould, który wykonywał znajomy utwór z Yehudim Menuhinem. Glenn Gould, ubrany w ciemny garnitur, siedział pochylony nad fortepianem, słysząc struktury dźwiękowe wykraczające poza zakres percepcji większości śmiertelników. Wydawał mi się dziwnie znajomy – jak cały język i świat, które zginęły w mrokach niepamięci.

ESI EDUGYAN

Washington Black

Washington Black

tłum./transl. Bohdan Maliborski

Świat Książki

Mogłem mieć dziesięć, jedenaście lat – dokładnie nie umiem powiedzieć – kiedy zmarł mój pierwszy pan.

Nikt go nie opłakiwał. Stojąc na polu, zwiesiliśmy głowy i lamentowaliśmy, opłakując nas samych i plantację, którą teraz sprzedadzą. Zmarł w bardzo podeszłym wieku. Widywałem go tylko z oddali – zgarbionego, chudego, śpiącego w zacienionym fotelu na gazonie, z kocem na podołku. Teraz myślę, że był niczym jakiś okaz zakonserwowany w butelce. Przeżył obłąkane go króla i handel niewolnikami, był świadkiem upadku francuskiego imperium i narodzin imperium brytyjskiego oraz początków rewolucji przemysłowej. Z całą pewnością przestał być przydatny. Pamiętam, jak tamtego ostatniego wieczoru przykucnąłem boso na kamienistej ziemi Faith Plantation i dotknąłem dłonią tydki Wielkiej Kit, czując żar bijący od jej skóry, jej siłę i moc, gdy wokół, pośród trzciny cukrowej, mościły się czerwone promienie zachodzącego słońca. Patrzyliśmy w milczeniu, jak nadzorcy wynieśli na swoich barkach trumnę z Wielkiego Domu. Sapiąc, wsunęli ją na wyłożony słomą wóz i, opuściwszy z łomotem drąg, poturkotali w dal.

Tak to się zaczęło – ja i Wielka Kit patrzyliśmy, jak nieboszczyk rusza ku wolności.

I might have been ten, eleven years old—I cannot say for certain—when my first master died.

No one grieved him; in the fields we hung our heads, keening, grieving for ourselves and the estate sale that must follow. He died very old. I saw him only at a distance: stooped, thin, asleep in a shaded chair on the lawn, a blanket at his lap. I think now he was like a specimen preserved in a bottle. He had outlived a mad king, outlived the slave trade itself, had seen the fall of the French Empire and the rise of the British and the dawn of the industrial age, and his usefulness, surely, had passed. On that last evening I remember crouching on my bare heels in the stony dirt of Faith Plantation and pressing a palm flat against Big Kit's calf, feeling the heat of her skin baking up out of it, the strength and power of her, while the red sunlight settled in the cane all around us. Together, silent, we watched as the overseers shouldered the coffin down from the Great House. They slid it rasping into the straw of the wagon and, dropping the rail into place with a bang, rode rattling away.

That was how it began: me and Big Kit, watching the dead go free.

His nephew arrived one morning eighteen weeks later at the head of a trail of dust-covered carriages driven directly from the harbour at Bridge Town. That the estate had not been sold off was,

Któregoś ranka cztery miesiące później na czele kawalkady zakurzonych powozów zmierzających wprost z portu w Bridge Town przybył jego bratanek. Fakt, że posiadłość nie została sprzedana, uznaliśmy wtedy za zrządzenie losu. Skrzypiące powozy pięły się powoli po miękkiej, ocienionej palmami skarpie. Na płaskim wozie na końcu karawany tkwił dziwny, owinięty płótnem przedmiot wielkości głazu do chłosty z mniejszego pola. Nie potrafiłem ocenić, do czego służy. Dobrze to wszystko pamiętam, bo i wtedy stałem z Wielką Kit na skraju trzcin, gdyż w tamtym czasie rzadko od niej odstępowałem. Zobaczyłem, jak Gaius i Immanuel, cali sztywni, otwierają drzwiczki powozu i rozkładają schodki. (...)

Pierwszy wyłonił się z powozu mężczyzna o ciemnych włosach, długiej końskiej szczęce i wejrzeniu okraszonym krzaczastymi brwiami, w dłoni trzymał kapelusz. Schodząc, uniósł głowę i ogarnął wzrokiem posiadłość oraz zebranych wokół mężczyzn i kobiety. Później patrzyłem, jak zbliża się do owego niecodziennego przedmiotu, obchodzi go wkoło i sprawdza stan sznurów i płótna. Osłoniwszy dłonią oczy, obrócił się i przez jedną przerażającą chwilę poczułem na sobie jego wzrok. Żuł coś miękkiego, delikatnie poruszając szczęką. Na innych nie spojrział.

To jednak ten drugi, złowrogi i ubrany na białło, przykuł moją uwagę. Nasz nowy pan – wszyscy od razu to pojęli. Wysoki, niecierpliwy, cheralawy, z nogami rozkraczonymi jak cyrkiel. Spod białego trójkątnego kapelusza buchała burza siwych włosów. Zauważyłem jego jasne rzęsy i niedopieczoną, bladą skórę. Ten, kto jest własnością drugiego, bardzo szybko uczy się spojrzeń swojego pana. To, co dojrzałem w oczach tego człowieka, przerażało mnie. Należałem do niego tak jak wszyscy ci, pośród których żyłem; był panem nie tylko naszego życia, lecz także

we thought at the time, a mercy. The carriages creaked their slow way up the soft embankment, shaded by palm trees. On a flatbed wagon at the rear of the caravan sat a strange object, draped in canvas, as large as the whipping boulder in the small field. I could not imagine its purpose. All this I remember well, for I was again with Big Kit at the edge of the cane—I rarely left her side in those days—and I saw Gaius and Immanuel stiffly open the carriage door and extend the step. (...)

The first man to emerge, carrying his hat in his hands, had black hair and a long, horselike jaw, his eyes darkened by heavy brows. He raised his face as he descended and peered around at the estate and the men and women gathered there. Then I saw him stride back to the curious object and walk around it, inspecting the ropes and canvas. Cradling a hand to his eyes, he turned, and for a frightening moment I felt his gaze on me. He was chewing some soft-textured thing, his jaw working a little. He did not look away.

But it was the second man, the sinister man in white, who seized my attention. This was our new master—we all could see it at once. He was tall, impatient, sickly, his legs bending away from each other like calipers. Under his three-cornered white hat a shock of white hair burst forth. I had a sense of pale eyelashes, an uncooked pallor to his skin. A man who has belonged to another learns very early to observe a master's eyes; what I saw in this man's terrified me. He owned me, as he owned all those I lived among, not only our lives but also our deaths, and that pleased him too much. His name was Erasmus Wilde.

I felt a shudder go through Big Kit. I understood. His slick white face gleamed, the clean white folds of his clothes shone impossibly bright, like a duppy, a ghost. I feared he could vanish and reappear at will; I feared he must feed on blood to keep himself warm; I feared he could

śmierci – i aż za bardzo go to radowało. Nazywał się Erasmus Wilde.

Poczułem, jak przez Wielką Kit przechodzi dreszcz. I zrozumiałem. Jego gładka, jasna twarz błyszczała, a czyste białe fałdy ubrania świeciły niemożliwie jaskrawym światłem – był niczym duch albo zmora. Bałem się, że potrafi dowolnie pojawiać się i znikać, pije krew, by się ogrzać i że może być wszędzie, niewidzialny dla innych, dlatego w milczeniu wróciłem do pracy. Widziałem już wiele zgonów, znałem istotę zła. Było białe jak zmora i wychynęło pewnego ranka z powozu w żar załęcznionej plantacji i miało pustkę w oczach.

To wtedy, jak mi się teraz zdaje, Wielka Kit spokojnie i z miłością postanowiła zabić siebie i mnie.

be anywhere and not visible to us, and so I went about my work in silence. I had already seen many deaths: I knew the nature of evil. It was white like a duppy, it drifted down out of a carriage one morning and into the heat of a frightened plantation with nothing in its eyes.

It was then, I believe now, that Big Kit determined, calmly and with love, to kill herself and me.

MICHAEL CRUMMEY

Bez winy

The Innocents

tłum./transl. Michał Alenowicz

Wydawnictwo Wiatr od Morza

Tamtej zimy były z nich jeszcze niedorostki.

Nim przyszedł pierwszy śnieg, stracili siostrzyczkę. Ułożywszy niemowlę w płytkim wyżłobieniu obok jedynego dotąd grobu nad zatoką, matka odśpiewała kołysankę, którą zwykła nucić przed snem wszystkim swoim dzieciom. Nic więcej nie mogli zaoferować w charakterze ceremonii pogrzebowej. Kobieta sama była już wówczas śmiertelnie chora, odkrztuszała w dłonie skrzepy krwi.

Kiedy matka umarła, ziemia była zmrożona na kamień; wykopanie grobu nie wchodziłoby w grę, nawet gdyby ojciec miał jeszcze siłę pracować łopatą. Razem z Everedem odgarnęli sitowie i olszynę z odwróconej łodzi, zaciągnęli ją nad wodę, po czym przynieśli z domu zwłoki. Ułożyli je w łodzi z kilkoma kamieniami zebranymi na brzegu. Ojciec opadł bezwładnie na burłę, próbując złapać oddech.

– Czy ja też popłynę? – spytał Evered.

Ojciec pokręcił głową. – Ostań z siostrą – odparł.

Dwójka dzieci patrzyła, jak mężczyzna odbija od brzegu i wypływa poza płycizny ze swoją zmarłą żoną. Przez dłuższy czas schylał się, ukryty poniżej krawędzi burty, tak że chwilami spoza niej wynurzała się tylko jego głowa i ramiona. Zdało się, że pochłonięty jest jakąś niezręczną,

They were still youngsters that winter.

They lost their baby sister before the first snowfall. Their mother laid the infant in a shallow trough beside the only other grave in the cove and she sang the lullaby she'd sung all her children to sleep with, which was as much as they had to offer of ceremony. The woman was deathly sick herself by then, coughing up clots of blood into her hands.

The ground was frozen solid when she died and even if their father had been well enough to shovel there was no digging a grave for her. He and Evered shifted the covering of reeds and alders away from the overturned boat and hauled it down to the landwash before they carried the corpse from the house. They set it in the boat along with half a dozen stones scavenged along the shore. Their father slumped against the gunwale to catch his breath.

"Will I come out with you?" Evered asked.

He shook his head. "You stay with your sister," he said.

The two youngsters watched him row away from shore and out beyond the shoal water with his dead wife. They saw him leaning below the gunwales for what seemed a long time, his head and shoulders bobbing up now and then. He was

dolegliwą pracą, choć żadne z nich nie potrafiło zgadnąć, cóż to takiego. Patrzyli, jak mocije się z brzemieniem zwłok, zwrócony plecami do brzegu. Odpłynął na tyle daleko, by nie mogli zobaczyć, że ich matka runęła w czarne wody zimowego oceanu naga.

Dopłynąwszy do brzegu, ojciec próbował wręczyć ubranie córce, lecz Ada ukryła dłonie za plecami i gwałtownie pokręciła głową.

– Będiesz miała z niego pożytek – wyjaśnił ojciec. – Już niezabawem.

To Evered przyjął odzież i złożył zwiotczały materiał, dociskając go do brzucha. Zapach matki i kwaśna woń długiej choroby; nie potrafił rozdzielić ich w myślach. – Odłożę to dla niej – powiedział.

Ojciec przytaknął. Był zbyt wyczerpany, by wy dostać się z łodzi. Przesiedział w niej dłuższą chwilę. Podczas gdy na niego czekali, znad zatoki nadciągnęła śnieżna kurzawa, która obsypała bielą włosy na jego pochylonej głowie.

working at something awkward and unpleasant it seemed though neither could guess what it was. They watched him wrestling the weight of the corpse with his back to the shore. He was far enough off they couldn't see that their mother was naked when she was tipped into the black of the winter ocean.

Their father tried to hand the clothes to his daughter when he rowed in but Ada held her hands behind her back and shook her head fiercely.

"You'll have need of these," their father said. "Now the once."

Evered took them, folding the limp fabric against his stomach. The sour smell of a long illness and of his mother which he couldn't separate in his head. "I'll set them by for her," he said.

Their father nodded. He was too exhausted to climb from the boat and he sat there a long while. A dwy of snow had blown in across the bay and it turned the hair of his bowed head white as they waited.

NICOLAS DICKNER

Nikolski

tłum./[transl.](#) Magdalena Kamińska-Maurugeon

Wydawnictwo Pauza

Moje nazwisko nie ma znaczenia. Wszystko zaczyna się we wrześniu 1989 roku, około siódmej rano. Śpię jeszcze, skulony w śpiworze rozłożonym na podłodze w salonie. Wokół mnie piętrzą się kartonowe pudła, zwinięte dywany, na wpół rozkręcone meble i skrzynki z narzędziami. Na ścianach nie ma już nic, tylko jasne plamy po obrazach, które wisiaty tu przez długie lata. Zza okna dobiega monotonny rytm fal rozlewających się po kamieniach.

Każda plaża ma własną sygnaturę dźwiękową, zależną od długości fali, składu podłoża, ukształtowania krajobrazu, dominujących wiatrów i poziomu wilgotności powietrza. Nie da się pomylić stłumionego pomruku Majorki z dźwięcznym turkotem prehistorycznych kamieni Grenlandii, muzyki koralowych plaż Belize z głuchym pohukiwaniem irlandzkich wyrzeży.

Szum, który słyszę dzisiaj, bardzo łatwo rozpoznać. Niski, trochę szorstki szmer, krystaliczny grzechot wulkanicznych kamieni, lekko asymetryczny powrót fali, woda bogata w plankton – to jedyny w swoim rodzaju, wyspiarski szum Aleutów.

Zrzedząc, otwieram lewe oko. Skąd dobiega ten nieprawdopodobny dźwięk? Najbliższy ocean znajduje się ponad tysiąc kilometrów stąd. Zresztą nigdy nawet nie byłem na plaży. Wyłuskuję się ze śpiwora i kuśtykam do okna. Uczepiony zasłon patrzę, jak przed naszym bungalowem zatrzymuje się śmieciarka, wydając wizg sprężonego powietrza. Od kiedy silniki naśladują szum fal?

Wątpliwa poezja przedmieść.

Dwaj śmieciarze zeskakują z wozu i ze zdumieniem przyglądają się górze worków na śmieci ułożonych na asfalcie. Pierwszy udaje, że je liczy, robiąc zatroskaną minę. Nagle ogarnia mnie niepokój: czyżbym złamał jakieś rozporządzenie władz miejskich, które określa dopuszczalną liczbę worków przypadającą na gospodarstwo domowe? Drugi śmieciarz, bardziej

pragmatyczny, zaczyna po prostu zapełniać śmieciarkę. Najwyraźniej ma gdzieś liczbę worków, ich zawartość i związaną z nimi historię.

Worków jest dokładnie trzydzieści. Kupiłem je w sklepie osiedlowym – był to zakupowy moment, którego szybko nie zapomnę.

Stojąc w alejce z artykułami gospodarstwa domowego, zastanawiałem się, ilu worków na śmieci potrzeba, by pomieścić niezliczone pamiątki, które moja matka gromadziła od 1966 roku. Jaka pojemność odpowiada trzydziestu latom egzystencji? Bronilem się przed tymi niestosownymi obliczeniami. Niezależnie od wszelkich szacunków obawiałem się, że nie docenię życia mojej matki. Mój wybór padł na markę wyglądającą dość solidnie. Każde opakowanie zawierało dziesięć rewolucyjnych, ultraplastikowych worków na śmieci o pojemności sześćdziesięciu litrów.

Wziąłem trzy opakowania, w sumie tysiąc osiemset litrów.

Okazało się, że trzydzieści worków wystarczyło – choć czasem musiałem dopychać zawartość nogą – i teraz śmieciarze zajmują się katapultowaniem ich do otwartej paszczy śmieciarki. Co pewien czas mocne stalowe szczęki miażdżą śmieci, wydając słoniowe porykiwania. Nie ma to nic wspólnego z poetyckim chlupotem fal.

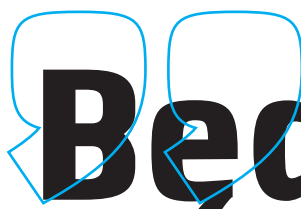

**Będzie żyła
teraz, nie
czytała.**

**She would
live now,
not read.**

→ Alice Munro

Organizacja i produkcja /
Organisation and production
Goyki 3 Art Inkubator
biuro@goyki3.pl

Dyrektorka Festiwalu /
Festival Director
Joanna Cichocka-Gula

Koordynatorka festiwalu /
Festival Coordinator
Marta Czarnecka

Zespół festiwalu /
Festival team

Joanna Fryda, Monika Górka,
Aleksandra Kobiela, Agnieszka Kochanowska,
Aleksandra Książkiewicz, Barbara Lewinska,
Magdalena Pierzchała,
Agnieszka Rek-Gornowicz, Marta Szadowiak,
Marcin Wiktor

Wydawca katalogu /
Catalogue published by
Goyki 3 Art Inkubator

Redakcja i korekta /
Editing and proof-reading
Agnieszka Kochanowska

Tłumaczenie /
Translation
Juliusz Okuniewski

Fotografka festiwalu /
Festival photographer
Bogna Kociumbas

Projekt graficzny i skład /
Design and type-setting
Anita Wasik

Sierpień / **August** 2020
ISBN 978-83-957319-0-7

www.literackisopot.pl
 www.facebook.com/literackisopot
 www.instagram.com/literackisopot

Zajrzyj na nasz kanał YouTube,
gdzie znajdziesz m.in. rozmowy z gośćmi
festiwalu.
**Visit our YouTube channel to watch interviews
with our festival guests.**

Katalog wydrukowano na papierach
ekologicznych: Nautilus Classic,
który w całości pochodzi z recyklingu
oraz Crush Corn, do którego produkcji
zostały użyte odpady kukurydziane
i 100% zielonej energii.
**This catalogue has been printed
on eco-friendly paper: Nautilus Classic,
which is produced from 100% recycled fibre,
and Crush Corn, which includes by-products
from corn and is made using
an eco-friendly manufacturing process.**

Dofinansowano
ze środków Miasta Sopotu
oraz Ministerstwa Kultury
i Dziedzictwa Narodowego
pochodzących z Funduszu
Promocji Kultury

Goyki 3
Art Inkubator

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego

Canada

patroni medialni:

 lubimyczytać.pl

Pismo.

trojmiasto.pl

książki

wyborcza

tvn

partnerzy:

biblio
teka

MIĘDZY
PIĘKNOŚCIĄ

HIPODROM
SOPOT

KILLER
Atelier

MIĘDZY
PIĘKNOŚCIĄ

INSTITUT
KULTURY
I DZIEDZICTWA
NARODOWEGO

MUSEUM
SOPOTU

PAŃSTWOWA GALERIA SZTUKI

Smak
słowa

Sopot
FESTIWAL

TP

WOLONTARIAT
Kulturalny

Festiwal wspiera

FACEBOOK

#literackisopot2020
#literackisopot

Goyki3
Art Inkubator

ISBN 978-83-957319-0-7

9 788395 731907